

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A nyugtalan utca.

Budapest, szeptember 19.

Az ujságírás közhelyei közé tartozik, hogy minden képviselőházi ülészak homlokzatára cziradás jósolatokat és kivánságokat rajzolnak. Soha még ilyen fontos ülészak küszöbén nem voltunk — rendesen így kezdődik a diszités — terhes ez az ülészak nagy reformoktól és remélve-reméljük, hogy a nemzet képviselője beváltja a hozzája fűzött reményeket. S ezek alá az általános szólalomok alá oda rakosgatják az óhajításokat, a kivánságokat és követeléseket — végig öntve azzal a rózsaszínű jóslattal, hogy mire a nyár megint ránk mosolyog az a sok szép gyönyörű terü, mint érett gyümölcs betakarítható lesz.

A mostani őszi ülészak azonban olyan tartalommal közeledik felénk, hogy fölment a konvenczió alól. Minden iskolás gyermek tudja, hogy a választói reform van a gyomrában s hogy ez a reform akkora méretű, hogy bajosan fogja tudni egy esztendő alatt megemészteni. Ez a reform az a tengely, mely körül forogni fog a politikai világ. Lehet, hogy ennél súlyosabb és keményebb problémák is föl fognak vetődni — a katonai kérdést mi például ilyennek gondoljuk — de azok alkalmasint szoros kapcsolatban lesznek a fő-problémával, a választói reformmal. Hogy ez a reform micsoda vizeket fog megzavarni, arról képet rajzolhatnak a reform bevezető mozzanatai.

Elvégre, már máshol is készülődtek a választói reformra, sőt az általános, titkos és községenkénti választói jog behozatalára is, de az még sehhol sem fordult elő, hogy a választói reform megvalósítása olyan kísérelkekkel jelenjék meg, mint ahogy nálunk jelenik meg. Az ember szinte hinni nem akar a szemének, hogy ennyire lehetséges a legvilágosabb dolgot annyira összezavarni.

Emlékeztében lehet még mindenkinek gróf Andrassy Gyula belügyminiszter nyilatkozata. Azt mondotta a belügyminiszter, hogy az őszi ülészak első hónapjában beterjeszti a választói reformról szóló törvényjavaslatot. Az őszi ülészak jövő héten, kedden kezdődik s így azt lehetne mondani, hogy csak napok kérdése, mikor értesül a nyilvánosság a választói reform hiteles szövegéről. Mégis azt látjuk, hogy a magyarországi szociáldemokrata párt éppen most szövetkezik ördöggel és pokollal (ez nem csak olyan szólás-mondás, hanem valóság) hogy a választási reformot kiugrassa a bokorból.

Öszintén megvalljuk, nem értjük a szociálisták taktikáját. A szociálisták mostani mesterséges izgatottsága kettőt célozhat: célozhatja a választói reformról szóló törvényjavaslat előterjesztését és célozhatja a javaslat tartalmának az ő szájuk ize szerint való átalakítását. Mind a két hipotézis merő képzelenség. A szociálisták maguk is tisztában vannak azzal, hogy Andrassy Gyula minden körülmények között be-

váltja szavát s így őt erre kényszeríteni teljesen felesleges s kár minden vörös plakátért, melyet e célból a falra ragasztanak. A másik feltevés nem kevésbé józanellenes. A szociálistáknak tudniok kell, hogy a belügyminiszter nem az az ember, kit az utca zaja megijeszt, hogy néhány bevett ablakcsörömpölésére felugrik és lóhalálban megkorrigálja a reform munkáitait. Hosszu elmélkedés, nagyméretű tanulmányok terméke a választói reform; megalkotásánál olyan magas szempontok domináltak, ahova az utca zaja el nem érhet. Mit akarnak hát a szociálisták ezekkel a folytonos, a normális tüntetések medréből kicsapó zajgásokkal? Nem képzelhetők oly együgyűeknek, hogy ne lássák ők is tisztán azt, ami minden látó ember előtt világos.

Amit most csinálnak, veszedelmesen hasonlít a dummer August munkájához, aki, ha valami megerthelt kocsit tolnak be a porondra, az utolsó pillanatban, amikor már a kocsi helyén van, a rudhoz ugrik s úgy tesz, mintha ő huzta volna be az egész nagy terhet. A szociálisták most lármáznak és izzadnak, hogy néhány hét múlva, amikor Andrassy minden körülmények között előáll javaslatával, előugorhassanak és azt mondhassák: lám, jó volt lármázni és izzadni! Hát hiszen, ha a szociálistáknak tetszik ez a szerep, senkinek nem lehet ellene kifogása a rendőrségen kívül.

Hanem a szociálisták még tovább

A vaáli erdő költője.

Irta: Mezei Ernő.

(Utánnyomás tilos.)

Eppen az kellett még Vajda János emlékének, hogy már elkészült szobra is éveken át rak-tárba állítva heverjen és végre is csak a magányos kegyelet unszólása, valamelyik örökre megigézett hívének jalkiáltása indítsa meg oda, ahol a nyilvános tisztelet talapzatát kell megtalálnia. Ez a talapzat nem a főváros egy forgalmas terén, nyüzsgő tömegek között várakozik reája, hanem egy fejérmegyei kis helységben, ott az egyszerű nép között, amely az ő zárkózott szívében mindig a legmelegebb helyet foglalta el. Most úgy tetszik, hogy ezzel a külön sorával maga az emlékszóbor csakugyan a leghe-lyesebb szimbólumává válik Vajda János egyéniségének. Mintha nem is művészi ihlet alkotta emlék volna, hanem ő maga a költő megkövül-ten, érzékmenynyé merevülve, érzéketlenül, hi-deg szemekkel elnézve a piaci zaj fölött, ami-lyennek őt lelki világának uralkodó vonásai sze-rint már akkor is tarthatuk, amikor büszke el-vonultságban még közöttünk élt és a főváros ut-czáin tette magányos sétaát. Ez a kö nem tarto-zik a „beszélő kövek” közé, ez most is büszkén hallgatag, mert megkövezésről kellene beszélnie. És ahogy elgondolom szobrát magam előtt, mint az ő élő lénye folytatását, még olyat tudnék kép-zelni, hogy valamely holdvilágos éjjelen elhagyta

a vaáli talapzatot is, csöndesen bevonul a közeli vaáli erdőbe, amelyet költészetével átlehelt és ott várja be örök nyugalommal azokat a magányos álmodozókat, a vad rajongásból bolyongókat, a némán szenvedőket, akik csak az erdőnek táriák fel szívök titkát. És ha ezek meglátják, az érzésekből feléjük csillan az, mit különben sohasem vehettek rajta észre: a bizalmas meg-értés fénye.

Vajda János valóban egyike a nagy magányosoknak, akiket költői végzetők a vértanuságra jelöl ki. Nem egyszerű dolog megjelölni az ckokat, amelyek nemcsak költői helyzetét és irodalmi sorsát, de még emberi lényét is a komor elszigeteltség törvénye alá rendelték. Ezeket egyenként kutatni itt nem is volna helyes. Bizonyos előttem az az egy, hogy az ő nagy adománya, a költői lélek eredetisége volt jórészen kárhózatának is forrása. Volt ő is valamikor ifju, aki nyílt szívvvel vágyódott minden emberi boldogságért, sóvárgott a hír és a köztetszés javai után. Nem is lehet mondani, hogy hijával volt a sikernek és elismerésnek. Am ahogyan forró ér-zelmét, élte nagy szenvedélyét, boldogtalan sze-relmét költői kincsékké formálta, ez a hang, ez a melódia, maga a motívum merészen új volt a mi irodalmunkban. Pedig az az idő, amelybe Vajda János egyénibb költészetének kifejlődése esik, az ötvenes évek szaka nem kedvezett az eredetiségnek, még az önállóságnak sem. A ma-gyar irodalom óriási hirnevek varázslata alatt állott, a Vörösmarty-Petőfi-Arany-triász már a ha-gyomány fényével uralkodott a szellemi égbolto-

zaton. És az idegen zsarnokság által gyötrött, a nemzeti irodalmat, mint egyetlen megmaradt birtokát féltő közvélemény a 48 előtti nagy alkotók irodalmi hagyományát méltán tekintette legbensőbb szentélyének. A föltétlen tekintély kultuszának ebben a korszakában, amikor csak a buzgó epigonok számíthattak némi jóakaró figyelemre és mellettek az irodalom porondját el-lepték a közönséges utánzók is, Vajda Jánost az ő mind határozottabban nyilvánuló önállósága már eleve a félreismerések és ellenségeskedések céltáblájává tette. És ő azzal a rettenetes érzé-kenységgel, amely talán minden forrongó zseni-nek, minden újító erőnek fatális járuléka és amit sokszor tetézett, hogy kicsinyes ellenfelei irá-nyában érezhette egyéni értékének fensőbbiségét, ezt a kort és ezt a közszellemet csak kálváriájának érezhette. Egyre súlyosabb sebekkel járta külön utját, egyre job-ban lázongott az irodalomban és a közélet-ben uralkodó hatalmak ellen, közben még ke-gyetlenül viaskodva is az életnek közönséges ne-hézségeivel. Látni lehet, hogy két tragikum fo-gózkodott össze és fokozódott egymás fölé az ő sorsában. Nagy emberi balsorsa, férfitragikum, mely a női árulásból fakadt, termelt kísérteties éjjeli virágokat költészetében. Viszont költői sorsa az az ellenséges kritikái elbánás, mely az ő virágait folyton kigyomlálni törekedett és a nagy magyar közönségnek fagyasztó légköre tette mind ridegebbé ielkét, távolította el mind-jobbban az irodalmi összeköttetésekől, riasztotta vissza a társadalmi érintkezéstől is.

mennek. Atkiabálnak a külső országokba, hogy jöjjenek segítségükre, s fogják ők is a — rudat. Ez már nagymértékű izléstelenség, ha más nem! Néhány esztendővel ezelőtt a belga szoczialisták a miénknél sokkal barbárabb választói reform ellen indultak harczba — de azért nem mentek külföldre pityeregni, hanem a maguk erejével, a maguk igazságával verekedtek. Ki is verekedték a plurális választói reformot, melyről éppen holnap készül Budapesten Jurnemont ur kigyót-békát kiáltani. Arról nem tudunk, hogy a német választói reformot nemzetközi hadak küzdötték volna ki. Sőt most, amikor a porosz proletárok a porosz tartománygyűlés számára is a suffrage universelét reklamálják, ebben a hadakozásban csak a porosz proletárok vesznek részt s eszük ágában sincs a bajorok vagy szászok segítségét kikölni.

A magyarországi szoczialisták nem érzik magukat elég erősnek olyan választói reform kiküzdésére, a milyen nekik kedves lenne és ezért külföldre mennek — megczáfolva ezzel azt az annyiszor ismételt nemzetközi akciómat, hogy minden ország munkásnépe annyi jogot érdemel, amennyit a maga erejével kiküzdni tud.

A mi szoczialistáink azonban még ilyen nemzetközi igazság lerombolásával sem elégszenek meg. Ők a fennálló társadalom halálos ellenségei, ők, kik kanál vízben megfojtják a mostani államformát: ez állam feje elé, a király elé akarnak menni deputációba, hogy tőle a választói reformot szépen elkerjék. Nem beszélünk arról a módról, a hogyan a király elé akarnak jutni — külföldi ügynökök segédelmével — csak azt kell leszögezni, hogy egy született forradalmi párt emberei frakkban a király elé járulnak. Ennyi elég annak megértéséhez, hogy a választói reform olyan auspiciumok között bontakozik ki a homályosságából, a milyenre példa Európában még nem volt. Eppen ezért nem merünk semmit az őszi ülészaknak

jósolni. Akármit mondunk arról, hogy mit s hogyan fog végezni, attól kell tartani, hogy vagy nagyon sokat, vagy nagyon keveset mondottunk.

A katonai kérdések.

Budapest, szeptember 19.

Néhány nap mulva a képviselőház ismét megkezdi tanácskozásait s az őszi ülészak feladatairól nem csoda, ha sok szó esik a sajtóban is, politikai körökben is. Bizonyos izgalommal néznek az őszi ülészak elé, részint a tervbe vett fuzió, részint a választói törvény miatt, de mindehhez néhány nap óta még az is járul, hogy a katonai kérdések megoldásának terve mind határozottabb formában lép fel. Azt kétségtelennek tudta mindenki, hogy a bécsi katonai körök nem fognak türelemmel lenni s hogy egy a létszámemelést, mint egyéb katonai követeléseik megvalósítását sürgetik, de a nemzet bizott a királylyal kötött paktumban s azt hitte, hogy az átmeneti időig a katonai kérdések ki vannak kapcsolva. Ezt Wekerle miniszterelnök expressis verbis be is jelentette mindjárt kormányra lépésekor az egyesült pártoknak azon a gyűlésén, melyet a Royal nagytermében tartottak.

A paktum ezen az alapon jött létre s csak ezen az alapon jöhetett, másképp elképzelhetetlen lett volna, hogy három évig tartó nemzeti küzdelem után s minden pozitív eredmény nélkül az ellenzék leszerel s hogy a többségre jutott függetlenségi párt vállalkozik a kormány támogatására.

S most olyan hírek keringenek mind határozottabb formában, hogy a kormány már az új véderőtörvény tervezetével foglalkozik, amely nagy arányú létszámemelést követel s nyolczvan millió újabb katonai terhet jelentene. De hogy a nemzeti követeléseknek csak minimuma is teljesítették, arról mind ez ideig szó sem volt, sőt azok a tervezetek, amelyek eddig a katonai reformról napvilágot láttak, egyenesen kizárták azt, hogy a nemzeti követelések közül egy is teljesítették. Nem tudjuk, hogy

a kormány minő álláspontot foglalt el azzal a tervezettel szemben, melyet neki legutóbb a közös hadügyminiszter beküldött, de mi élénken emlékszünk arra, hogy Wekerle néhány hónappal ezelőtt még egész határozottsággal jelentette ki, hogy nemzeti engedmények nélkül a katonai kérdés megoldása elképzelhetetlen.

De most Bécsben ravasz furfangot eszeltek ki. A magyar képviselőháznak azt imputálják, hogy a választói jog reformját nem akarja törvénybe iktatni s bizonyos oldalról „nemzeti engedmény“ gyanánt azt ajánlották fel a kormánynak, hogy a választói reformot a saját szájaize szerint alkothatja meg, de ennek ellenében a véderőtörvény reformját úgy szavaztassa meg a képviselőházzal, ahogy azt neki a bécsi katonai körök előírják.

Már napok óta suttognak politikai körökben arról, hogy a katonai kérdések és a választói törvény közt junktim készül. Senki sem tudta elképzelni, hogy ez a junktim hogyan volna létesíthető, hisz a két kérdés annyira különbözik egymástól s annyira más természetű. Mert eltekintve attól, hogy a királylyal kötött paktum szabályozta mind a két kérdésben követendő megoldást, a függetlenségi pártnak úgy a katonai kérdésben, mint az általános választói jog kérdésében olyan határozott álláspontja van, hogy ezt a kettőt egymással összezávarni egyenesen abszurdum. A terv tehát nagyon is ormótlan.

De különben sem hihetjük el, hogy a kormány már a terv felmerülése pillanatában nem a legridegebben utasította vissza ezt a manipulációt. Ez a nemzet legszenetebb érzéseinek olyan frivol kijátszása volna, amelyhez éppen az a kormány, melyet a nemzeti küzdelem emelt a mai hatalmi polczra, segédkezet nem nyujthat. Hisz ha épp az a kormány, mely a nemzeti küzdelem alatt vezére volt a nemzetnek, mely a katonai kérdéseket csak nemzeti engedmények rekompenzációja fejében vallotta megoldhatóknak, elhagyná ezt az álláspontot, akkor igazán el volna veszve ez a nemzet, mert akkor nem bizhatnák többé senki-

Jött egy új idő szabadabb szellemmel, egy új irodalmi nemzedék, kevésbé elfogódott a hagyományos tekintély nyomásától. És jöttek a fiatalok, akik hódolva köszöntötték mesterüknek, akiket megigézett az ő éjjeli virágainak forroreszkáló fénye, elbódított azok átható illata. De ez már a megöregedett Vajda János, kiből a vad, követelő lázongást a merev és tartózkodó elvonultság váltotta fel. Mi, akik ebben az időben ismertük meg, (mint jó magam) már egy hallgatagon gögös pretendensnek benyomását nyertük. Bensőbb és büszkébb egyéniség volt, semhogy a nyilvános dicsőségek mai divatu adminisztrálásához valaha is értett volna. Életének végső szakában alighanem még az igazi borátságot is zavaró körülménynek érezte, mert a munkás aglegénység minden szigorú fegyelmét parancsolta magára, a reklamos emlegettetés kelleivel meg annál kevesebbet örökölt. És míg olyanok, akik az ő nyomában haadtak, az ő költészetének elemeit, új hangjait és új színeit keverték költői szimfoniákba, nem egyszer könnyen vívták ki a hivatalos hatalmak elismerését is, ő maga mindvégig megmaradt a magányos profétának. Bizonyos átvitt értelemben ő róla is elmondhatnám: megmaradt a nagy száműzöttnek.

Azoknak a keveseknek, kik lelkéhez közelebb férhettek, emberi egyénisége is nagyon érdekes lehetett. Vele való személyes ismeretségen, amelyen felületes és esetleges volt is, elég volt arra, hogy a lángoló lelkű, ősejű költő mögött fölfedezsem a határozott elvű politikust, a bölcsész gondolkodót és amit különös ryomatékkal jegyzek meg, mert a mi iróink átlagos

életviszonyai között nem eleve föltehető tulajdonság, a nagyon képzett, minden tekintetben európai színvonalú kulturembert. Vérmérséke heves kitöréseit már akkor elült viharokként lehetett emlegetni. Politikai alkalom hozott vele először össze, úgy 1874. vége felé, amikor mint a publicisztika legharciasabb ujoncza folyton rángattam a készülő fuziónak hazug leplét és a kevéssel előbb megindult Egyetértésben napnap mellett bizonyítottam a folyton hirdetett „elvfentartás“ képtelenségét. (Lehetne bizony az akkor összehordott arzenálból a most készülő fuzió ellen is éles fegyvereket szerezni.) Abban az időben ő heitilapot szerkesztett és arra akart rábírní, hogy hosszabb távolléte alatt vegyem át a komoly ellenzékiség szellemében való irányzását, mert amint mondotta, ezikkeimből nagy bizalmat merített kritikai őszinteségem és írói készségem iránt. Bár ezt nem vállalhattam, az ilyen, az ő részéről igazán lekötélező kezdet elég bátorságot adott arra, hogy a későbbi években olykor a bizalmasabb közlékenység hidját is megkisértsem. Különösen, amikor a Tátrán időzött, amelynek havasi szépségeit egy-egy fölséges strófával váltotta át költészeté gyöngyeire. És engem is meglepett, hogy ez a szenvedélyesen háborgó poétalélek mily égő rajongással csüngött a nemzet kulturái haladásán. Semmit sem kívánt annyira, mint minden téren a szigoruan tudományos felfogásoknak és a munkás erkölcsöknek általános elterjedését. Ez az elkeseredett, mindenkivel meghasonló költő nagyon komoly hazafi és igen lelkiismeretes polgár volt, aki lelkéből gyűlölte a közkeletű frázis hatalmát.

Magánélete és külső megjelenése legkevésbé sem felelt meg annak a szinte konvencionális képnek, amelyet minálunk a költői élet modelljének tekintenek. Nyári délutánokon rendszeren a dunaparti korzót szokta egyenletes, biztos lépésekkel végigméregtetni, szürke czilinder a fején, szürke redingote magas alakján és szürke arcban szürkés szemével elnézve az ide-oda hullámzó, trécselő, nevető tömeg fölött, amely nem tartozott az ő világához. Akik megnézték, ha nem ismerték is, megsejthették benne az előkelő lelket. Ha ruházata nem is volt a legújabb szabóremekelés mutatványa, az igazi gentle-manné nemesedett polgár volt ő egész lényében. Az az üldözött poétaember, akit némelyik versében lángoló érzéki szenvedélye miatt holmi erkölcsanások a nyárspolgári lelkek mumusául állítottak oda, ő oly szigoruan vette az élet kötelezettségeit még szegénységben is, hogy utolsó napián, végrendeleti följegyzésébe iktathatta: „Nines egy krajczár adósságom se“. Egy árnyalat, egy vonás sem volt benne abból a rokonszenves és népszerű költői típusból, amely a költői szabadságot és a megszerzett hírnév jogát mint életelvet úgy szereti magyarázni, hogy az örök bohémuság habjain uszik — közköltészen. Ő neki a költői szabadsága a lélek szent függetlenségét jelentette, ő nem hitte azt sem, hogy a Muzsának szent sugallata ellentétben van a mindennapi munka kemény törvényével.

Sokan vannak már az országban, akik teljesen megértették, milyen jelentős és előkelő hely illeti meg Vajda Jánost a magyar költészetben. Tudják, hogy a benső egyéniséget, a költői lélek

ben. „Politisch Lied ein garstig Lied“ mondja a német, de azért a becsület még a politikában is becsület s olyan politikát soha és semmivel sem lehet indokolni, mely a nemzet ellen irányul.

Azt hiszszük, a bécsi hírek nem egyelek gyarló próbálkozásnál. A nemzet áll szilárdul a paktum mellett. Megcsinálja a választói jog reformját nemzeti szellemben. Ezért nem kér és nem ad semmiféle ellenszolgáltatást a katonai kérdések megoldását nemzeti engedmények nélkül meg nem engedő, még ha az a „kimondhatatlan nyomor és szenvedés“, mely a nemzeti küzdelem alatt osztályrészül jutott, meg is ismétlődne.

A választói reform ülészaka.

— A parlamenti munka megkezdése. —

Budapest, szeptember 19.

Az átmeneti időszak parlamentje elérkezett legfontosabb munkájához. Két nap mulva véget ér a parlament nyári szünete és kedden megkezdődik az új — ha nem is formálisan új — ülészaka, amelynek jellegét az általános szavazati jog törvénybeiktatása fogja megadni.

A képviselőház keddi ülése, amelyet déli tízenkét órára hívtak össze, formális ülés lesz csak, amelyen csupán a következő ülés napirendjét állapítják meg. Szerdára pedig a delegáció tagjainak megválasztását tűzik ki, amely célból a főrendiházat is összehívták ugyanerre az időre. Hétfőn és kedden tehát a képviselők ismét Budapesten lesznek, hogy résztvegyenek a pártértekezleteken és megtudjanak egyet-mást a vezérek politikai terveiről és titkairól. Az első pártértekezletek kedden délután lesznek, amelyeken a delegátusokat jelölik ki.

A delegátusok megválasztása után a törvényhozásnak két heti ideje lesz arra, hogy a nyárról visszamaradt ügyekkel foglalkozzék, mert a delegációkat — mint illetékes helyről értesülünk — a király október nyolczadikára hívja össze. A delegációk összehívására vonatkozó királyi kézira-

egységét és mélységét a magyar vers formájában ő fejezte ki oly mértékben, mint senki előtte. Tudják, hogy uttoró szellem volt, aki új területet hódított az egyéni költészetnek, kitérítette a lírai megnyilatkozás határait, a nélkül, hogy a nemzeti közérzések mindenív szétszóró delei sarkából eltávolodott volna. Ezek a megértő hitek, akármily szétszórtan találtassanak is, lélekben mind együtt lesznek annál a szoborleplezésnél, amely holnap a kis Vaalon végbe fog menni. Hódolni fognak a nagy költői géniusznak, hódolni fognak egyben a hazafi szellemnek is. És győzelmes kulturai ünnep is lesz a holnapi szoborleplezés, valami olyan, ami a huszadik század jövő utjának látható jelzése. Tudjuk, az egész nemzeti közvélemény még csak idő múltán fog fölemelkedni Vajda János teljes méltóságához. Addig a kis vaáli szobor a kis vaáli térségen nyugodtan várhat. Büszkén hallgatni fog a káival, talán megvetően arra felé, hol a piaci élet zajongása áramlik, de figyelmesen hallgatni hallani fog füleivel oda a vaáli erdő 'elé ahol örökre pihenni, csak pihenni akart. Hallani fogja onnét a szél zugását, mely az ő mélységes sóhaját viszi tovább, hallani fogja a csalóány énekét, amelyből az ő fájdalmas dallamai szólnak. Hallani fogja a föld méhéből is, minden virág és minden fűszál lehellestől az örök vágyódást, amely a szépség és igazság hite és az ő egész életét, az ő egész költészetét annyira áthatotta, hogy bus tragikumná változtatta. A vaáli erdő üdvözli a halhatatlanság énekével az ő költőjét.

tok a hivatalos lap holnapi számában jelennek meg és a képviselőház első ülésén Wekerle Sándor miniszterelnök ezek alapján fogja indítványozni, hogy a következő, a szerdai ülésen válaszzák meg a delegáció tagjait.

A nyárról pedig, a nagyszámu jelentéseken, kérvényeken és mentelmi ügyeken kívül, a következő benyújtott törvényjavaslatok maradtak vissza:

A kivándorlásról a belügyminiszter javaslata.

Az állami számvitelről szóló 1897 : XX. t. czikk 85. §-ának módosításáról a miniszterelnök javaslata.

Budapest fő- és székváros fejlesztéséről és háztartásának rendezése végett teendő állami intézkedésekről a pénzügyminiszter javaslata.

A csekkokról az igazságügyminiszter javaslata és ezzel kapcsolatban a magyar kereskedelmi csarnoknak erre a javaslatra vonatkozó kérvénye.

A vízi beruházásokról a földmivelésügyi miniszter javaslata.

A kereskedelmi üzlet átruházásáról az igazságügyminiszter javaslata.

A polgári perrendtartásról az igazságügyminiszter javaslata.

Az uzsoráról és káros hitelügyletekről szóló 1883 : XXV. t. cz. módosításáról és kiegészítéséről az igazságügyminiszter javaslata.

A gazdasági népoktatásról a vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslata.

Fiume, Zágráb és Pozsony városok kölcsönéről a pénzügyminiszter javaslata.

És végül az adóreform, nevezetesen:

A földadókataszter kiigazításáról és a földadó százalékanak megállapításáról a pénzügyminiszter törvényjavaslata.

A házadóról a pénzügyminiszter törvényjavaslata.

A tőkekamat és járadékadóról a pénzügyminiszter törvényjavaslata.

Az általános kereseti adóról a pénzügyminiszter törvényjavaslata.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról a pénzügyminiszter törvényjavaslata.

A jövedelemadóról a pénzügyminiszter törvényjavaslata.

A közszolgáltatások egyesített kezeléséről a pénzügyminiszter javaslata.

Ezek közül a javaslatok közül az adóreformra, a polgári perrendtartásra és az uzsorára vonatkozó javaslatokon kívül a többi már bizottságilag elő van készítve, a képviselőház tehát ez alatt a két hét alatt ezekkel a javaslatokkal fog foglalkozni. De ez alatt a két hét alatt nyújtja be Wekerle Sándor miniszterelnök a jövő évi költségvetést és ugyanabban az időben fog megtörténni az a történelmi nevezetességű esemény, hogy gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a törvényhozás elé terjeszti a választójog reformjára vonatkozó korszakos javaslatát.

Október nyolczadiktól november elejéig, a delegációs ülészek ideje alatt a képviselőház szünetelni fog. A bizottságokban azonban ez idő alatt letárgyalják a költségvetést, amelyet aztán közvetlenül a delegációk ülészaka után a képviselőház a sürgősségi szakasz alkalmazásával fog elintézni. Időközben a választói reform is keresztül fog menni a bizottsági tárgyalások retortáján és valószínűleg a karácsonyi és újévi szünet után fog a képviselőház napirendjére kerülni.

A törvényhozás munkájával párhuzamosan előreláthatólag a politikai világban is igen élénk lesz az élet és ekkor fog kiderülni, hogy a fuziót meglehet-e csinálni? Minden jel arra mu-

tat tehát, hogy a kedden megkezdődő parlamenti időszak korszakos jelentőségének megfelelően mozgalmas is lesz.

Budapest, szeptember 19.

Zichy Aladár utazása. Gróf Zichy Aladár, őfelsége személye körüli miniszter ma délben szárvasvadászatra Zólyombrezóra utazott.

A nagyszerb propaganda. Zimonyból jelentik, hogy a vizsgálóbíró tegnap kihallgatta Popovics Pulyó egyetemi hallgatót, akit a nagyszerb propaganda vádjá alatt tartóztattak le. Hír szerint Popovics fontos vallomásokot tett. Accurti kir. ügyész Zágrábba utazott, hogy a vizsgálat eddigi eredményeiről jelentést tegyen. A zimonyi vizsgálóbíró házkutatást tartott Kuzmann zimonyi kereskedőnél, akinél főleg szerb állami sorsjegyek után kutatott. A zágrábi ügyészség tegnap délután három rendőr és ugyanannyi detektív kíséretében megelent a „Srbobran“ szerkesztőségében, ahol ismét házkutatást tartottak. A vizsgálat kiterjedt egy szerb néplapra is, amelyet szintén ott nyomnak. A kiadóhivatalban is nyomoztak, sőt a kéziratokat is átnézték, de különösebb eredmény nélkül. Az ügyészség felszólítására a kiadóhivatal kiszolgáltatta a legújabb szám összes példányait. A házkutatásról jegyzőkönyvet vettek fel. Mikor tegnap délután dr. Accurti főügyész a vizsgálóbíróval megjelent a törvényszék fogházában, a folyosón rajtaérték az egyik börtönőrt, amint a nagyszerb raboknak családjához intézett leveleit akarta kicsempészni. A börtönőrt nyomban letartóztatták. Az „Obzor“ mai száma részletesen kifejti, hogy ezidőszereint a Szerajevóban tartózkodó Nastics újabb vádját (köztük a Simics bécsi szerb követre vonatkozó állítások) nem felelnek meg a valóságnak.

A horvát képviselők Budapesten. A horvát képviselők hétfőn érkeznek Budapestre és még aznap délután értekezletet tartanak a „Continental“ szállóban levő klubhelyiségükben. Mint értesülünk, a horvát képviselők több sürgős interpellációt szándékoznak előterjeszteni. A többi között interpellálni akarnak a nagyszerb propaganda miatt megindított bírói üldözések és Rauch bán alkotmányellenes kormányzása tárgyában.

Közös miniszteri tanácskozás. A „Neue Freie Presse“ értesülése szerint e hó 24-én Budapesten közös miniszteri tanácskozás lesz, amelyen báró Burián jelentést fog tenni második boszniai szemleutjának eredményéről.

Apponyi Magyarország és Ausztriai viszonyának jogi természetéről. A „Jogállam“ című jog- és államtudományi havi folyóirat, melyet dr. Baumgartner Nándor és dr. Gyomai Zsigmond budapesti ügyvédek szerkesztenek, a Nemzetközi Jogi Egyesületnek Budapesten szeptember hó 22-én tartandó XXV. konferenciájára alkalmából magyar és angol nyelven ünnepi füzetet adott ki, melynek első cikkét gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter írta Magyarország és Ausztria viszonyának jogi természetéről. A szerző tanulmányában azt tüzte ki céljául, hogy a külföld jogászainak képzetéből kiírta azt a tévképzetet, melyet osztrák politikusok s egyik-másik német szakíró oly sokáig terjesztettek, mintha Magyarország függetlensége az „ausztriai birodalom“ keretében élvezett tartományi önkormányzat lenne. Rámutat, hogy oly egységes közjogi test, mely az „osztrák-magyar monarchiának“ felel meg, jogilag nem is bír léttel. A pragmatika szankezió, mint Magyarország és az uralkodó-család szerződése, a jogosult ágak fennmaradásának idejére personal-uniót létesített s ennek tartamára Magyarország és Ausztria kötelezték magukat egymást kiiltámadással szemben kölcsönösen védelmezni; ezzel a kapcsolattal azonban közjogilag annyira különbözött eredetű és tartalmu kétféle uralkodói hatalom egybe nem olvadt, a kölcsönös védelemre irányuló szerződésnek úgy végrehajtása, mint pedig értelmezése teljesen Magyarország szuverén belátásától és szerződésességétől függ. Rámutat az 1848-iki törvényhozás fontosságára, mely a kétféle szuverenitás különállását még jobban kidomborította, midőn a magyar királyi hatalom minden tényének érvényességét magyar alkotmányos tanácsadói ellenjegyzésével tette függővé, majd a kiegyezés közjogi jelentőségét vizsgálván, kifejti, hogy annak intézkedéseit az a körülmény tette szükségessé, hogy Ausztria alkotmányt nyert, ami népeinek jogot adott kormányának ellenőrzésére. E célból a nemzeti védelem két nagy szerve, a külügyi és hadügyi kormányzat közös ügynek nyilvánították ugyan, de a közös minisztériumok közül a pénzügyminisztérium jogilag nem is egyéb, mint egy közös pénztárhivatal, a má-

sik két közös minisztérium felállítását pedig csupán célszerűségi tekintetek idézték elő, azonban csakis a végrehajtás cselekvési fokán, anélkül, hogy ezzel a végrehajtó hatalom, akár csak részben is, közössé tétetett volna, mivel ez nem a minisztériumot, hanem a szuverén magyar királyt, illetve az osztrák császárt illeti meg. Kifejté, hogy a delegációk nem törvényhozó testülete, hanem csupán a két parlament speciális bizottságai, melyek a közös hivatalok költségét állapítják meg s azokat közvetlenül ellenőrzik, míg közvetve ugyanezt a két országgyűlés is gyakorolja. Egyszóval a két nemzet szuverénitását a kiegyezés egyáltalán nem érinti. Mindezek után gróf Apponyi Albert odaközlődött, hogy „Ausztria-Magyarország”-nak sem törvényhozó, sem végrehajtó hatalma, sem területe, sem állampolgárai nem lévnék, közjogiilag nem is bír léttel s hogy Magyarország felett álló közjogi hatalom meg sem konstruálható. Politikailag kívánatos a külügyek és bizonyos fokig a hadügyek e részben megtévesztő alakításainak gyökeres reformja.

Az interparlamentáris konferencia.

— Ünnepek, felköszöntők. —

Budapest, szeptember 19.

A berlini interparlamentáris konferencia ma tartotta utolsó teljes ülését. Tegnap este a német csoport fényes lakomát rendezett, amelyen gróf Apponyi Albert mondott nagy lelkesedéssel fogadott felköszöntőt s ebben Németországot, mint a béke megmentőjét ünnepelte. Ma délután Bülow herceg birodalmi kancellár kertünnepélyt rendezett, este pedig Berlin város adott lakomát. Holnap Potsdamban a német trónörökös fogadja a kongresszus tagjait.

Mai hireink a következők:

A konferencia tanácskozása.

Az interparlamentáris unió XV. konferenciája ma tartotta utolsó teljes ülését. A napirend első pontja Disescu román delegátus módosított indítványa volt, amely szerint a konferencia azon óhajnak ad kifejezést, hogy a harmadik hági konferencia foglalkozzék a nemzetközi közjogi módosításával és a különösen a nemzetközi jogi intézet által végzett előmunkálatok értékesítésével. A határozati javaslatot elfogadták.

Ezután ügyviteli dolgokra vonatkozó javaslatokat tárgyaltak. Beérkezett Kanadától 1909. évre, Romától 1911. évre vonatkozó meghívás. Báró Pliener a konferencia nevében köszönetet mond az elnöknek működéséért. Schönauich-Carolath herceg hosszabb záróbeszédben válaszolt, amelyben azon reményének adott kifejezést, hogy a berlini konferencia a haladás újabb lépését jelenti a döntő-bíróságok kérdésében. Az interparlamentáris tanács utasította Viardale lordot, hogy a kanadai kormányval a jövő évi konferencia egybehívását illetőleg lépjen érintkezésbe. A tanács fentartja magának a jogot, hogy a jövő évi konferencia helyét és idejét megállapítsa.

A tegnapi ülésen incidens történt. Polit képviselő a tegnapi ülésen a nemzetközi permanens tribunal kiküldetésére vonatkozó javaslatához módosító indítványt adott be, amelyben azt ajánlja, hogy a „tribunal” szó helyett ezt a szót használják „tanács.” Javaslatának indokolásában Polit képviselő a szláv kérdésre is át akar térni és azon reményének adott kifejezést, hogy a horvátok és magyarok között mihamarabb megegyezés jön létre. Schönauich-Carolath herceg felkérte a szónokot, hogy ne térjen el a tárgytól, mely felszólításnak Polit elgeget is tett. A módosító indítványt elvetették.

Ma délelőtt a magyar csoport tagjai összejöttek és tájékoztatta őket gróf Apponyi Albert a további tárgyalások folyamán előforduló kérdésekben elfoglalandó álláspontjáról. Az Unió tagjai között kiosztották Majláth József cikkét, amely a következő három kérdéssel foglalkozik: A nemzetiségek Magyarországon, Magyarország és Ausztria, Magyarország és Horvátország. Gróf Apponyi Albert Magyarország alkotmányáról angol nyelven írt munkáját a kongresszus tagjai között szintén szétosztották.

Bülow herceg birodalmi kancellár ma délelőtt fogadta gróf Apponyi Albert magyar közoktatásiügyi minisztert.

Apponyi a németekről.

Az interparlamentáris unió német csoportja tegnap este a zoológiai kertben bankettet rendezett, amelyen számos belföldi és külföldi képviselő, kormánykiküldött, valamint a művészet és tudomány képviselői nagy számmal jelentek meg. Schönauich-Carolath herceg nyitotta meg a pohárköszöntők sorát.

— Ha békében élhetünk és dolgozhatunk, — ugymond, — ezt elsősorban az uralkodók és államfők bölcsességének köszönhetjük, akik el vannak határozva fontartani a békét és magukévá tenni a népek békétörekvéseit.

A herceg végül Vilmos császárra és a képviselt nemzetek államfőire írtette poharát, amihez a jelenlevők lelkesen csatlakoztak. Ezután a képviselt államok delegátusai mondottak beszédet s köztük gróf Apponyi Albert, akit már megjelenésekor minden oldalról megnyilvánuló élénk tetszéssel üdvözöltek.

— Elnök ur! Hölgyeim és uraim! Minden oldalról e konferencia legjelentősebb mozzanatának tekintik azt, — kezdte gróf Apponyi — hogy a német birodalom fővárosában ülésünk. Miért történik ez? Kétségtelenül azért is, mert a hatalmas német birodalom állásfoglalása a béke eszméje mellett törekvéseink erejének gyarapodását jelenti. De nemcsak ezért, hanem abból az okból is, mert Németországnak ilyenét való csatlakozása eszméinkhez annyit jelent, hogy eszméink győzelme számára az idő vagy már elérkezett, vagy igen közel van. (Éljen.) Mikor lehet mondani, hogy egy eszme számára elérkezett a kedvező pillanat.

Ha az elmék elég érettek annak befogadására és ha az eszme annyira megérett, hogy képes behatolni az elmékbe. (Helyeslés.) És az utóbbi feltétel bekövetkezéséről Németország tesz tanúságot. Hogy kimagyarázzam magamat, kiindulok abból a csodálatos és minden várakozásunkat felülmúló beszédből, amelylyel a német birodalom kancellárja a konferenciát üdvözölte. (Élénk helyeslés.) Vajon véletlen volt-e, hogy a birodalmi kancellár fejtegetéseinek mintegy utóiratoként polemiaszerű kijelentéseket csatolt beszédéhez azok ellen, kik azt állítják, hogy az interparlamentáris konferencia békebarát tagjainak törekvései ellentmondásban vannak a hazafiassággal? Bizonyára nem volt véletlen. Nagytekinthető férfiak nyilatkozataiban nincsenek véletlen kijelentések. Vagy előre megfontolt szándék nyilvánul meg bennük, vagy ami még többet jelent, belső kényszer megnyilvánulásai azok, amelyek engedve kinyilatkoztatják az igazságot. (Helyeslés.)

A német szellem a legerőteljesebb egyéni tulajdonságokkal bír, a leguniverzálisabb szellem minden nemzet szelleme közül. Ha egyszer a holdról esne egy ember a földre és tölem kérdeznék, hogy milyen nyelvet tanuljon, hogy fölfoghassa ennek az emberiségnek kulturálatát, akkor azt tanácsolnám neki, hogy föltétlenül németül tanuljon meg. (Élénk bravó-kiáltások.) mert minden más nyelv tanulmányozása által többé-kevésbé nagy, de mindazonáltal határokkal bíró területet fog csak áttekinthetni, de ha a német nyelvet ismeri, ez a nyelv egymagában az egész kulturát, a most élő nemzetek majdnem mindegyikének kulturáját megközelíthetővé tenné számára. (Élénk bravo-kiáltások.) Mindazt, amit kulturális téren és a gondolkozás terén megtesz, hivatva van Németország politikai téren is végrehajtani. Mert a nemzetek politikáikat csak individualitásuk értelmében állapíthatják meg és oly nemzet, melyben erőteljes egyéniség egyesül azzal a képességgel, hogy idegen individualitást elismerjen, nem bírhat semmiféle más politikával, mint olyannal, amely kifelé és befelé erőnek mutatkozik. Egyidejűleg azonban jóakaratu, barátságos, testvéri és minden tekintetben megértő az idegen nép egyéniségeket. (Élénk tetszés.) Ez egyszerű igazság, de minden igazság egyszerű, amint az ember felfogta.

Azt hiszem, helyesen teszem, ha poharamat Németország békés hivatására emelem, amelyre bizonyos mértékben rátermett, amelyet be kell töltenie, mert abban fekszik hatalmi állásának, dicsőségének és hatalmas fejlődésének, melyet ebben a szép városban megcsodáltunk, legfőbb biztosítéka. Németországra, a béke országára írtém poharamat. (Viharos tetszés.)

A mai ünnepek.

Ma délután Bülow birodalmi kancellár, gyönyörű palotájában, amely egyik legszebb látványossága Berlinnek, az interparlamentáris unió tiszteletére fényes kertünnepélyt rendezett. A kancellár vendégeit a legnagyobb szeretettelossággal fogadta. Schönauich-Carolath herceg és Eickhof tanár mutatták be a kongresszus tagjait, akiket a birodalmi kancellár szívélyesen elbeszélgetett.

Az ünnepség vége felé nagyobb csoport élén Veardale lord beszédet intézett a kancellárhoz, melyben köszönetét fejezte ki a szívélyes fogadtatásért, valamint azért az interjúért, amelyet a kancellár Sidney Whitman angol újságírónak adott, melyet egész Angliában nagy meglepéssel olvastak. Az angoloknak 99%-a Németországgal a legjobb összeköttetésre törekszik. Bülow herceg angolul válaszolt a beszédre, kijelentve, hogy ugy a császár, mint a német nemzet, valamint a saját nevében biztosítja Angliát, hogy semmi más czélja nincs, mint Angliával a legjobb viszonyban maradni. Reméli, hogy a kongresszus tagjai itt meg is győződtek arról a törekvésről. Gutschkow val, az orosz oktobristák vezérével folytatott beszélgetése során a kancellár megjegyezte, hogy egyéni véleménye szerint Oroszország és Németország között csak oly félreértések foroghatnak fenn, melyek eloszlathatók voltak. Ennek bizonyítására hivatkozik arra, hogy a két ország közt több, mint 100 év óta nem volt háború. Barthold amerikai és Comte de Sonac olasz kiküldöttek csoportjaik nevében szintén köszönetüket fejezték ki a kancellár előtt.

Este Berlin város adott fényes lakomát az interparlamentáris konferencia tagjainak tiszteletére.

Holnap, vasárnap Potsdamban a német trónörökös, mint házigazda, fogadja a kongresszus tagjait, akiknek nevében az elnök üdvözli a trónörökösöt.

A patriárcha-választás bonyodalmai.

Sevics Mitrofiánt megválasztották, de az új patriárcha lemondott.

Budapest, szeptember 19.

Tegnap éjjel az a hír terjedt el, hogy a radikális-párt megegyezett és egyhangulag Bogdanovicra adja a szavazatát. A mai nap azonban váratlan fordulatot hozott. A radikális-párt időnyerés czéljából rendkívül érdekes taktikai fogást alkalmazott és a ma délelőtti kongresszuson megválasztott egy oly püspököt patriárchává, akiről már előzetesen tudták, hogy a megválasztást nem fogja elfogadni. A radikális-párt ma összes szavazatait Sevics Mitrofián bácsi püspökre adta, aki a kongresszus folyamán azonnal bejelentette a királyi biztosnak, hogy patriárchává történt megválasztását nem fogadja el. A radikális-pártnak ez a taktikája ma reggel megtartott konferencián érett meg, amikor elhatározták, hogy legalább három-négy napi időnyerés czéljából, hogy a kormánynak óhajításait ismét előadhassák, Sevicsre fognak szavazni. Sevics a tegnapi esti értekezlet folyamán a radikális-párt előtt kijelentette, hogy ha megválasztanák, csak abban az esetben fogadná el a patriárchátust, ha a választás egyhangú volna. A kongresszus ma délután tartott ülésén kedden délelőtt tíz órára tüzte ki az újabb választást. A kilátásokat még most nehéz megítélni. De nem lehetetlen, hogy a háromnapos fegyverszünet alatt sikerül a Bogdanovic megválasztása elé tornyosuló akadályokat elhárítani.

Ma a következő hireink érkeztek:

A kongresszus választó-ülése.

A szerb radikálisok tegnap későn este a legnagyobb titokban elhatározták, hogy Sevics Mitrofián ujvidéki püspökre adják szavazatukat. Közben azonban Balla Aladár főispánnal Bogdanovicra nézve színel megegyeztek. A radikálisok e taktikájukkal időt akartak nyerni, hogy akciójukat kívánságaik kivívására tovább folytathassák. Első követelésük az, hogy Joanovic Pál osztálytanácsos a szerb ügyek intézésétől elmozdítottassék. Zmejanovic ügyét illetőleg a radikálisok nyíltan hirdetik, hogy a király elé hamis okmányokat terjesztettek.

Ilyen előzmények után kezdődött meg a kongresszus mai tanácskozása.

A kongresszus mai ülése iránt már sokkal na-

gyobb érdeklődés mutatkozott. A kongresszusi palota előtti téren nagy néptömeg gyűlt össze és a palota bejáratait megostromolták karzati jegyekért. A rendet a csendőrség tartja fenn.

Dr. Gyurgyevics Nikola világi elnök a kongresszus ülését 10 órakor megnyitotta. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után Sanyics Döme, a pénzügyi bizottság elnöke jelentést tett az eddigi kiadásokról. Muacsevics Vazul (önálló) hozzászólása után a kongresszus a jelentést elfogadja.

Az elnök jelenti, hogy napirenden van a patriárkaválasztás. Felszólítására a jegyző újból felolvassa a választásra vonatkozó királyi leirat szerb szövegét. Az elnök felhívja a képviselőket a szavazás megkezdésére és hangoztatja, hogy a választásnak az eddigi szokáshoz híven kell lefolynia, vagyis mindegyik püspök nevével, Zmejanovics kivételével, ellátott szavazó-ív van az elnöki asztalon. A jegyző névszerint felolvassa a képviselők neveit, ezek előbb szóbelileg kijelentik, melyik püspökre szavaznak, majd pedig a szavazó-ívre ráírják saját, valamint az általuk képviselt kerület nevét. Az elnök felszólítására azután a hallgatóság kivonult a teremből, a palota folyosóit kiürítették, a bejáratoakat becsukták. A választás pontban 11 órakor kezdődött.

Gyurgyevics elnök az ülést fél tizenkét órakor nyilvánosnak jelentette ki, majd kihirdette a választás eredményét, mely szerint a képviselt 75 kerület közül jelen van 70 kerület, távol van 5 kerület képviselője. A jelenvoltakból Szevicsra 40, Nikolicsra 27, Bogdanovicsra 3 szavazott le. Ehhez az eredményhez képest az elnök Szevicsot megválasztott patriárkának jelentette ki, majd közli, hogy az eredmény a szokásos uton fog a korona elé terjesztetni. Felszólítására a jegyző felolvassa az erre vonatkozó felterjesztést.

Az elnök rendelkezésére azután küldöttség megy Günther királyi biztosért, akinek megérkezését elnök az ülést felfüggeszti és akként intézkedik, hogy ezalatt a mostani ülés jegyzőkönyvét készítsék el.

Günther Antal királyi biztos egy órakor megjelenik az üléssteremben. Gyurgyevics elnök jelenti a királyi biztosnak, hogy a hitelesített jegyzőkönyv tanúsága szerint a kongresszus, az eddigi szokásokhoz híven, megejtette a karlóczai érsek-metropolitai szerb patriárka választását és ezen méltóságra szó többséggel Sevcics Mitrofan választotta meg. Majd ányújtotta Günther királyi biztosnak a jegyzőkönyvet, a szavazó-íveket és a felterjesztést és kérte, hogy azokat megerősítés végett a felségnek terjeszse elő. Günther átvette az iratokat, tudomásul vette a választás eredményét és a következő beszédet mondotta:

Tisztelt Kongresszus! Az ujvidéki püspök ur nálam beadott iratában kijelentette, hogy a rá esett választást el nem fogadhatja. Ezen nyilatkozat következtében új választás szükségése állván elő, fölhívom a kongresszust, hogy a választást három napon belül ejtse meg.

A királyi biztos beszédét Joanovics Pál adalátus szerb nyelven tolmácsolta. Ezután a királyi biztos magyar nyelven, utána pedig Joanovics Pál adalátus szerb nyelven felolvasták Sevcics Mitrofan bácsi püspöknek Günther Antal királyi biztoshoz intézett következő levelét:

Nagyméltóságú Királyi Biztos! Ezennel jelentem Nagyméltóságod előtt, hogy szerénységemnek a görögkeleti szerb nemzeti egyházi kongresszus által a megüresedett érsek-metropolitai szerb patriárkai székre történt megválasztását, amely választás a már kijelentett kívánságom ellenére történt, nem fogadhatom el. Kelt Karlóczán, 1908 szeptember 19-én. Sevcics Mitrofan bácsi püspök.

A királyi biztos ezután üdvözölte a kongresszust és eltávozt a kongresszusi teremből. A kongresszus tovább folytatva ülését, a következő patriárkaválasztás napjának kitűzéséről tanácskozott. A tanácskozás a késő déli órákig tartott. Délután öt órakor ismét ülést fog tartani a kongresszus.

Miért szavaztak Sevcicsre?

A radikális párt a hirtelen fordulatot a következőkkel magyarázza: A szerb radikális pártnak er-

kölcsei kötelezettségei vannak a multból azon püspökökkel szemben, akik az autonómiáért folytatott küzdelemben résztvettek és azt támogatták. Ők ezt a támogatást honorálták legelső sorban Zmejanovicsnak megválasztása által. A püspökök másika, aki az autonómiáért folytatott küzdelemben résztvett, Sevcics Mitrofan volt, aki iránt kötelességét a párt a mai napon rótta le. Most már mi sem áll utjában annak, hogy a párt a patriárkaválasztásnál igyekezzék tekintetbe venni azokat az okokat, amelyek a magyar kormányt a Bogdanovics Luczián budai püspök mellett való állásfoglalásra bírják. A párt azonban még ma sem döntött végleg, hogy ezek után Bogdanovics Lucziánt fogja-e megválasztani. A pártban magában is úgy áll a helyzet, hogy szakadástól félnek. Őt, vagy hat ember jelentette be kilépését arra az esetre, ha Bogdanovicsot választanák meg. Ezek Mihalsics, Miladinovics, Liszavac, Ilics, Radinojevic és Tosics. A mai és a következő napok ezeknek a képviselőknek a kapacitásával fognak eltelni és a radikális párt a legnagyobb valószínűség szerint azt fogja indítványozni a kongresszuson, hogy a választást délelőtt 11 órakor ejtsék meg. Ma a hangulat még teljességgel kitapasztalhatatlan és ha bár tény az, hogy papíron Bogdanovicsnak 32 szavazata biztosítva van, még egyáltalában nem lehet tudni, hogy vajon a keddi választás nem egészen másképpen alakul-e.

A radikálisok állásfoglalásáról ma még a következő hírek érkeztek:

A mai szenzációs fordulatot a radikális párt ötletszerűleg teremtette meg. Sevcics püspökkel, aki többszörösen lekötöztette a radikális pártot, meghozták azt az áldozatot, hogy előre megígérve lemondását, megválasztassa magát patriárkává. A radikálisoknak ezzel kettős céljuk volt, egyrészt honorálni akarták Sevcics barátságos magatartását, másrészt és főként időt akartak nyerni, hogy Bogdanovics megválasztásához való átmenetet kellőképpen elintézhessék.

A radikálisok értekezlete.

A radikális párt ma a délutáni órákban ismét konferenciát tartott. A kongresszusunak ez alkalommal a királyi biztos beszédének megvitatása volt a tárgya. A királyi biztos ugyanis arra hívta fel a kongresszust, hogy három napon belül válassza meg a patriárkát. Miután a törvények szerint a királyi biztosnak csupán arra terjed ki a joga, hogy a kongresszust választási határnap kitűzésére hívja fel, azt vitatták meg, hogy a királyi biztos beszédében nem foglaltatik-e sérelem. Több felszólalás után megállapodtak abban, hogy miután itt tulajdonképpen egy jelölt lemondása folytán a választási aktus közepén jelent meg a királyi biztos, eljárása szabályszerű volt és semmiféle sérelmet nem tartalmazott. A radikális pártnak erről az értekezletéről Gyurgyevics Miklós kongresszusi elnök és Klicin Döme, a kongresszus jegyzője tettek jelentést a királyi biztosnak.

A kongresszus ülését délután 5 órakor folytatták. Gyurgyevics Miklós elnök felszólította a kongresszust, hogy állapítsa meg a patriárkaválasztás idejét.

Krajinovics (önállóparti) követeli, hogy a Pribicsevics-ügyet, már mint elfogadottat sürgősen tárgyalják. Ezzel szemben Radivojevic radikális azt az indítványt terjesztette elő, hogy a patriárkaválasztást kedden délelőtt tíz órakor ejtsék meg és addig, mivel a kongresszus tárgysorozatára nincs kitűzve, a Pribicsevics-ügyet ne tárgyalják.

A kérdés szavazásra került és szó többséggel Radivojevic indítványát fogadták el. Ezzel az ülést véget ért.

A kongresszusi ülés befejeztével a radikális pártiak ismét konferenciára gyűltek össze. A konferencián most már főként a kormány elé terjesztendő óhajítások megszövegezésére került a sor, amelynél hosszú és ismét szenvedélyes hangú vita keletkezett. Elhatározták, hogy holnap délelőtt husz tagu küldöttség jelenik meg Günther Antal királyi biztosnál, amely a radikális pártnak a kormány elé terjesztendő kéréseit adja elő. Foglalkoztak a konferencián a jövődöbeli patriárka személyének a kérdésével is, és most már konstatalható, hogy ha bár még nagyon sok nehezég van, Bogdanovics

Luczián budai püspök kilátásai némileg javultak. A kongresszus ismét a késő éjjeli órákig tart és a radikális pártiak az este folyamán nem is tértek vissza Ujvidékre.

A radikális-párt ma a következőképpen magyarázza az eljárását: A radikális-párt nem akar megbomlani, hanem mint egységes párt akar a választáson tul is működni. Nem felel meg az a tény, hogy a radikális-párt tegnap ismét szavazott és hogy akkor a szavazás eredménye 14 volt, 17 ellen. A radikális-párt a kérdés felett szavazás nélkül tért napirendre, mert most már a többségre került Bogdanovics-pártiak nem akarják dezavualni a multkor szavazásnál volt többséget, hogy az a most már kisebbséggé vált többség őket a keddi választásnál ne dezavualja. Ezt a magyarázatot azonban a radikális-párton kívül álló helyen skeptikussal fogadták.

A radikális-párt már napok óta a többszörösen megismételt kéréssel fordult a királyi biztoshoz és Kossuth Ferenc utján a magyar kormányhoz, hogy autonom ügyekben tegyen valami olyan kijelentést, amelylyel mint látható eredményteléphessenek a nép elé, mert szerintük a nép másképpen nem tudja megérteni Bogdanovics Luczián megválasztását, amire pedig a radikális-párt ma már hat-hét tag kivételével hajlandóságot mutat. Kivánságaiknak nagyrésze elvi természetű. Kéri a kormánytól, hogy a zárdajavak kezelésére vonatkozólag tegyen megnyugtató kijelentést. A zárdajavak kezelése felett ugyanis a kormány nemcsak felügyeleti, hanem ellenőrző jogot is gyakorol. A radikálisoknak erre a követelésére vonatkozik Günther királyi biztosnak az a kijelentése, hogyha a patriárka-választás kérdését sikerül a kormány intencióiival megegyező módon megoldaniok, reményt nyújthat a kongresszusunak arra, hogy ez befolyással lesz a kongresszusi határozatok végrehajtására. Ugyancsak nagy fontosságot tulajdonítanak a radikálisok annak, hogy a kongresszus autonómiájáról szóló határozatokat revizió alá vegyék és aztán szentesítés alá bocsátva, minél-előbb hajtásuk végre. Günther Antal királyi biztos eredetileg, mikor Sevcics megválasztásáról értesült és lemondó-levelét kézhezvette, arra akarta felhívni a kongresszust, hogy még a mai nap folyamán válassza meg a patriárkát, de időközben szándékát megváltoztatva, három napi haladékot adott a kongresszusunak, amely kedden délelőtt tartja a választást.

A királyi biztos ma délután Ujvidékre kocsizott és ott hosszabb látogatást tett dr. Balla Aladárral főispánnal.

Ami végül a patriárka-választás személyi részét illeti, a mai nap is teljes a bizonytalanság. Tény az, hogy a radikális pártok többsége Bogdanovics Luczián felé hajlik és ha esetleg még sem reá szavaznának, ennek csak az volna az oka, mert a pártok körülbelül egynegyed része semmiképpen sem akar ma még tudni Bogdanovicsról és inkább hajlandó lemondani a kongresszusi tagságáról, sem hogy öt patriárkává válassza. A radikális-párt fél a bomlástól, melyet a patriárka-választás feltétel nélkül előidézne, ez esetben és így a következő három napot fogja felhasználni a belső ellentétek kiegyenlítésére, ami ha sikerül, Bogdanovicsra fogják adni mind a negyvenen a szavazatukat. Ha Bogdanovics mellett nem sikerül a radikális-pártot mint teljes egészet sorakoztatni, akkor a legtöbb kilátása Cruics püspöknek van, akiről úgy hallatszik, hogy az autonom-párt bizalmát is bírja.

KÜLFÖLD.

A spanyol királyi pár útja. A Figaro mai száma közli, hogy a spanyol királyi pár már elindult s utközben Bécs felé inkognitóban meg fog állapodni Párisban is. Mária Krisztina anyakirályné nem megy az osztrák fővárosba, sem Budapestre, hanem ugyanakkáival Spanyolországban marad.

Hírlapi jelentések szerint a királyi pár legközelebbi utazásának programját a következőképpen állapították meg. A királyi pár e hó 26-án utazik el Münchenben 28-án és 29-én fog időzni. Budapestre október elsején érkezik és ott október 3-áig marad, 4-én és 5-én a szász királyt látogatja meg Drezdában, majd október 6-án Bécsbe érkezik, ahonnan a követ-

kező napok egyikén a Frigyes főherceg birtokain rendezendő nagy vadászatokra indul. A spanyol királyi pár Nizzán át tér vissza Spanyolországba.

Szeptember 22-én az anyakirályné Münchenbe utazik, hogy ott fogadja a királyi párt.

A török események. Szulejman pasa elüzetéséről Plevljéből a következőket jelentik: A Szulejman basa elleni zendülés helyi természetű, de a Törökországban beállott új viszonyoknak a következménye volt. A török tisztok már augusztus végén tüntettek Plevljében az ellen, hogy a Szandzsákban az osztrák-magyar helyőrségek tovább is megmaradjanak. Már akkor elűzték Szulejman basát, de aztán újból beigatták hivatalába. Most kiderült, hogy Szulejman basa állása Plevljében tarthatatlanná vált.

Izmail Kemal bej, albán nemes fogadtatására, akit néhány év előtt Tripolisz főkörmányzó-jává neveztek ki, de attól félve, hogy száműzik és külföldre menekül, nagy ünnepeket terveznek. Brindizibe 60 főnyi üdvözlő küldöttséget menesztettek, amely azonban Izmail Kemal bej nélkül tért vissza, akit nem találtak meg. Azóta Izmail Kemal bej visszatéréséről semmiféle hír sem érkezett.

A keleti vasuton egyre tart az általános sztrájk és még mitsem veszített erejéből. A vasut igazgatója kijelentette a közmunka-miniszternek, hogy a sztrájkolók feltételeinek elfogadása a társaság romlását jelentené.

Alkotmány Montenegróban. A montenegrói hivatalos lap, a „Glasz Czrnogorczá” a fejedelemtől a szkupstina egybehívására vonatkozó ukázát közli. Ezzel Nikita fejedelem a felfüggesztett alkotmányt visszaállította. Az ukáz szerint a mostani képviselő mandátuma 1910-ig tart. A Mirko herceget ért családi öröm következtében a bombapörben elítélteknek legközelebb meg fogognak kegyelmezni.

Taft és Foraker kibékülése. A „Grand Army” veteránjai a minap Toledóban nagyszabású ünnepélyt rendeztek, amely Taft és Foraker találkozására alkalmas politikai szenzációvá nőtte ki magát. Ösmeretes, hogy Foraker, az ohioi szenátor, az utolsó pillanatig ellenezte Taft jelöltetését és ezért a chicágói konvenczió után a két államférfi közt feszültté lett a viszony elannyira, hogy a republikánus-párt intéző bizottsága Forakert, ezt a régi harcosát teljesen el akarta ejteni. Foraker pártívei ebbe nem nyugodtak bele és mindenáron kibékülést akartak létrehozni. Ez most Toledóban megtörtént, még pedig olyan körülmények között és olyan határozott formában, hogy az egyetértésnek az utolsó akadályai is teljesen megszűntek tekinthető. A toledói Lyceum-színházban nagy fogadtatást rendeztek Taft részére, amelyből valóságos szónoki torna fejlődött. Először Taft beszélt óriási lelkesedést kelte, majd beszéde közben Foraker jelent meg a szónoki emelvényen. A két ellenfél hosszasan, barátságosan kezelt egymással és az óriási közönség a kibékülés láttára percekig tüntetett. Foraker később kijelentette, hogy közte és Taft között nincs semmi félreértés, és ha a multban volt is, ő, mint igazi republikánus, ezeket a félreértéseket a konvenczióval megszűntek tekinteti. Chicágóban Taftot jelölték, Taft a vezére lett és az is marad a szavazás végéig. Foraker kijelentését óriási lelkesedés kísérte, amely meg nem szűnt a többi szónoklatok alatt sem. Beszéltek még Harris kormányzó és Dick szenátor. Foraker ezek után tényleges részt fog venni a választás küzdelmeiben és Taft érdekében beszédeket fog tartani.

EGYHÁZAK.

Protestáns sérelmek.

— Antal Gábor püspök jelentése. —

Budapest, szeptember 19.

Szeptember huszonkettedikén tartja a dunántúli református egyházkerület közgyűlését. Antal Gábor püspök — a közgyűlés elé terjesztendő jelentésében — fölpanaszolja azokat a sérelmeket, amelyek a protestáns egyházat a katolikusoknak nyújtott illetéktelen állami kedvezések által érték. A jelentés ide vonatkozó részét az alábbiakban kivonatossan közöljük:

2. Kisebbségi jelentőségű, szörványosan előforduló, közvetlenül egyeseket érintő sérelmeink mellett fordultak elő legközelebb olyan sérelmeink, amelyek egész református egyházunkat érintették. Mert addig — és ezt nyíltan be kell ismernünk — amíg a magas államkormány teljes jóakarattal igyekszik a mai viszo-

nyok és a mai közfelfogás szerint végrehajtani az 1848-ik évi XX. t.-cz. 3. §-át, az egyházak és iskolák segélyezését, addig ugyanazon törvénycikk 2. §-ának végrehajtása tekintetében határozottan meg lehet állapítani, hogy a legújabb időben nem előre, hanem visszafelé mentünk, úgy hogy a róm. katolikus egyház, amelynek előjogainak megszüntetése volt ezen 2. §-nak célja, a legközelebbi időben az államhatalom támogatásával és sokszor világos törvények megsértésével új előjogokat szerzett.

Az államhatalom, a többi felekezetekhez viszonyítva, különben is aránytalanul nagy vagyoni erővel rendelkező, még mindig sok előjoggal bíró róm. katolikus egyházat új, külön kivételes jogok megszerzésében, az állami köztörvények tekintélyének r. kat. szempontok alá rendelésében, országos törvényeinknek kijátszásában és megkerülésében támogatja. Ezen szempontból helyénvalónak tartom, hogy itt kellő világításban tüntessék fel néhány olyan közismert tény, amely annakidején, amikor felmerült, sokaknál megdöbbenést okozott.

a) Az elemi oktatásban a szerzetesrendeknek külön előjoggal ellátása. Az 1907. évi XXVI. t.-cz. záróhatározatát képező 35. §-ba meglepetésszerűleg belevitetett azon intézkedés, hogy „a jelen törvényben foglalt rendelkezések a tanítóokra éppen úgy alkalmazandók, mint a tanítóokra, nemkülönben kiterjednek a hitfelekezeti népiskolákban működő szerzetesrendi tanítóokra és tanítóknőre a jelen törvényben a tanítók képesítésére vonatkozólag megállapított feltételek.

A többi iskoláknál a fizetéskiegészítést a tanítók kapják, a szerzeteseknél nem a tanítóknak, hanem általában a szerzeteseknek, vagy annak rendházának adatik a segély és hogy az mire fordítatik, arról elszámolni nem szabad.

b) A Barkóczy-eset. Általánosan ismert tény, hogy báró Barkóczy Sándor vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsos ur egy polgári házasságkötés alkalmával mint tanu az anyakönyv aláírását, vallásos meggyőződésére való hivatkozással, megtagadta, ezzel sokaknak véleménye szerint az állam törvénye ellenében tiszteletlenséget tanúsított s a házasság államilag szabályozott jogrendje ellen tüntetett. Ezen magában véve egész jelentéktelen tény az országgyűlésen szóba hozatván, a kormány illetékes tagja a miniszteri tanácsos ur eljárását azal védelmezte meg, hogy ez nem tekinthető a törvény elleni tüntetésnek, mert a törvény jogot ad az aláírás indokolt megtagadására.

Az idevonatkozó miniszteri rendelet kizárólag a házasságok biztosítja azon jogot, hogy az anyakönyv aláírását indokolta megtagadják.

Mennyivel helyesebb és megnyugtatóbb lett volna, ha ezen ügyben a kultuszminiszter ur, vagy még inkább a miniszterelnök ur egyszerűen ezt a nyilatkozatot tette volna: Barkóczy ur tévedett, amikor a házasságok biztosított kedvezményét a tanukra is kiterjeszhetőnek gondolta, ezért viselkedése helytelen és a törvényt sértő volt.

c) A Csernoch-eset. Csernoch János országgyűlési képviselő öfelsége által a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ellenjegyzésével kineveztetett csanádi róm. kat. püspökké és mivel képviselőségéről le nem mondott, ellene összeférhetlenségi feljelentés adatott be az 1901:XXIV. t.-cz. 1. §-a alapján. Ezen feljelentést a képviselőház összeférhetlenségi bizottsága tárgyalván, hat szavazattal egy ellen kimondotta, hogy Csernoch János püspöki állása a képviselőséggel nem összeférhető, mivel „a püspöki méltósággal összekötött és az egyházi vagyomból járó javadalom élvezete sem a fizetés, sem pedig a díjazás fogalmának nem felel meg”, pedig azt csak nem vonhatja kétségbe senki, hogy Csernoch Jánost püspökké öfelsége nevezte ki, s hogy a csanádi róm. kat. püspökség némi fizetéssel, sőt díjazással jár.

Ez a Csernoch-eset magában is elég jelentékeny sérelem egy alkotmányjogi, mint felekezeti tekintetben, mert teljesen világos törvényt sért meg és megváltoztatja a képviselőház szervezetét.

d) A „Ne temere” című pápai dekrétum 1907. év augusztus hó 2-án X-ik Pius pápa öszentsége kiadta a „Ne temere” kezdetű házasságkötést szabályozó dekrétumát amelynek értelmében a nem róm. kat. plébánosok előtt kötött házasságot, tehát Magyarországon egy polgári házasságot, mint a másfelekezeti lelkészek előtt kötött házasságot érvénytelennek és semmisnek nyilvánítja. Ezen dekrétum tehát sértene a magyar állam törvényei szerint kötött házasság tisztességét még akkor is, ha előzőleg már hosszú időn keresztül érvényben volt és a hazai róm. kat. egyház által elfogadott gyakorlati ellentétben nem állana. Azonban Magyarországra nézve már XVI. Gergely pápa 1841. év április hó 30-án kelt „Quos vestro” kezdetű brévéjében érvényesen nyilvánította a protestáns lelkész és két tanu előtt kötött házasságot, ez alapon még inkább érvényeseknek kellett tekinteni a róm. kat. egyháznak egész a dekrétum megjelenéséig az állami anyakönyvvezető és egyszersmind a protestáns lelkészek előtt megkötött házasságot. A dekrétum érvénybelépte, f. év husvétja óta azonban a róm. kat. egyház előtt egy polgári,

mint a protestáns lelkész előtt kötött házasságok érvénytelenek. Szinte lehetetlennek tartjuk, hogy az állami törvénynek ilyen arcuzlcsapását, a felekezeti békének ilyen megháborítását, az állam polgári lelkiismeretszabadságára ilyen erőszakos nyomás gyakorlását önértékes állam, annak uralkodója és kormánya eltűrhesse.

Mindennek daczára aggódva kell látnunk, hogy bár ezen dekrétumnak a püspökök által való kihirdetése e hazában felekezeti különbség nélkül általános felháborodást idézett elő, a magas kormány eddig semmit nem tett a rendelet érvénytelenítése érdekében.

Ezek és az ezekhez hasonló esetek, legyenek bár magukban jelentéktelenek vagy jelentéktelenek, csak megnyilvánulásai annak a szellemnek, amely a legújabb időben mind nagyobb mértékben erőre kap hazánk egy állami, mint társadalmi életében és az állam törvényeivel szemben, sőt azoknak különösen az 1848:XX. t.-cz. 2. §-a ellenére és azoknak megsértésével érvényesíteni tudja a külföldről támogatott ugynevezett ultramontán elveket és érdekeket és pedig — ezt szégyenünkre kell megvallanunk — anélkül, hogy az ellen illetékes helyen, a képviselőházban csak egyetlen hang is emelkednék, vagy az ellen a társadalmi téren egyetértő közakarral s az alkalmas eszközök felhasználásával erélyesen védekezni tudnánk.

A polgármesterek.

Budapest, szeptember 19.

Egy idő óta: nincs hónap valami alakulás nélkül.

Ezen a hónapon, illetőleg ezen a héten is történt valami: a belügyminiszter megerősítette a rendezett tanácsú városok polgármestereinek országos egyesületét. Hogy hányadik ez már a rokonzélu egyesületek közt? valóban nem tudnók hírtelenében megállapítani. De hogy nem utolsó, azt kétség nélkül állítjuk, mert hiszen még a kisvárosok hivatalnokainak az egyesületének az előismerése is hátra van, amelynek alapszabályait tavaly télen terjesztették föl az újpesti városházán tartott nagygyűlés kiküldöttéi.

A polgármesterek új egyesülete sok szép célt tűzött maga elé, csak győzze őket megvalósítani!

Egyik lehangzatosabb feladatának például azt ösmeri, hogy a városok fejlődését, fölvirágzását előmozdítsa. Hiszen csak ne kerülne mind-egy oly rengeteg pénzbe és csak lenne a kormány abban a helyzetben, hogy annak a sok hiánynak, ami e téren fölmerül, legalább előlegezhető a költségét, vagy annak egy részét odaajándékozhatná!

A másik föladat már valamivel olesóbban lenne megvalósítható, de tartunk föle, azért nem kevesebb akadályokba fog ütközni. Az új egyesület tudniillik a kis városok jogait is meg akarja védelmezni. Ez a pont azonban mintha valamivel kevesebbet fejezne ki, mint amennyit mondani akar. A mi kisvárosaink jogait ugyanis tudunkkal ez idő szerint senki sem fenyegeti, már csak azért sem, mert nincsenek is olyan jogaik, amelyeket elvenni érdemes lenne tőlük. Semmit sem hallottunk például oly törekvéstről, melynek az lenne a célja, hogy a rendezett tanácsú városoktól elvegyék a megyével való közvetlen érintkezés jogát, hogy polgármesterüket az alispán hatásköre alól kivigyék és a járási főszolgabíró alá helyezték. Senki sem bántja azt a jogukat, hogy a helyi államigazgatásban első fokban hatósági jogokat gyakorolhassanak és saját belügyeiket és azokat, amelyeket a törvényhatóság rájuk ruház, a főszolgabíró hatáskörétől függetlenül intézzék. Szóval: a rendezett tanácsú város polgármestere a vármegyével szemben éppen olyan tekintet alá esik, mint a főszolgabíró, a város, mint maga a járás. Még azt az egyetlen csekély kis különbséget, amivel a város a járás fölött előnyben van, értvén a teljes gyámhatóság elsőfoku gyakorlását, ezt sem irigylük tőlük senki, lévén ez egy nagy felelősséggel járó kötelelességteljesítés, amivel semmi nem anyagi, vagy erkölcsi előnyök összekötésben nem állanak. És ha mindezeket senki sem fenyegeti — miért kellessen e jogokat — megvédeni?

Másról van itt szó és kár volt ezt nyíltan ki nem mondani. Nem jogok megvédéséről, hanem jogok szerzéséről.

Hogy erre szükség van, minden rendezett tanácsú város tisztviselője, sőt minden a köz-

ügyek iránt érdeklődő lakosa is tudja és hirdeti s ezek révén a nagyközönség előtt is ismeretes jelszó, hogy a rendezett tanácsú városok jogait bővíteni szükséges.

Hogy azonban ez a jogbővítés tüzetesen mely irányban lenne megvalósítandó, főképpen pedig mit lehet e téren a teljesítés reményével józan ítélet szerint kérni és kívánni, erről kevesebb szó szokott esni és tartunk tőle, hogy e tekintetben a tájékozottság nem éppen mindennapi jelenség.

Kevesen tudják például, hogy jogaikra nézve nálunk nem kétféle, hanem igen élesen megkülönböztetett három város van. Rendesen csak törvényhatósági jogú és rendezett tanácsú városokról beszélnek s e közben megfigyelnek róla, hogy a rendezett tanácsú városoknak két különböző csoportját állapítják meg a törvények. Tessék csak utána nézni az 1876-ik évi XX. törvényeknek, mely a szabadkirályi városok közül a kisebbeket önállóságuktól megfosztotta, de úgy, hogy némely külön jogokat fönntartott számukra, továbbá az 1886-ik évi XXII. t.-cz. 165. §-át, amely a volt Királyföldön fekvő hét szabadkirályi és a tizenhat szepességi város közül néhányat e külön jogokban részesíteni rendelt és a törvényekből megállapítható lesz, hogy ez utóbbi külön jogokkal felruházott városok különösen a községi választói jog, továbbá és főképpen a vagyonkezelés feletti felügyelet tekintetében a többi rendezett tanácsú városoktól lényegesen különböznek.

Ami a vagyonkezelési felügyeleti jogot illeti, ezt a városi képviselő határozatainak jóváhagyása, vagy megmáltása alakjában gyakorolja a felügyelő hatóság.

Már most ez a hatóság a kivételezett városokra nézve közvetlenül a belügyminisztérium, míg ellenben a többi rendezett tanácsú városra nézve a vármegyei törvényhatóság. A kivételezett városokba tehát a községi vagyon szerzésére, elidegenítésére, hat évnél hosszabb tartamu bérbeadására, továbbá a községi vagyon kezelésének megállapítására, megváltoztatására stb. vonatkozó határozatokat csak a belügyminiszter bírálja felül, míg ellenben a többi rendezett tanácsú városoknak eme legfontosabb érdekeibe beleszól a vármegye és csak ennek a reortáján át jutnak azok a miniszter elé. Hogy ez nemcsak egyszerű idővesztést jelent minden egyes esetben, hanem anyagi kárt is, különösen olyankor, ha a megye érdeke netalán ellentétes a város érdekével (ami a megyei székhelyül szolgáló városokban szokott néha előfordulni) ez nyilvánvaló.

Nos, ha tehát a fentidézett két törvény immár a harmadik évtizedét éli, anélkül, hogy a kivételezett városoknak adott külön jogokból valami anyagi vagy erkölcsi kár származott volna, miért nem kéri a többi rendezett tanácsú városok, hogy a törvényhozás őket is részesítse ama kedvezményekben, illetőleg hogy vagyonjogi felügyelet tekintetében vegye ki őket a megyei gyámkodás alól?

És főképpen, — tisztelettel kérdezzük, ezt az épp oly méltányos, mint egyszerű kívánalmat miért nem vette be az új egyesület az alapszabályai közé egészen nyíltan kifejezve?

Hiszen ez elsőrangú érdeke nemcsak a kisvárosok lakosainak, de e városok tisztviselőinek is, mert ők panaszkodnak legjobban, hogy a megyei gyámkodás eme legfontosabb városi ügyekben mennyire zavarja munkájukat, mennyire alássa tekintélyüket és bénítja ambíciójukat.

A tisztviselők további érdeke lenne továbbá, amiről már annyiszor volt szó: az ő függetlenségüknek megőrzése egy lefelé, mint felfelé.

Hogy mit kell ebből érteni? igen könnyen kitalálható. A tisztviselőt lefelé, vagyis a választóktól az teheti függetlenné, ha állását nem kell minduntalan feltennie a különböző, leginkább politikai áramlatok változásától. E tekintetben számos szomorú példát lehetne felsorolni, mert lépésről lépésre megtörténik, hogy éppen a legszorgalmasabb tisztviselők, akik nem érnek rá a politikai kaszinókban lebzselni, veszítik el a felmerülő helyi újságok és pártvezetők kegyeit és a tisztujításokon egyszer csak kenyér nélkül hagyják őket. Máskor a legigazságosabb tisztviselő, aki nem akart részrehajló lenni, még a helyi hatalmasok javára sem, bukik el. Ez nem jogállamban való állapot és berendezés, ezen mihamarabb

segíteni kell. És pedig egyrészt az élethossziglani választás behozatalával, másrészt a nyugdíj-ügy kötelező rendezésével.

Fölfelé pedig a szolgálati szabályzat teheti függetlenné a tisztviselőt. Erre éppen olyan szükség van, mint az előbbire.

De hát miért nincs ez mind benne egészen nyíltan az alapszabályzatban?

Reméljük, egyedül azért, mert az új egyesület nem dobbal akar verebet fogni. Ha csakugyan így van, üdvözöljük az egyesületet, de meg fogjuk figyelni, hogy a tisztviselők érdekeit tettei által előmozdítja-e oly mértékben, amint ezt tőle joggal megvárhatjuk.

A gép és az ember.

Akiknek szavuk lehet a röplés problémájához, azt mondják, hogy csak a röplőgépek lehet jövője. A kormányozható léghajó — amint mostani fejlődési vonala mutatja — bajosan válhatik a levegő közlekedési eszközévé. Ugy, hogy ma azt mondhatjuk, hogy a levegő meghódítására nem a „k ö n n y e b b a l e v e g ő n é l”, hanem a „n e h e z e b b a l e v e g ő n é l” című formulával indulnak a tudósok. Zepelin és társainak fáradozásai esetleg megajándékozhatják a hadsereget egy kitűnő földérítő eszközzel; hanem hogy meghódíthatják a levegőt (abban az értelemben, ahogy azt elgondolni szoktuk) igen valószínűtlen.

Ugyanezek a tudós szakértők állítják, hogy a röplőgép, mint amilyen a szerencsétlenül járt Wright volt, határozottan az a masina, mely a levegőt maga alá gyűrheti. Bátorsággal állítható, hogy a röplőgép föl van találva; s csak arra van szükség, hogy egy nagyon egyszerű matematikai tételre állva, tökéletesítsék a már meglévő szerkezetet.

Tehát jól megjegyzendő, nem kell többé tapogatózni, nem kell többé új törvényeket keresni — csak arra van szükség, hogy a már meglévőt tovább fejlesszék. Ugyanolyan esetet állunk szemben, mint amilyen az első gőzhajó esete alkalmával állottunk szemben. Az első gőzhajó lényegében ugyanolyan volt, mint a mai Cunard Line legraffináltabb módon berendezett vízi csodakastélya. De addig, míg ezt a távolságot átszelték, a katasztrófák mindenféle népe reszpettette szét a hajókat és a támadt örvény éheesen nyeldeste el az embereket.

A párhuzam azonban nem egészen tökéletes. A víz természetét ugyanis, úgy ahogy ismerjük; áramlásaival, fortélyaisaival meglehetősen tisztában vagyunk. De a levegőről majdnem semmit sem tudunk; mi a szél, mi a természetrajza, hogyan váltakoznak a légáramlások, lehet-e őket valamilyen törvénybe szorítani: majdnem megfejtethetlen titkoknak látszanak. Ennek következtében a röplőgép tökéletesítése alkalmasint sokkal nehezebben fog menni, mint a gőzhajóé ment. A levegő illó, megbízhatatlan, perfid — a vízhez képest.

Van még valami, ami a röplőgépet megakadályozza, hogy elfoglalja a híg birodalmat; a gép össze van növe az emberrel. Azt mondják: tegyük föl, hogy a röplőgépet fölaltatták. Ez a gép tökéletes röplőgép, mégis használatlanul heverne a földön, mindaddig, míg ember nem akadna, ki hozzásimul, ki hozzájár. Körülbelül úgy lennének vele, mint a biciklizni nem tudó ember a kerékpárral. Hiába tökéletes és kifogástalan az a kerékpár, az őt megnyargalni nem tudó ember számára holt törmelék. Hatványozott mértékben áll ez a röplőgépre.

Wright ugyanazzal a géppel, mely ma lezuhant a magasból, s amelylyel már másfél óráig

röpdösött a levegőben, eleinte csak két percig, meg három percig tudott fönn maradni. És ez a három perc is annyira kimerítette, annyira megdolgozta minden idegét és porcikáját, hogy amikor földet ért, majdnem ájultan esett össze. Csak igen lassan tudott előrehaladni, hónapok kellettek hozzá, míg a percekből negyedórák és félórák lettek, vagyis, míg gépéhez hozzánőtt. Hiába hasonlítanak egymáshoz ezek a röplőgépek; az egyik fölaltalója nem tudná megülni a másikat mindaddig, míg újból előre nem kezdené a kísérleteket. Itt a gép és az ember — azt lehetne mondani — egy szerves egész.

Az persze, hogy ez a nehézség a röplőgép természetes hibája, nem állítható.

Lánczi Ilka meghalt.

Budapest, szeptember 19.

Gyászlobogó leng a Nemzeti Színház új hajlékának homlokzatán. Gyász vonult be a színházba, gyász a szívekbe. A gárda szegényebb lett valakivel, akinek soha ellensége nem akadt, de akit mindenki meleg rokonszenvvel kísért egész pályafutása közben. Lánczi Ilka, az aranyhaju, ma délelőtt tíz órakor elköltözött az élők sorából.

Keves színész nő van és volt, aki oly nagy összhangzatos tudott teremteni a művészi és magánélet közt, mint ő. „Az utókor a színésznőnek nem fon koszorút” — mondja a költő. S lehet, hogy ez a mondás érvényesül az elhunyt művésznőn is. Játékának, tiszta, zengzetes hangjának, felfogása nemességének emléke bizonyára el fog mosódni. De egy-két generáció a megindultság bizonyos nemével okvetlenül meg fog emlékezni arról, hogy ez az igénytelennek látszó, lélek szerint szerény gondolkodású művésznő mily szépen át tudta hidalni a művészi élet követelményeit a magánélet követelményeivel. Esmény gyanánt világitott életének minden mozzanata és művészi pályafutásának minden állomása, amíg élt; eszmény gyanánt fog világitani az utódok előtt, amíg emlékezni fognak rá.

Magánéletének volt egy tragikus vonása, melyet azonban aranytiszta karaktere és napsugaras egyénisége enyhített: nem kelhetett törvényesen egybe azzal, akit szeretett s aki őt is szerette, megbecsülte, nagyra tartotta s hitvesül választotta. Gyermekeket adott annak a férfinak, akit szeretett s akihez lélek szerint tartozott.

A moralisták, akik nem pusztán azt tartják erkölcsnek, ami a törvényben foglaltatik, hanem erénynek ösmérik el azt is, ami a természet törvényei szerint erény, új példával gazdagíthatják karuiztikájukat. Lánczi Ilka nem törvényes hitvese volt gróf Keglevich Istvánnak, de hitvese volt lélek szerint. Nem kelhetek egybe, mert gróf Keglevich első nejétől különváltan, de nem törvényesen elváltan élt. Az akadály elkerülhetlen volt. De ime, sem a moralistáknak, akik pedig rendszerint magas paripára ülnek, sem a társaságnak nem jutott észébe elitálni Lánczi Ilkát, mert hitvese volt a férfinak, aki őt a lélek szerint hitvesének tartotta. A művésznő, aki példátlan lelki tulajdonságokkal tudta egyeztetni a törvénytelen házasságot a törvényesséssel. Mindenki, aki ősmerte, gondolkozni és ítélkezni tudott, mindenki, aki az erény fogalmával tisztában volt, az erény mintaképének tartotta Lánczi Ilkát.

Enyhe és csöndes vidámság lánczolatából állt élete. Mintha mindig derült égbolt alatt, ragyogó napsugárban járt volna a földi tereken, oly enyhén derült volt élete. S mindakkoráig így volt ez, amíg a végzet kimondhatatlan gyászt nem hozott rá. Férje, gróf Keglevich István párbajban szíven találva elesett. Ettől fogva Lánczi Ilka gyászba borult. Nem gyászruha fejezte ki fájdalmát, hanem szívének minden érzése. A harmonia magánélete és művészete közt tovább tartott, de szíve megtört s a bu sohasem hagyta el többé. Magánéletét a gróf halála után gyermekeinek szentelte; művészi munkáját pedig folytatta.

Szeretet és tisztelet kísérté attól fogva, hogy

az aradi színházról a Nemzeti Színházhoz szegődött. Amikor a színházról átment a Vigszínházhoz, pályatársai a Nemzetiben igaz sajnálkozással vettek búcsút tőle. Biztosra vették, hogy visszatér megint. A magukénak vallották őt tovább is. Várakozásukban nem csalatkoztak, mert néhány évre rá — miközben egyik fényes sikert ért el a másik után — újra visszatért régi otthonába, a Nemzetibe és ennek a színháznak tagja maradt mind haláláig. A legnagyobb művészek és művésznőknek is voltak ellenségei; Lánzy Ilkának egyetlen ellensége nem volt. Azt csak oly tisztá karakter tudja elérni, mint ő volt.

Legnagyobb sikereit társalgási szerepekben érte el. Csevegése és megjelenése szivderítő, friss és természetes volt. Öltözködése, beszédmódora, minden taglejtése azt a harmóniát fejezte ki, amelyet egész élete képviselt. A közönségnek csak oly becézgetett kedvence volt, mint igazgatóinak és pályatársainak.

Az idei nyáron rákói birtokán volt. Egészségesen ment oda; halálos betegséggel tért vissza. Két hét előtt megtörtén, kimerülten, nagybeteg tért haza Baross-utca 9. számú lakására.

Elsőrangú orvosok, Irsai, Boyta és Berend vizsgálták meg és kezelték. Szívurok-hártyalobot konstataáltak s mindjárt tisztában voltak azzal, hogy a művésznő élete meg nem menthető. Tizennégy napi súlyos küzdelem után a halál ma délelőtt megváltotta szenvedéseitől.

T. Sz.

Lánzy Ilka életrajzi adatait az alábbiakban foglaljuk össze. Igazi neve Preger Ilka volt. Született 1861. november hó 14-én. Atyja főszolgabíró volt s leányának művészi hajlamait nem a legjobb szemmel nézte. Lánzy Ilka azonban mégis a színészi pályára lépett. 1878-ban végezte az Országos Színészakadémiát, ahonnan Aradra került. Innen a Nemzeti Színház tagjai között találjuk. Első fellépésére, mely „A jó falusiak”-ban volt, még sok pályatársa emlékszik. Lánzy Ilka előkelő megjelenésével, hangjának üde csengésével és vonzó egyéniségének erejével azonnal meghódította a közönséget. Egymásután játszotta el híres szerepeit, a „Viljünk el” Cipriénét, a „Sztár” czimszerepét, „Az egér”-beli és a többi pompás alakítását. 1895 végén megvált a társulattól és az újonnan megnyitott Vigszínházhoz szerződött. A modern stílus és a fiatal művészek együttese vonzotta Lánzy Ilkát, aki, mint világlátott művésznő, tehetségével és egész lelkével óhajtott a színjátszás megújítását. Itt „A hűtlen” czimű színműben és főképpen a „Niobe” klasszikus alakításával aratott nagy sikert. Mintegy öt esztendőig volt tagja a Vigszínháznak. Az 1900 év tavaszán ismét visszatért a Nemzeti Színházba, ahol első fellépéséről régi híres szerepét, Cipriént választotta. A közönség lelkes ovációval fogadta az ország első színpadára visszatért művésznőt, aki nemsokára újabb alakításaival vona magára a figyelmet. Élénk emlékezetében él még a színházbajárokknak a Miss Hobbs, Ifjuságunk, A vén leányok és Az eszményi férj czimű darabokban bemutatott alakítása. Legutolsó szerepe a múlt szezón végén rendezett francia ciklus „Turcaret” darabjában volt. Junius 14-én volt ez az utolsó fellépése.

Lánzy Ilka temetése hétfőn, szeptember 21-én lesz. A művésznő ravatalát a régi hagyományok szerint a Nemzeti Színház udvarán, Lendvay szobra előtt fogják fölállítani. A búcsúzó beszédet Mihályfi Károly mondja el. A székesfőváros tanácsa diszszirhelyet adományoz Lánzy Ilkának. — Halálos ágyánál ott volt két gyermeke: a tizenkilenc éves Tibor és a tizenegy éves Margit. A halálhírt nyomban bejelentették Tóth Imrének, a Nemzeti Színház igazgatójának, aki megtette a gyászszertre vonatkozó intézkedéseket. Kitzette a színház ormára a fekete lobogót.

Az EGYETÉRTÉS
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 789. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 721. szám.

Budapesti képek.

Budapest, szeptember 19.

Az „Amatőr”-nek, ennek az ambiciózus fotografiai folyóiratunknak legutóbbi számában néhány felvétellel bukkantam, melyek közelebbről illetik az esztétikának azt a még mindig napirenden levő kérdését, mely — szemben a művészetekkel — a fotografia határait igyekszik determinálni. E kitűnő felvételeket Petrik Albert műépítész ur jegyzi, akinek nevével már találkoztam egyszer több évvel ezelőtt; ugyancsak az „Amatőr”-ben néhány kissé eliramodott és nem is nagyon lojális cikk homlokán, melyek a fotografiáról egyik folyóiratban megjelent cikkemet czáfolták.

Akkor az volt a tétel: művészet-e a fotografia? És a felelet élesen, határozottan következett: nem. Számos és e helyen nem részletezhető lényeges okokból. De főként azért, mivelhogy a lencse munkája nem finomítható a lélek munkájává. Érdekes, hogy a művészetnek talán legjobb meghatározását éppen a fotografia szolgáltatja (a maga rovására); a művészetet ugyanis olyanformán határozhatnám meg e szerint, hogy ott kezdődik, ahol a fotografia végződik. A fotografia legjobb és legpozitívabb tulajdonsága, hogy konstataálja a formákat. A művész e konstatación túl önmaga alkotja, adja, a maga egyéniségéből adja a formákat (és színeket). A fotografus a tárgyakkal csak a régi, akadémikus értelemben vett rajzával szolgálhat; e rajz kontúrjain belül bármily ügyes pepecseléssel, elmés technikázással hangsúlyoz is és tüntet sejtelmességbe egyes képrészleteket és bármilyen tetszetős harmóniákba hangolja a kép egészét. Aki művész, nekem nem mutatja meg a természetet egyéni formálással, aki nem formák relációját adja, hanem formák száraz egymásmellettségét, az a művész — fotografus.

Ezért és még sok egyébért nem szeretem a tuntu művészkedő fotografust. Azt, aki művészlátta témákat lát meg újra valamely alkotó művész tekintetével, mely már előtte járt ott. Aki tisztára absztrakciókat, hangulatképeket fotografál, festmények „Nachempfindung”-ját (az „utánérzés” még rosszabb magyar szó) közül (mivelhogy — ismétlem — ennél többet nem közölhet). A fotografia önmagát determinálja minden eszközzel és lehetőségeivel. Benne éppen az az érték, ami konkrétum; éppen pozitív dokumentumaiért becsülöm a fotografiát. Csak az lehet igazán fotografus, művésze — a maga mesterségének, aki felismeri a fotografálás határait és ezeken belül akar érvényesülni a maga izlésével és artistikus érzésével. Az ilyen sokkal többet adhat a természetnek a régi fotografia értelmében vett konstataálásánál, mivelhogy a régi fotografia rosszul konstataált; a modern ebben az irányban egyre tökéletesedő fotografianak módjában van értékelnie is a témának a kép szempontjából való jelentőségeit, sőt bizonyos lokális koloritot, mondjuk: hangulatot is közölnie; mégis mindig a pozitívumok előtérbe állításával, hangsúlyozásával. Ez sem több, mint konstataálás, de értelmes, lelkes konstataálás. A lencse munkájának az ember meglátásával való kiegészítése.

Petrik műépítész ur, akinek fotografiai velem mindezt elmondják, ezek szerint fotografus a javából, finom megértője mestersége határainak. Mostani fotografiai teljesen nekem adnak igazat, szemben a multkorai czikkeivel. Sőt éppen ez mutatja, hogy a fotografia a kifejezésnek milyen értékes eszköze. Menyivel ékebben szólnak például Budapestről Petrik ur felvételei, mint ugyancsak az ő, e képekhez melékelt lelkes, de kissé naiv írása . . .

A szóban forgó felvételek témája: Budapest. Főként e téma miatt kell őket észrevenni és méltányolni. A mi városunkról eddig csak rossz, száraz és hűtelen fotografiaiakat láttam. Az Amatőr budapesti felvételei szépek, kellemesek, lelkesítően hűségesek. Odák és lírai vallomások Budapest szépségeiről. És főként az az értékük számunkra, hogy a mi Budapestünkről szolgálnak dokumentumokkal. Hányszor csodálunk meg például a Margitszigetről a Dunának a Margithid egy-egy ívébe keretelt panorámáját? Ime, ezt le is lehet fotografálni, a han-

gulat finom misztikumával együtt! Minő gyöngédség nyilvánul meg abban a csöppet sem művészkedő egyszerű felvételen, mely a budai Medve-utca egy gyönyörű barok-kapuját örökíti meg, ama néhány értékes régi építkezés egyikét, melyet mostanában kegyetlen csákányok minden ellenőrzés nélkül rombolnak Budán és Pesten. Kár, hogy néhol még inkább Claude Monet- és Pissarro-képeket kapunk és nem sajátos pesti hangulatokat. A hiba ott lesz, hogy készítőjük nem arra törekedett, hogy a természetet közelítse meg hűséggel, hanem elsősorban arra, hogy művészi hatásokat közvetítsen. A természetet kell jól megnézni és az emlékezetbe rögzíteni. A fénypapíron való kísérletezés, absztrakt ábrándozgatás: ismét a művészkedő stréber-fotografia tévedései közül való.

De mindenesetre olyan irányt képviselnek ezek a képek, melyről érdemes beszélni. Példa gyanánt Ibsen pozitív, a saját legközvetlenebb keretéből való témákat kell keresnie a fotografusnak. Dokumentumokat kell keresnie. Erre felé nyiladozik a magabiró, becsületes és fejlődő fotografálás perspektívája.

Bárdos Artur.

Egy süveg cukor.

vagy
a hátás énekes.

Takáts Mihály, az Opera kitűnő művésze, akit e napokban ünnepeltek az első huszonöt esztendő öröme, amelyet a színpadon töltött, valamikor, fiatal korában nagyon szegény volt. Nagy reményekkel, titkos ambíciókkal, de üres zsebbel került a fővárosba a reverendából kiugrott kispapocská. Járt-kelt ebben a nagy zsbongó városban és amilyen félnék volt, egyre attól rettegett, hogy elvesszen ebben a zsbongó pokolban.

Jó emberek azonban megkönyörültek rajta. Pauli, a kitűnő tenorista és kiváló zenetanár, Váradi Antal, a jeles író pártfogásukba vették a félnék kispapocskát. Tanították, nevelgették és táplálták. A pártfogók megállapodtak hetenkint egy-egy napban, amelyen a fiatal Takátsot meghívták ebédre, vacsorára és így könnyítettek életén.

Énekre az áldott szívű Pauli tanította. Ozsonna táján szokott érkezni Takáts, ilyenkor a mester kiűzent:

— Itt van Takáts, készítetek kávé.

Ilyenkor azután finom haboskávával, kalácsosal traktálták a fiatalembert. A házi kisasszony megkérdezte:

— Hány cukrot parancsol, Takáts ur?

A fiatalember összeszorította térdeit, a kezeivel idegesen dobolt a czombjain és lesütötte szemét, mint egy kisasszony.

— Kettőt? — kérdezte a professzor. — Elég lesz két darab?

Takáts ajkaira azonban nem jött szó.

— Talán hármát parancsol? — kérdezte a tanár kedves leánykája.

— Igen . . . azaz . . . nem . . . mégis . . . négyet tessék adni — nyögte ki izzadva Takáts, mert nagyon édesen szeretem a kávé.

Persze adtak neki négy darab cukrot. De akkor meg azért restelkedett.

— Igazán kérem, tessék megbocsátani a tanár urnak . . .

— Ugyan miért bocsássak meg önnek? — kérdezte csodálkozva Pauli.

— Amiért . . . ahogy . . . izé . . . mert megesszem a tanár urnak minden cukrát. Én tudom, hogy az drága.

Lett erre nevetés a családban, ami Takátsot teljesen megzavarta. A derék Pauli bácsi, hogy a fiatalembert kimentse zavarából, rászólt erre:

— Jól van no. Majd ha tizenkétezer forint fizetése lesz, visszaadja a cukromat.

— Oh — sóhajtott a kispap — tizenkétezer forint gázi! . . . Mily boldog leszek, ha ezerkétszáz forintom lesz . . . Hiszen tizenkétezer forint nincs is a világon.

Néhány évvel később Takács Mihály megtudta, hogy, igenis van tizenkétezer forint a világon és

logy ennyivel is lehet honorálni egy érdemes művészből, aki sok gyönyörűséget szerez az embereknek. Azon a napon, amelyen erre az összegre emelték a fizetését, eszébe jutott atyai barátja és anyára, Pauli és az elfogyasztott cukor. Megvásárolt egy huszonöt kilós cukorkupot és egy sor írás nélkül elküldte Paulinak. A művész házában napokig gondolkoztak, honnan kerülhet az óriási silveg cukor, míg végre Pauli felkiáltott:

— Hopp, megvan. A Miska küldte el a cukoromat. — Azután visszagondolt a cukorfogyasztó félénk emberkére és mosolyogva tette hozzá:

— Azt hiszem, kevesebbet küldött, mint amennyit megevett.

Elmaradt tüntető menet.

← Boda Dezső az éjjeli felvonulás ellen. —

Budapest, szeptember 19.

A szociáldemokrata-párt, mint már közöltük, hétfőn estére több gyűlést hívott össze a fővárosba, melyet az éjjeli folyamán nagyobb tüntető felvonással akart megtoldani. A tervnek azonban csak a gyülekezési részét hajthatják végre, a másik részét, a tüntető felvonulást dr. Boda Dezső főkapitány nem engedélyezte. A terv megtagadása a közrend és a közbiztonság érdekében történt.

A főkapitány tilalmát minden tekintetben méltányolni fogja a polgárság, mert hiszen éppen a polgárság volt az, mely az éjjeli felvonulások révén fölötté szomorú tapasztalatokat nyert. A közönség, csakugy, mint a rendőrség, nagyon jól tudja, hogy a gyűléseken felszaporodott nagy sereg embernek csak elenyésző része vesz részt az éjjeli tüntetéseken, jórészt, hogy komolytalan és tisztességtelen célját elérje. A komoly törekvésű és megértéssel dolgozó, becsületes munkásember sohasem ragadja meg az eszközöknek azt a legalantasabbját, melylyel ez a bár kicsiny, de mindenre kapható tömeg minden alkalommal él és él.

Az estéi órákban lezajlott legutóbbi szociálista tüntetések alkalmával is történtek — igen gyakran véres — incidensek, melyekért nem lehet minden felelősséget a rendőrségre hárítani. Azok az elemek, melyek ilyenkor a tüntetők közé vegyülnek, minden lehetőséget kihasználva, hogy a helyzetet mennél türehtelenebbé tegyék a rendőrségre, valamint a közönségre nézve is, hogy annál könnyebben haláshasznak a zavarosban.

Ezekből az elemektől félti a főkapitány a tisztességes munkásokat és éppen ezeknek az érdekében a felvonulások békés és méltóságos lefolyásáért üdvösnek tartjuk dr. Boda Dezső főkapitány beiktató határozatát, melylyel eleve megakadályozta, hogy a parlament megnyitásának véres, a város békéjét is zavaró előestéje legyen.

A főkapitány határozata így szól:

9866/fk. eln. 1908. Buchinger Manó, Vantus Károly és Schwarz Gábor budapesti lakosok bejelentik, hogy a budapesti szociáldemokrata munkásság folyó évi szeptember hó 21-én, este a főváros különböző helyein a szabályszerűen bejelentett nyilvános gyűlések megtartása után, az Erzsébet-körut, Dohány-utca, Király-utca közötti részen sorakozva, este félkilenc órakor a Rákóczi-ut, Kossuth Lajos-utca, Eskü-tér, Ferencz József-rakpart, Fürdő-utca és Andrássy-uton tüntető felvonulást szándékozik tartani. A rend fentartásáról a felvonulás egész útvonalán egy, a munkásság soraiból kiválasztott, százas rendező bizottság gondoskodik. Ezt a bejelentést tudomásul nem veszem, a felvonuláshoz a rendőrhatalom engedélyt nem adom meg. Így kellett határoznom azért, mert az éj sötétjében legjobb főrekvésem dacára — sem a rendőrség, sem a rendezőség nem lenne képes megakadályozni azt, hogy a békés felvonulásra induló tisztességes munkások sora közé rendező elemek ne vegyülhessenek. Az ilyen elemek által elkövetendő rendező zavarásokért, kártételekért pedig sem a bejelentők, sem a rendőrség, sem a rendezőség felelősséget nem vállalhat. A székesfőváros közrendészeti és közbiztonsági érdekeit szem előtt tartva, kénytelen voltam tehát ezen kérelem teljesítését megtagadni. Budapest, 1908. szeptember 18-án.

Dr. Boda Dezső, főkapitány.

Előfizetési felhívás.

Negyvenharmadik évfolyamát futja az „Egyetértés“, a magyar közönség legkedveltebb, legnagyobb napilapja. Csaknem félszázad éve szolgálja a magyar kultúra, a magyar nemzeti eszmények és a magyar függetlenség ügyét.

Az a hosszú ut, melyet a függetlenségi és negyvennyolczas eszének törhetetlen kiküzdésében megtett, olvasóinak egyre bővülő lelkes tábora s azok az eredmények, amelyeket elért, igazolják, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nemcsak Magyarország önállóságának leghevesebb előharczósa, hanem ennek a harcznak legerősebb tényezője is volt.

Az Egyetértés multja egyuttal a jelen programja és a jövő zsinórmértéke. S ahogy a multban, úgy a jövőben is pillanatig sem szününk meg szakadatlanul munkálkodni önálló államiságunk kiépítésén, pillanatig sem pihenünk a nagy negyvennyolczas eszmék kivívásában.

Az Egyetértés hirszolgálati elsőrangú, mert úgy a hazai, mint a külföldi hírforrásokkal való összeköttetése révén a legbővebben s a legnagyobb változatossággal adja a napi eseményeket. Czikkeinket a legkiválóbb publicisták írják, rovataink bőveket és változatosak, közgazdasági, színházi híreink érdekesek és változatosak, szépirodalmi közleményeink magas színvonalon állanak.

Az Egyetértés mind e kiválóságai folytán a magyar olvasó-közönség legkedveltebb lapja s ezt a szeretetet a jövőben fokozott mértékben fogja kiérdemelni.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja“ című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekeségeit, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . . 7 kor. — fill.
Félévre . . . 14 kor. — fill.
Egész évre . . . 28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

TÁVIRATOK.

Anglia és Kína.

London, szept. 19. A „Morningpost“ sanghaji jelentése szerint az angol kormány pekíngi követét arról értesítette, hogy a kínai boxerlázasdás alkalmával okozott károkért Kína által fizetendő hátralékos kártalanítási összeget el fogja engedni. Hongongi jelentések szerint az ottani angol követ nem teljesítette Juansikkai azt a kívánságát, hogy Sunyacszen, a reformpárt tagját kiutasítsa Singaporeból. A követ Sunyacszen politikai menekültnek tekinté.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.	szept. 18.	szept. 19.
Buza	locobuza 107 ¹ / ₂	108 ³ / ₄
	szeptemberre 108 ¹ / ₂	109 ³ / ₄
	decemberre 108 ³ / ₄	109 ³ / ₄
Tengeri	szeptemberre 88	86
	decemberre 77 ¹ / ₂	78 ¹ / ₄
Csikagó.		
Buza	szeptemberre 99 ¹ / ₄	100 ¹ / ₂
	decemberre 99 ³ / ₄	101 ³ / ₄
Tengeri	szeptemberre 80 ¹ / ₄	77 ¹ / ₂

New-York, szept. 19. Gyapot New-Yorkban helyb. 9.50 (9.15 tegnap), gyapot októberre 8.96 (8.95), gyapot decemberre 8.83 (8.77), gyapot New-Orleansban helyb. 9⁹/₁₆ (9⁹/₁₆), petroleum stand white New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, szeptember 19. (Zárlat.) Zsír szeptem. 10.27 (legn. 10.15), zsír októberre 10.80 (tegnap 10.17), szalonna short clear, 10.12 (tegnap 10.12), sertészsír októberre 15.65 (tegnap 15.42)

Az új török kölcsön.

Berlin, szeptember 19. (Saját tudósítónktól.) Az új török kölcsön 4,700.000 török fontot fog kitenni.

Mozgó képek.

Az alkalmi tudósító.

A világ legnyájásabb embere, az alkalmi tudósító pecsétes levelet küldött a szerkesztőségbe. A pecsétes levél tartalma a következő:

Nagyságos Szerkesztő Ur!

Alázatos kéresemmel kopogtatok be a szerkesztőségbe és küldök egy tudósítást a hadgyakorlatokról, amelyek itt folytak le a mi városunk közvetlen közelében. Már egyszer tetszetek tőlem közölni egy verset, ez volt a címe: „Magasan repül a daru és néma mint egy csuka“ és az egyik kabaréban is elfogadtak tőlem egy dolgot. Tehát gondoltam, megírom a hadgyakorlatokat, majd hasznát veszik. A hadgyakorlatra sok katona jött le, tüzekek és gyalogosok és egy veszprémi ügyvéd mondta is:

— De sok katona!

Az ügyvéd tartalékos őrmester és nagyon jó íródája van, mert az apósa vezérigazgató a Néptakarékban és ő mindenkit bepöröl, aki nem fizet be a Néptakarékba.

Érdekes, hogy itt utászok is mentek keresztül a városon, lehettek vagy negyvenen és egy szakaszvezető rászólt az utcán egy leányra:

— Bözsi, adjál egy kis vizet . . .

A leányt kérem, ahogy én értesültem, Terkának hívják, de a többi pesti lap biztosan azt fogja írni: Bözsi, mert a helybéliek is rosszul hallották. Az utászok kimentek a város mögé és én is utánuk mentem és jelenthetem, hogy az utászok árkokat ástak és közbe mondták, hogy még tíz nap a világ. Én ezt nem hiszem, mert itt lakik egy nagyon jó jósnő, aki forró vízből kiolvasta, hogy a világ még hét évig áll. Ez a jósnő különben is érdekes, mert a legszebb asszonyok mind kijárnak hozzá és ő a multkor bejövendölte a takarékpénztár igazgatója feleségének, hogy valami baj fogja érni és úgy is lett, mert megnősült egy idevaló orvos, akiről azt beszélték, hogy az igazgatónéval . . . hiszen tetszik érteni. Az orvosnak viszonya volt az asszonnyal, de aztán jött valaki, aki az orvost berendezte, fűrüházta és végül odaadta a leányát. Az orvos rossz partit csinált, mert a leány egyszer már jegyben járt egy fővárosi tanárral, de a tanár nem tudott véglegesítést kapni. A miniszter ugyanis egy olyan embert nevezett ki, akit a kammerdiner ajánlott, mert úgy mondják, hogy ez a kammerdiner valamikor iskolatársa volt a miniszternek és ő róla mesél, hogy egyszer egy tanára azt mondta neki:

— Magát föl fogják akasztani. De a tanárnak lett baja, mert egy kuruczködása miatt elhelyezték az ország másik végébe. Pedig az igazgatónak, aki ezt csinálta, nem lett volna szabad szólani, mert egyszer ő is kuruczködött, csak hogy az ő esetét elsimította egy kanonok nagybácsija, aki ismerte a nagyváradai püspök jószágkormányzóját. Ezt is úgy, hogy a jószágkormányzó itt Pesten lovakat vett, de becsapták, mert a lovak betegek voltak. Ez ellen tenni kellene valamit, mert itt is előfordult, hogy

az állatorvost lepézték, mert, persze, amikor ilyet választanak, dühöng a protekció, ez az átka Magyarországnak. Mert speciális átok ez itt. Nekem van egy nagybátyám Amerikában, az azt írta, hogy ott a protekciót nem ismerik, mert ott dolgozni kell és aki dolgozik: boldogul.

Remélem, hogy ez a tudósítás a hadgyakorlatokról meg fog felelni a tisztelt szerkesztőségnek. Tiszteletdíjat nem kérek, csak tessék megindítani a tiszteletpéldányt, ennyit egy ilyen kimerítő tudósításért megérdemlek, mert költségem is volt rá. Utána kellett menni az utászoknak, de ahogy kocsit kerestem, behívtak kaláberezni a patikába és elusztott négy forintom. Talán megéri az uraknak ez az eredeti tudósítás. Abban az esetben legyenek kegyesek beküldeni.

Tisztelettel

Horváth Sándor,
dijnok.

Az eredeti tudósítást kiadjuk, mert az ilyen alapos és lelkiismeretes jelentés mindig megbecsülendő.

Ray.

Kragujevics bünei.

— A leleplezett gonosztevő. —

Budapest, szeptember 19.

Kragujevics Spázó, a berlini Engel meggyilkolásával vádolt jogszigorló ügyében ma szenzációs fordulat állott be. A vizsgálatot vezető rendőrtisztviselők ma kétséget kizárólag rábizonyították a gyorsan hírhedtté vált uri gonosztevőre, hogy hamis adatokkal akart alibit igazolni.

A királyi ügyészség előkelő allűröket fitogtató vendége, ma délután már teljesen kivetkőztetve uri formájából állott szigorú vallatói előtt. Az új bizonyítékok és terhelő vallomások sulya már-már megtörni látszott az álhatatos gonosztevőt, aki azonban még ma is birt annyit elkierővel, hogy a konok tagadás álláspontjáról elmozdítani magát ne hagyja. A tagadása azonban mitem fog használni. Feleletei már ma ingadozóbbak voltak az eddigiekénél, gyakran zavarba jött, dadogott-hebegett és egyáltalán nem talált argumentumokat, a maga hangoztatott ártatlanságának védelmére.

Mindössze amit védelmére felhozni tudott, annyi, hogy egyszerűen hazugnak jelentette ki az ellene szóló tanuvallomásokat és koholtak a jegyzőkönyvben foglalt állításokat. Igaz csak az, amiket ő mond s amiket már védelmére az eddigi kihallgatások során felhozott.

A mai vallatás, mely négy órától este fél nyolcig tartott, rendkívül megviselte Kragujevicsét, elvesztette eddigi hidegen elegáns modorát és percről-percpre fokozódott idegessége. Vége felé már alig maradt annyi ereje, hogy a lábán állva maradjon: kétségbeesve tördelte a két kezét.

Egy-egy pillanatra még összeszedte magát, de aztán el-elhagyta konoksága és nem egyszer olybá tűnt, hogy Kragujevics megtörött és valami fog. Az utolsó pillanatokban azonban mindig összeszedte magát s végül is, amit menteni tudott, nem volt több, mint hogy meggyőzte vallatóit, hogy erőmaradványa még mindig tagadásra készíti. Ennél többet elérni ma már nem tudott és kétséget kizárólag bebizonyítottnak vehető, hogy a berlini sajtakereskedő Engel Gyulának Kragujevics Spázó a gyilkosa.

Mindenki Kragujevics ellen.

Korody M. Béla, Nasse Sándor és Ristic fogalmazók délután négy órákor megjelentek az ügyészség Markó-utcai fogházában és azonnal hozzáláttak a Kragujevics Spázó folytatódó kihallgatásához. Két szuronyos fogházőr kísérte le második emeleti czellájából Kragujevics Spázót, akit a fogház-iroda mellett lévő nagy szobában fogtak vallatóra.

Tegnapelőtt már megírtuk, hogy Nasse Sándor berlini rendőrfogalmazó visszatérve Budapestre, olyan adatokat hozott magával, melyek teljesen halomra döntik Kragujevicsnek az alibire vonatkozólag tett vallomását. Ezeket a jegyzőkönyveket olvasták föl a rablőgyilkosság gyanúja alatt álló jo-

gásznak, aki megsemmisülten hallgatta, miként czáfolnak rá mindazok az emberek, akiknek a tanuskodásával tisztázni akarta magát.

Mindenekelőtt Schönberg Károly berlini kereskedő tanuvallomásával kezdték, amely szóról szóra így hangzik:

A Mikádó-kávéház törzsvendége vagyok és Kragujevics Spázót jól ismerem. Egy alkalommal közölte velem, hogy megismerkedett Engel Gyula sajt- és vajkereskedővel, akivel igen jó barátságban van. Estéknél megszokta látogatni őt lakásán, ahol sokat isznak. A gyilkosság napjain, július 20-án éjszaka tizenkét órákor Kragujevics feltűnően izgatott volt. Szokása ellenére sokat ivott és két nővel nagy dáridót csapott. Ez alkalommal nyolcz márka adósságot is fizetett. A buffet-kezelő azt mondja, hogy Kragujevics pénzének sajtízszaga volt.

Kragujevics halálsápadt lett e tanuvallomás halatára. Ugy látszik, nem hitte, hogy akadjon pederaszta, — mert Schönberget is annak ismeri a berlini rendőrség, — aki ellene terhelő vallomást tegyen.

— Ez nem igaz! Egyetlen betű sem igaz ebből a vallomásból! — kiáltotta izgatottan.

Steinkürchner Ferencnek, a Mikádó-kávéház buffet-kezelőjének a vallomását közölték ezután Kragujevicsessel. Steinkürchner szintén följött terhelő módon tanuskodik a bűnös ember ellen, akinek a kritikus időben való szerepléséről a buffet-kezelő a következőket mondja

— Kragujevics Spázót már régóta és igen jól ismerem. Határozottan emlékszem, hogy július 20-án tizenkét óra tájban jött a kávéházba és nagyon különösen viselkedett. Szánalmasan izgatott állapotban volt. Bort, vagy édes italt kért tőlem a buffetnél. Forst József felszolgáló pinczér citromos vizet ajánlott neki. Kragujevics meg is rendelte, de a hűtőhöz hozzá sem nyúlt. Kiment a konyhába és az ott lévő cselédétől kávét kért. Azt el is fogyasztotta és a leánynak ötven pfennig borraivalót adott. Ezt az összeget utóbb két márkára egészítette ki. Aztán bement a helyiségbe, ahol mulatni kezdett. Két leánnyal ivott bort, sörrel vegyesen. Sok aprópénz volt nála, amelyet a nadrágzsebében tartott. A pénznek sajtízszaga volt. Kragujevicsét szolid vendégnek ismertem és ugyancsak csodálkoztam afelett, hogy sokat iszik. Ezt meg is mondtam neki, amire így válaszolt:

— Ne szóljon senkinek, Franczi, a születésnapomat ünneplem. Nemsokára megülöm a nevem napját is, de Engel Gyulánál. Folyni fog a pezsgő, az bizonyos, mert Engelenek sok pénze van és az ágya mellett lévő faliszekrényben tartja. Mindig husz márkát kapok tőle, ha nála vagyok!

Kragujevicsnek lángolt a szeme, amikor ezt a vallomást hallotta. Tudvalevő, hogy eddig egyre azt hajtotta, hogy Engelhez nem járt, csak egyetlen egyszer volt nála és Steinkürchner egyenesen ráczáfol e védekezésre. Ugyancsak ő a második tanu, aki azt vallja, hogy a Kragujevicsnél lévő pénznek sajtízszaga volt.

E vallomásnak döntő ereje van a vizsgálatban, mert hiszen a meggyilkolt és kirabolt Engel — sajtál kereskedett.

— Hazudik Steinkürchner! — mondta Kragujevics s ezzel ki is merítette mindazt, amit a vallomás lerontására fölemlíteni módjában állott.

A kávékés vallomása.

Fürst Józsefnek, a Mikádó-kávéház pinczérének vallomását olvasták fel azután. Rövid jegyzőkönyv, amelyben azt mondja a pinczér, hogy Kragujevicsétől máskor tíz pfennig borraivalót kapott, július 21-ére virradó éjszaka pedig három márka nyomta márkát.

Sokkal érdekesebb azonban Rieder Józsefnek, a Mikádó-kávéház tulajdonosának a tanuvallomása:

— Három hónapja ismerem Kragujevicsét — mondja vallomásában Rieder — aki minden-

napos vendég volt az üzletben. Jól emlékszem, hogy július elején elbeszélte nekem, hogy új barátot talált, Engel Gyulának hívják s hogy a Gentinerstrassen lakik, ahol jólmenő sajtos boltja van. Naponta négy-ötszáz márka a bevétele. Ott szokott vacsorázni nála és születésnapját, amely július 20-án lesz, Engel lakásán ünnepli meg. Elmondotta azt is, hogy új barátja jó módú ember, aki a pénzét az ágya mellett lévő faliszekrényben tartja.

— Ma is tizenkét márkát kaptam tőle — dicsőkedett Kragujevics, — pedig huszat szokott adni, Pechemre, nem volt több aprópénz!

— Július 18-án megkért Kragujevics, hogy adjak nyolcz márkát kölcsön neki, mert nem tudja különben kiváltani fehéreneműjét a tisztitóból.

— Hétfőn, vagy kedden visszaadom egész biztosan! — mondotta, hogy meg ne tagadjam kérését. A hétfő július 20-án volt és ez éjszaka, csupa ötven pfennigben vissza is fizette a nyolcz márkát. A pénz piszkos és sajtízszagu volt. Mindjárt láttam, honnan került Kragujevicshez, aki nagy czeché is csinált ez alkalommal. Tudom, hogy két nappal utóbb Koppenhágába utazott s amikor visszajött Berlinbe, újra fölkeresett és ismét kölcsönt kért.

— Abbaziába utazom, nagyszüleimhez, akikől pénzt kapok. Majd onnan megküldöm önnek — mondotta.

— Huszonöt márkát adtam neki. Később halottam, hogy háziasszonyától is kapott tizenegy márkát.

Amikor Ristic, aki a jegyzőkönyvet felolvasta, végére ért a kávékés vallomásának, Kragujevics annyira remegett, lábai annyira reszkettek, hogy a fogházőrök támogatására szorult.

— Ellenem esküdt az egész világ! Akasztófára juttatnak a hazugságukkal! — kiáltotta. — Mind ebből egy szó sem igaz! Tagadom! Az utolsó leheitemig tagadom! Az igaz, amit már a multkor jegyzőkönyvbe mondtam! Isten engem úgy segeljen!

Még két tanu.

Kragujevics eddigi kihallgatásai során nem említette, hogy július 21-ére virradó éjszaka együtt volt Minder Adolf kereskedővel, akit szintén a pederaszták listáján őriz a berlini rendőrség. De kinyomozták, hogy ő volt az, akivel Kragujevics droskén haza kocsizott s így ki is hallgatták őt. Minder azt mondja, hogy Kragujevics feltűnően költekezett s hogy igen sok volt nála az aprópénz.

Helm Ottó technikusra hivatkozva mondotta Kragujevics, hogy este a műkiállítás elite-estéjén volt, ahová két barátjának találkát adott. Helm is cserbehagyta az alibi körül utazó gonosztevőt, mert kihallgatása során azt vallotta a rendőrségnek, hogy július 20-án nem volt Kragujevicsessel a tárlaton.

— Nem igaz, hogy az említett napon a műkiállításra készültünk. Volt szó róla, hogy oda kelene menni, de ez egészen más alkalommal történt. Jóval hetekkel megelőzőleg — mondja Helm Ottó vallomásában.

Kragujevics a terhelő vallomásokra is csak annyit jegyzett meg, hogy valótlanok s hogy az az igaz, amelyeket ő mondott jegyzőkönyvbe. Teljesen megtöröten vonszolta magát föl czellájába a bűnös ember, amikor fél nyolcz órákor befejeződött a kihallgatás. Szinte kétségtelen, hogy az éjszaka folyamán végképpen össze fog roppanni Kragujevics és a legközelebbi kihallgatás során, amely holnap délelőtt lesz, — beismerő vallomást fog tenni

Nasse Sándor még egy-két napig fog maradni Budapesten. Holnapra igen fontos és nagyjelentőségű küldeményt várnak Berlinből. Engel Gyula lakásán, sok összetépett és elégetett papírost találtak. Most fejezték be a berlini törvényszéki vegyészek e papírok átvizsgálását és az azokon lévő írásnak vegyi uton való előhívását. Azt hiszik, hogy e papírosok között Kragujevics Spázó kezeirására találnak. A nyomozásnak erről szóló adatai holnap reggel már a főkapitányságra érkeznek.

UJDONSÁGOK.

Vajda János:

* * *

A vaáli erdőnek ünnepe van... Hová a költő életében annyira vágyott, hogy „a csalános iharosban” kipihenhesse tépett szive szenvedéseit, munkás lelke nagy fáradalmát, s „ott egyebet mit se tenni, csak pihenni, csak pihenni...” a vaáli erdőnek ma ünnepe van.

Nem a költő tér meg pihenni. Máshová viték könnyű hamvait, hogy emléket emeljenek rá, öröklőt s elzarándokoljon hozzá az ifjuság, halottak napján, öröklött kegyelettel, érző szívvel és Vajda Jánost megértő lélekkel. És hogy az ő lelkét megérthessék, ismerniök kell élete, munkássága, szenvedése történetét.

Tizenkilenc év múlva lesz száz esztendeje, hogy született. Ott töltötte első gyerekkorát, abban az annyira imádott vaáli erdőben s a természet szabad öléről először Székesfehérvárra, aztán a természet nagy dalnokához, Vajda Péterhez került Budapestre. Ez a Vajda Péter az, kinek a halálát Petőfi olyan lángoló szavakkal siratja meg. Megkérdézi a természetet, hogy midőn ősszel aludni ment, „aludni a múlt évnek végével, elbucszott-e kedves gyermekétől? Elbucszott-e legkedvesebb fiától? És ha elbucszott: tudta-e, hogy végbucsnak ez?...”

Mert Petőfi azt az embert látta Vajda Péterben, ki „inkább hajtja fejét a szabad szegénység köszikléire, semmint a függés bársony pamlagára”. S azért, míg mások benne a költőt siratták, Petőfi azt énekelte róla, hogy „én benne a függetlenség hőst siratom!...”

És a függetlenség hőseinek iskolájában nőtt föl Vajda János.

Petőfi barátja, testvére, munkatársa a kor jobbainak, aki vállvetve dolgozott Jókaiival, Lisznyaival, Degrével, Laukával, aki mindezekkel együtt rohant ki 1848. márczius tizenötödikének reggelén a Pilvaxból s a bécsi forradalmi ifjuságot üdvözlő küldöttség tagja volt. Közhonvéd, nemsokára tiszt, végigcsatázta a forradalmat s emlékeit „Egy honvéd emlékiratai” czimen ki is adja. Fájdalom, hogy a mai generáció olyan kevésbé ismeri ezt a munkát! Vajdában sokan — élete vége felé ismerkedvén meg vele — csak az elégedetlen, zsörtölődő, zsémbes öregurat ismerték. De mi láttuk tüzes, lelkes, felbuzduló ifjunak, minden szabad és nagy eszme harátiának, rettenhetetlen agitátornak, ha igazságról és haladásról volt szó, aki a legnagyobb hidegvérrel kockáztatta a maga személyét, személyes szabadságát és jólétét, amit ma vajmi kevesen temének meg. De hát azok más idők voltak.

A forradalom után besorozták osztrák katonának s egy esztendőt töltött Olaszországban, honnét visszatérve, egyideig falun élt, majd felhívták a fővárosba, hadd folytatódnak nem dicsőtelenül megkezdett irodalmi működését a központban. Fel is jött s itt, ahol már „Béla királyfi-jával” a legjobbak sorába emelkedett s megírta „Hidiko” czimű szomorujátékát, amelynek azonban nem volt nagy színpadi sikere. Az ő teróriuma a lyra. Dalkölteményei megrázó mélységűek és igazságuk. Minden énekében van valami keserű, maró bánat, mely még a ritka derűn is áttör s mikor hazafias bánatát énekli, valósággal a fenség magaslatáig emelkedik. Ilyen s enemi verseinek fényes prototipusa „A virrasztók”.

A virrasztók: az elárvult nemzet, mely nagy halottját, a hazát virrasztja. És ennek mély keserűségét énekli ez a zordon Tyrtaeus, aki megalkuvást nem ismer soha és magát mindig áldozatul dobva, bármely veszély árán hirdeti az igazságot.

Szerelmi bánata néha vad örvöngéssé, szivtépő, viharos szenvedélylélé nő; csöndes kontemplációi olyanok, mint a tengerszem. Sötétek, hidegek és mélyek. Fél százados írói jubileumán a nagy igazmondónak, aki soha senkinek sem hízelt, mégis ott volt az egész irodalom s a nemzet jobbainak képviselője.

Naív, jó lelke nem tudta megérteni a kor bizantinizmusát. Nem is akarta. A múlt idők zordon sziklaemléke volt ő, akire bámulattal fog

föltekinteni mindenha a törpülő utókor. Még hibáiban is eredeti, nagy, szokatlan.

Két év nyarat töltöttem vele messze, külföldön, ahová megrendült egészségét javítani járt. Órákhozszat elbolyongtunk a vad erdőkben, miközben a különben szófukar öreg feltárta lelke minden keserűségét, aggodalmait a haza jövőjére, az irodalomra vonatkozó rémítő látásait. Tudom, hogy a százszor csalódott szív fekete felhőt von a szem elé, melyen át minden éjszínűnek tűnik fel, de sokban mégis igaza volt s számos zordon jóslat teljesedett be. Adja Isten, hogy több be ne teljesedjék.

A fiatal írókat szerette, talantumokat támogatott s naív egyszerűséggel, keresetlenül mondta meg véleményét mindenről. Nem váltogatta a szavakat. Ha Diogenes poeta lett volna: hozzá hasonlít. Emléke nekünk szent, költészete örök kincs, melyet a mai szoborleplezés napján új ragyogásban lát a Vajdát koszorúzó nemzet!

Váradi Antal.

NAPIREND. Naptár. Vasárnap, szeptember 20. — Róm. kat.: D. 15. — Prot.: D. 14. Kupa v. — Görög-ország: szept. 7. E. 14. Szsc. — Zsidó: Elul 24. — A nap kél reggel 5 óra 44 perczkor, nyugszik este 6 óra 1 perczkor. — A hold kél éjjel 12 óra 5 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 53 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. Egyházművészeti kiállítás a Mücsarnokban nyitva. Belépődíj 40 fill. — Nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 87. Belépődíj nincs. — Az Uránia Kigő-téri szalonja nyitva. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum összes tárai nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képcsarnok nyitva. — A földtani intézet muzeuma nyitva. — A Közlekedési Múzeum nyitva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György Múzeum (Városligeti fasor 10.) nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — Az orsz. levéltár oklevélkiállítás nyitva. — A nyilvános könyvtárak nyitva. — A muzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— Az „Egyetértés Vasárnapja.” Telve a legérdekesebb képekkel a veszprémi hadgyakorlatokról jelent meg e héten mellékletünk, az „Egyetértés Vasárnapja”. A szines és mozgalmas harcjáték minden mozzanatáról van sikerült felvételünk. A királyt és kíséretét több kép mutatja be, a csapatok mozdulatairól is sok kitűnő kép számol be. Egy felvételünk Falk Miksa, a kitűnő publicista temetését örökíti meg, három képünk a katolikus nagygyűlésről készült. A külföldi képek közt érdekesek a német és a francia hadgyakorlatról felvett jelenetek, továbbá Björnsterne Björnson, a magyarok halálos ellensége a családja körében. A szövegrészben jónevű külföldi írók novelláit közöljük.

— A király. Ma a kora reggeli órákban a király sétát tett a várkertben. A délelött folyamán államügyekkel foglalkozott. A hadgyakorlatok vidéken való tartózkodás az uralkodónak láthatólag jót tett; a tiszta, friss hegyi levegőben legutóbbi könnyű indiszpozíciója teljesen elmúlt. Hétfőn először ad a király általános kihallgatásokat. — Itt említjük meg, hogy a király megkedvelte az automobilon való utazást. Eddig a király meglehetősen idegenkedett a gépkocsitól. A nagy hadgyakorlaton azonban többször használta a király az automobilt és ezuttal annyira megszerette a praktikus járművet, hogy mint egy bécsi távirat jelenti, elrendelte, hogy a jövőben Bécsben is állandóan két automobil álljon az udvar rendelkezésére. Egyben intézkedett az iránt is, hogy a budapesti tartózkodásának idején az egyik automobilt a magyar fővárosba küldjék. Az automobilt tegnap küldték el Budapestre.

— A pápa jubileuma. X. Pius pápa lekipásztorságának félszázados jubileuma alkalmából holnap, vasárnap délelött tíz órakor ünnepi hálaadó istentisztelet lesz az egyetemi templomban. Ez alkalommal a Te Deumot dr. Walthér Gyula pápai prelátus, szemünáriumi kormányzó ecelebrálja, míg Robicsék Zsigmond viczerekort ünnepi beszédet fog mondani. Délután a szervita atyák templomból körmenet indul az egyetemi templomba, ahol este hat órakor litánia rekeszti be az ünnepet.

— Fejedelmi vendégek fogadása a fővárosban. A spanyol király és a bolgár fejedelem fogadására szükséges intézkedések dolgában ma délelött értekezlet volt Wekerle Sándor miniszterelnöknél. Az értekezleten részt vett Bárczy István polgármester is, aki déli tizenkét órára rendkívüli ülésre hívta össze a fővárosi tanács tagjait és Heuffel Adolf középítési igazgatót. A tanácsülés megállapította a fejedelmek ünnepélyes fogadtatásának a programját. Elhatározta a tanács, hogy a spanyol király fogadtatására a Váci-köruton diszes diadal-kaput épített, azonkívül falragaszokon felhívást intéz a főváros lakosságához, hogy azon az útvonalon, amerre a királyi vendég elhalad, diszítse fel házait. A diadal-kaput Maróti Géza tanár terve szerint építik. A spanyol király a nyugoti pályaudvaron érkezik, onnan a Váci-köruton és Fűrdő-utcán át Budára megy. — Ferdinánd fejedelem fogadására is megtörténtek a szükséges intézkedések. A bolgár fejedelem a keleti pályaudvaron érkezik meg, onnan a Rákóczi-uton a Népszínházig, az Erzsébet-köruton, Andrássy-uton és Fűrdő-utcán át Budára megy. — Bárczy István polgármester ma sürgősen kérte a kereskedelemügyi minisztertől a vasárnapi munkaszünet felfüggesztését, hogy a diadal-kapu építési és az egyéb diszítési munkálatok zavartalanul megtörténhessenek. — Egy Madridból érkezett távirati jelentés szerint most már végleg megvan állapítva a spanyol királyi pár utazási programja. A királyi pár 26-án utazik el Madridból, 28-án és 29-én Münchenben lesz és Budapestre október elsején érkezik, ahol október 3-áig marad. Aztán a királyi pár Drezdába utazik a szász király látogatására, 6-án pedig Bécsbe megy és onnan Frigyes főherceg magyarországi birtokaira, ahol nagy vadászatokot fognak tiszteletére rendezni. Aztán Nizzán keresztül fog hazautazni.

— Kvassay István kitüntetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Kvassay Istvánnak, a konstantinápolyi osztrák-magyar főtörvényeszek elnökének a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta.

— A Wright-léghajó katasztrófiája. Arról a katasztrófáról, mely Washingtonban Orville Wright léghajóját és utasait érte, a mai nap folyamán még ezek a tudósítások érkeztek: Wright eleinte, amikor az első segítség érkezett, eszméletlen volt, sőt mosolygott is az ő szokott nyugodtságával s úgy látszott, mintha már beletörődött volna sorsába. Az orvosok megállapították, hogy mindkét czombja és felkarja eltört, azonkívül belső sérülést is szenvedett. Amikor az orvosok a csonttörést megállapították, Wright elvesztette eszméletét s az egész uton egészen a kórházig semit sem tudott magáról. A kórházban egy pillanatra magához tért és mikor felismerte környezetében Skier őrnagyot, megint a nyugodt, fölényes Wright lett. Fájdalmas mosolylyal mondta:

— Attól félek, hogy ma este nem vacsorálhatunk Crossier tábornoknál.

E szavak után újra eszméletlen lett.

Egy Párisból érkezett távirati jelentés szerint Wilbur Wright lezuhant léghajós testvére tegnap délelött megtette az előkészületeket, hogy a Coup de Michelin-féle huszezer frankos díjért felszálljon aeroplánjával. Felszállás előtt kapta a washingtoni katasztrófia hírért, amely annyira konsternálta, hogy lemondott a versenyről.

Newyorkból jelenti tudósítónk: Orville Wright előtt még most is titkolják, hogy Selfridge hadnagy meghalt. Szakértők véleménye szerint a katasztrófia nem következett volna be, ha a propeller akkor törik el, amikor a léghajó egyenes irányban röpül, de a csavartörés pillanatában a repülőgép éppen egy mérész kanyarulatot tett. Mikor az aeroplan lezuhant, Wright és a hadnagy előrebuktak a vasszerkezet közé s így történt, hogy egy vékony vashuzal Selfridge hadnagy fejébe hatolt. Wright a szerencsétlenség idején nem vesztette el lélekienlétét. Amikor kiszabadították veszedelmes helyzetéből, intett több embernek, akik égő szivarral rohantak a repülőgép-hez, hogy távozzanak, mert a petroleumtartó megrepedt és az égő szivaroktól könnyen fellobbanhat a kiömlött petroleum.

— Kitüntetés. A király személye körüli magyar minisztere előterjesztésére Sztankovics János gazdasági akadémiai rendes tanárnak a gazdasági szakoktatás terén kifejtett buzgó és sikeres működése elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **A hadgyakorlatok epilógia.** A dunántúli nagy hadgyakorlatokban résztvevő összes csapatokat hazaszállították már s a király és a főhadvezetés három napi tartózkodására még csak a megmaradt díszítések emlékeztetnek. Általában az a meggyőződés, hogy a király Veszprémbe való tartózkodásával rendkívül meg volt elégedve. Különös érdemeket szereztek e körül a vendéglátó házigazda, Hornig püspök, továbbá Prilesky Károly udvari gazdasági igazgató az udvartartási szolgálat kitűnő szervezésével, valamint a hatóságok fejei, így Hunkár Dénes főispán, Koller Sándor alispán, Szeglethy polgármester s a többiek. Gróf Paar, a király főhadsegéde megjelent báró Hornig Károly püspök-nél, akinek a Lipót-rend nagykeresztjét nyújtotta át. Az ebéd előtt a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta a püspököt. Báró Hornig Károly köszönetet mondott a kitüntetésért. A tizenkét kanonok a királynak sajátkezű aláírásával ellátott arczképét kapta; az arczképe kezűstkeretbe vannak foglalva s a kereten a magyar korona s a király nevének kezdőbetűi díszlenek. Radványi és Vegele püspökségi titkárok a király kezdőbetűivel ellátott aranyórát, Koller alispán és Reinprecht, a napokban elhalt püspöki jószágigazgatónak a fia, koronával és a király kezdőbetűivel ellátott dohányszelenczékét, Kerényi főszolgabíró és Szeglethy polgármester szintén dohányszelenczékét, Ambrus és Vischer postafelügyelők aranyórát kaptak; mindezen ajándékokat a király nevének kezdőbetűi díszítették. Ugyanígy aranyórát kapott Graf Oszkár, a jutasi állomásfőnök is. A csendőrségnek 1000 koronát, a posta- és táviró-személyzetnek 1200 koronát ajándékozott a király. Nagyobb adományokban részesültek még a tüzoltók és Veszprém szegényei. Molter a építész-mérnök, aki a katonai építkezéseknél tüntette ki magát, aranyórát kapott. A király tegnap a kabinetiroda utján 9000 koronát küldött Szeglethy polgármester kezébe a veszprémi színház, a városi szegényház és a tüzoltóegyesület, valamint a szegény iskolásfiúk fölségítésére. Azok a csapatok, amelyek tegnap a hadgyakorlatok terepén voltak, Veszprémbe és környékén éjjeltek, míg a tartalékos tiszték és a gyakorlatokról közvetlenül szabadságra menő tiszték az éjjeli vonatokkal mentek állomásaikra. A hadgyakorlatok vezetősége tegnap délután négy órakor különvonaton Bécsbe utazott. E vonattal utaztak az udvartartáshoz beosztott tiszték is. A vezérkar elzredessel, a legfelsőbb főhadiszállás parancsnokával élükön. A Budapest felé irányuló szállítás simán ment végbe. A déli vasut vonalain a nagy torlódásra való tekintettel újabb vonatokat illesztettek a menetrendbe. A személyforgalmat mindamelllett teljesen akadálytalanul bonyolították le. Ma délelőtt Karstenberg őrnagy vezetésével kezdődött meg a csapatoknak a hadgyakorlatok területéről való elszállítása. A Székesfehérvárról szervezett tábori vasúti vezetőség gondoskodott a csapatoknak helyőrségeikbe való szállításáról, mert a csapatoknak csak igen kis része tette meg a hazafelé való utat gyalog. Ma és holnap 85.000 embert, 8000 lovat, 500 ágyut és járművet szállítanak. Hétfőn, 21-én délben a hadgyakorlatok területéről való szállítás teljesen be lesz fejezve.

A király, aki kitűnően érzi magát, ma már a kora reggeli órákban sétát tett a várkertben, majd a délelőtti folyamán államügyek elintézésével foglalkozott. A hadgyakorlatok vidékén való tartózkodás az uralkodónak láthatólag jól tett; a tiszta, friss hegyi levegőben leguóbbi könnyű indispozíciója teljesen elmúlt. Hétfőn először ad a király általános kihallgatásokat.

— **Robbanás a pólai arzenálban.** A tengerészeti arzenálban ma délelőtt nagy szerencsétlenség történt. Egy torpedó lanszirozó-cső ellenállását próbálták ki, amikor robbanás történt és a próba körül foglalatostkodó munkásokat súlyosan megbesbesítette. Két munkást haldokolva vittek a kórházba, igen sokan többekévesébe súlyosan sebesültek meg.

— **A Lasker—Tarrasch-mérkőzés.** Mint müncheni tudósítónk jelenti, a világbajnokságért folyó mérkőzésben dr. Lasker négy napi szünetet kért s így a tizenharmadik játszma csak szerdán kerül dűlőre. A match jelenlegi állása: dr. Lasker 6, dr. Tarrasch 3, remis 3

— **A kolera veszedelme.** Egyre félelmesebben terjed a kolera orosz területen. Az orosz határt egyébiránt már rég átlépte s veszedelemmel fenyegeti az egész kontinenst. Most már Manillában is dühöng. Ott a halálozás aránya ijesztő mérveket öltött. Tegnapelőtt 354 új beteg közül 210 ember meghalt. Pétervárról érkezett távirati tudósítások szerint újabban 392 ember betegedett meg és 115 meghalt. Az összes iskolákat bezárták. Az iskolákból eltávolították a padokat, hogy a tantermekben kolerabetegek számára kórházakat rendezzenek be. Bukarestből jelentik, hogy az oroszországi kolerajárvány behurcolása elleni védekezés céljából a román határt Umgeui, Cura, Prutuluj, Szulina és Constanza kivételével elzárták. Ezeket a pontokon az Oroszországból jövő utasokat a szokásos egészségügyi vizsgálatnak és egyéb intézkedéseknek vetik alá. Ily nagy és imminens veszedelemmel szemben gróf Andrássy Gyula belügyminiszter előrelátó óvintézkedéseit csak a legnagyobb örömmel vehetjük tudomásul. A belügyminiszter ugyanis valamennyi megyei és városi törvényhatósághoz ezt a körrendeletet intézte:

Hivatalos értesítések is megerősítik, hogy Oroszországban a kolerajárvány oly jelentékeny terjedelmet nyert, miszerint közel áll annak veszélye, hogy e betegség hazánkba is behurcoltatik. Ennélfogva azon célból, nehogy a járvány az országot készületlenül találja, elrendelem: 1. hogy az 1894. évi szeptember 16-án 78571. sz. a. kelt belügyminiszteri körrendelettel a köztisztaságra előírt intézkedéseket hajtsa végre és minden előforduló kolera-megbetegedés esetén az indokolt óvintézkedéseket tegye meg; 2. intézkedjék az iránt, hogy az 1907. évi 111000 sz. belügyminiszteri körrendelettel a kolera elleni védekezés tárgyában a címnek megküldött „Utasítás” megfelelőleg szétosztván, annak tartalmáról az illetékes közegek eleve tájékozzák magukat; 3. intézkedni fogok az iránt, hogy a kolera által fertőzött vidékekről esetleg törvényhatósága területére utazni szándékozó egyénekre az illető hatóságoktól eleve értesülést nyerjenek. Felhívom ennélfogva a Czimet, hogy az ily utasok tartózkodási helyét pontosan nyilvántartván, azokat 5 napig hatósági orvosa által figyeltesse meg. Megjegyzem, hogy ezen megfigyelés alatt az illetőknek a hatósági orvos részéről történő naponkénti meglátogatása értendő. 4. Végül felhívom a Czimet, hogy eljárásáról tegyen ide jelentést és minden koleragyanus esetről ide azonnal távirati értesítést küldjön.

Andrássy s. k.

Dr. Magyarevits Mladen tiszti főorvos ma sürgős előterjesztést tett a főváros tanácsához. Az előterjesztés sürgősen javasolja a tanácsnak, kérje fel a belügyminisztert, hogy a főváros összes érkezési pontjaira orvosokat rendeljen ki, akiknek feladata lesz az érkező utasok ellenőrzése, illetve megvizsgálása. Az oroszországi vonalakon ugyanis a forgalom nincsen beszüntetve, onnan szabadon érkezhetnek az utasok, miért is ezen óvintézkedésre mulhatatlanul szükség van.

Pétervárról jelenti tudósítónk: A városi tanács este újabb ülést tartott a járvány megfékezésére teendő intézkedések dolgában. A főpolgármester indítványára egy milliót szavaztak meg a védekezés céljaira. Stolypin miniszterelnök tegnap Dracsevski városkapitánnyal felkereste a kolera kórházakat s északa bejárta a barakkokat is. Beszélgetett a kolerasbetegekkel s aztán szemlét tartott az éjjeli menedékhelyek fölött. Városszerte elismeréssel beszélnek a miniszterelnök önfeláldozó bátorságáról. Nagy baj az, hogy a városnak nincsenek elegendő betegszállító kocsijai. Mindössze 20 vöröskereszt-egyesületbeli kocsi áll rendelkezésre s így érthető, hogy tegnap, amikor háromszázkilenczven betegedett meg kolerában, közönséges bérkocsikon szállították a kórházakba a betegeket. Ezeket a bérkocsikat később felületesen fertőtlenítték s emiatt igen nagy a rémület. A városi tanács ma száz bérkocsit bérelt betegszállításra. A külügyminisztérium minden egyes szolgának és futárnak hét rubel pótlékot ad jobb élelmezésre, a családosoknak pedig 12 rubelt. A kolera már a gyermekek között is pusztít. Tegnap harmincz gyermeket szállítottak kórházba. A katonaság között aránylag enyhén lépett föl a jár-

vány, mert eddig csak husz katona betegedett meg. A kolera leküzdésére társadalmi téren csak tegnap indult meg az első mozgalom, amennyiben 20.000 rubelt adakoztak magánosok a védekezés céljaira.

— **Öngyilkos angol tábornok.** Luard angol tábornok, akinek nejét nemrég titokzatos módon meggyilkolták, tegnap öngyilkosságot követett el. A tábornok, akinek fia a napokban érkezik meg Afrikából, tegnap reggel kiment a legközelebbi vasúti töltésre és ott egy személyvonat elé vetette magát. A kerekék a felismerhetetlenségig összeroncolták a tábornok testét. Az öngyilkos levelet hagyott hátra, amelyben többek között ezeket írja:

— Holttestemet Teston közelében fogják megtalálni a vasúti töltésen. A gyanúsításnak és kiméltelen pletykának vagyok áldozata. Nem vagyok képes a fiam elé állani és ezért dobom el életemet.

Borzalmas, részleteiben eddig még homályos családi dráma nyert befejezést a tábornok öngyilkosságával. Augusztus 24-én, mint annak idején mi is megirtuk, Kent közelében Luard tábornok birtokán, egy erdőben meggyilkolva találták a tábornok ötvennyolcz éves feleségét. Luard tábornok aznap délután együtt távozott feleségével a kastélyból, hogy a városba menjenek és egyetmást bevásároljanak. Hogy utjukat megrövidítsék, keresztülváltak az erdőn. A tábornok felesége a féluton elfáradt és visszafordult. A tábornok tovább ment s mikor a városból visszatért, otthon értesült arról, hogy felesége még nem érkezett haza. Azonnal a tábornokné keresésére indultak s csakhamar meg is találták az erdő fái alatt holtan. A fején két löbés tátongott. A zsebe ki volt ürítve és ujjaíról is hiányoztak a gyűrűk. A gyilkosság a környéken nagy izgatottságot keltett annál is inkább, mert a rendőrség a legszorgosabb nyomozás daczára sem bírt a gyilkos nyomára akadni. Ekkor mind határozottabb formában az a gyanu kelt szárnyra, hogy maga Luard tábornok volt felesége gyilkosa. E borzalmas gyanu elől nem tudott másként menekülni, minthogy öngyilkossá lett.

— **Az amerikai bevándorlási főbiztos halála.**

Frank P. Sargent bevándorlási főbiztos szeptember 4-én Washingtonban meghalt. Halálát súlyos gyomorbaj idézte elő. Sargent Mac Kinley elnöksége alatt lett a bevándorlási ügyosztály főnöke. Előbb a mozdonyfűtők testvériségének volt az elnöke. Az elhunyt főbiztos 54 évet élt. Orangeban, Vt., született. Bevándorlási főbiztos 1902-ben lett, miután közben mint a szövetségi ipari bizottság tagja működött. Mint bevándorlási biztos mindig a magyarság barátjának mutatatta magát. Elhunyt mély részvétet keltett az amerikai magyarok körében.

— **Véres zavargások Laibachban.** Krajnában tudvalevőleg állandó a surlódás a tartomány két nemzetisége, a német és szlovén között. Ez az ellenségeskedés tegnap tüntetésekre és véres összeütközésre vezetett. Ezekre vonatkozólag a következőket jelentik Laibachból: A leghevesebben a tömeg a katonaságot a Wolfsgasseban támadta meg. A tömeg a katonaságot durván inzultálta és a vezénylő tiszt hasztalan szólította fel a tüntetőket, hogy az utcát ürítsék ki. A csapat élén álló százados végre kijelentette, hogy lövetni fog és amikor ez a fenyegetés se használ, szuronyrohamot vezényelt. A tömeg erre visszahátrált és egy vendéglőbe menekült, hol eltorlaszolta magát, szidta és gunyolta a katonaságot és kövekkel is dobálódzott. A katonaság és rendőrség végre kiűrtette a vendéglőt, miközben tizenhárom embert letartóztattak és átadtak a törvényszéknek. Még ma reggel is különböző városrészekben összeütközések voltak a tüntetők és a katonai őrszolgák között. Az összes német házak ablakait betörték. A rendőrség meg se kísérelte, hogy a tömeg dühkitöréseit megakadályozza. Többek közt a tartományi kormány, a tartományi elnök lakása és az összes német iskolák ablakait bevették.

— **A morfinisták ellen.** A londoni „Times” jelentése szerint a kínai kormány eltöltötte a morfiúmarusítást. A tilalom áthágóit élethossziglanra a birodalom legegészségtelenebb vidékeire száműzik. A kínai kormányt erre a drákói rendelkezésre állítólag a kiangszui kormányzónak deczember havi jelentése indította, amely rettenetes színekkel ecsetelte a morfinizmus terjedését a birodalom egyes részeiben.

— **A hős százados.** Bukarestből jelenti tudósítónk egy hős százados nagy botrányát. Szinte hihetetlen eset történt Michai-Bravul városában. Escanu gyalogsági százados egy ajánlott levelet adott föl a postahivatalban, de néhány órával később vissza akarta kapni a levelet. Elküldte inasát a postahivatalba, ott azonban a postatiszt az felelte neki, hogy a szabályzat értelmében ajánlott levelet csak a feladó írásbeli kérésére lehet visszaszolgáltatni. A közlegény megvitte ezt a választ a gazdájának, aki ezen módfelett felháborodott s most már személyesen ment el a postára. A postatiszt neki is azt mondta, hogy kérje írásban a feladott levelet s akkor kiszolgáltatja. Escanu százados nem szőlt semmit, a kaszárnyába sietett, századát sorba állította s a postahivatal épülete elé vezette kivont karddal. Odaérkezve, legényeinek megparancsolta, hogy köttözzék meg a két postatisztet és tömjék be a szájukat. Miután ez megtörtént, Escanu százados átkutatta a leveleket s megtalálta a saját ajánlott levelét is. Zsebrevágta s aztán a századot visszavezette a kaszárnyába. A két megkötözött postahivatalnokot később kiszabadították veszedelmes helyzetükből a postára jövő emberek. Majd megfultak a szájukba tömött kendőktől. Nagy volt a rémületük, amikor észre vették, hogy Escanu százados nemcsak a saját ajánlott levelét, hanem minden készpénzt is magával vitt. A postahivatal szolgáját a két tisztviselő elküldte a polgármesterhez s így tudódott ki a hallatlan eset. Jelentés ment a belügyminiszterhez Bukarestbe s onnan hamarosan megjött a távirati rendelet, hogy Escanu századost le kell tartóztatni. Michai-Bravulban azt beszélnek, hogy a százados megőrült.

Michai-Bravul egy kis városka vasútállomással, amelynek környékén szoktak lenni a hadgyakorlatok. Az idei manővereken 25.000 ember volt ezen a tájon koncentráva. Escanu százados brutális katona hírében áll, akit legényei gyűlölnék durvaságáért. Alantasait bestiális módon kinozza. Majdnem bizonyos, hogy a százados megőrült. A bukaresti lapok egy része úgy fogja fel az esetet, hogy Escanu századost az hozta ki sodrából, hogy két alantas postatiszt mert vele ellenkezni, más lapok azt írják, hogy a százados valószínűleg pillanatnyi elmezavarában követte el a hallatlan esetet.

Bukarestben Escanu százados esete hihetetlen feltűnést kelt. Csak most jutottak nyilvánosságra a támadás egyes részletei és körülményei. A százados valószínűleg ostromot intézett nemcsak a postahivatal, hanem az egész város ellen. Az eset különben még tegnappal történt, de Michai-Bravulból csak ma jött híre, mert Escanu százados elvágta a táviróvezetéseket s a város lakosságának kihirdette, hogy halállal lakol, aki egy szót is mer róla beszélni vagy írni. A polgármester nem tehetett azonnal jelentést Bukarestbe s a két postatiszt egy teljes napig dolgozott a megromlott táviróvezeték helyreállításán. Különben a két postatiszt a bántalmazástól súlyosan megsebesült. Mikor Escanu százados megtudta, hogy a táviróvezeték helyre vannak állítva, újból kirendelte katonáit és megint elvágta a drótokat. A postán a kézipéntárt nem maga a százados vitte el, hanem katonái rabolták ki, mint valami hadizsákmányt. Összesen 400 lei került a katonák birtokába. A támadás után Escanu végigvezette századát a város utcáin, mint valami győztes hadvezér.

— **Bestiális gyilkosok.** A Máramarossziget melletti erdőben eddig ismeretlen gonosztevők megtámadták Bogosza János erdőrt és agyonlőtték. Ezzel nem elégedtek meg, hanem kitépték a holt ember nyelvét és spárgán a nyakába akasztották. A csendőrség keresi a bestiális gonosztevőket.

— **Török vasutasok sztrájkja.** Konstantinápolyból jelentik, hogy a keleti vasuton a konvencionális vonaton kívül csak az az expressz közlekedik, amely hetenkint háromszor indul Bécsből Belgrád felé és Szófián át Filippopolisba, de csak a török határig megy. Az a keleti expressz, amely hetenkint kétszer közlekedik Bécs—Bukarest—Constanza között, rendszeresen jár, mert török területet nem érint. A keleti vasutak többi menetrendszerinti vonatáról nincs megbízható hír. Sok jeltől azt következtetik, hogy a szalonkii vonalon több vonat közlekedik. A sztrájk vége beláthatatlan, mert a sztrájkolókat külföldről jelentékeny pénzüsszeggel támogatják. Ha ez nem volna, akkor a sztrájk napokig sem tarthatna. A keleti vasutaknak 580 hivatalnok, 900 alkalmazottja és 300 műhelymunkása van. Konstantinápolyban este az állomáson sztrájkoló munkások és vasuti alkalmazottak megrohanták Gross, a keleti vasutak igazgatóját s nem engedték szabadon, mert azt hitték, hogy a sztrájkolóknak őt bizalmiférfiát, akiket a rendőrmíniszter magához hivatott és három órán tul is ott tartott, elfogták. Mikor aztán a bizalmiférfiak visszatértek a vasútállomásra, a sztrájkolók bántatlanul szabadonbocsátották az igazgatót.

— **A pestis Triestben.** Mindenfelől felénk tör sötét veszedelmeivel a ragály. Óvintézkedéseket tesznek az oroszországi kolera behurcolásának megakadályozására s most már a pestis-ragály is kísért. Triestből érkezik a távirati hír, hogy a Ferencz Ferdinánd főherceg nevét viselő Lloyd-hajó augusztus huszonegyedikén érkezett Bombayból Triestbe. Onnan szeptember tizenkettedikén Fiuméba ment, de tizenhetedikén visszatért Triestbe. Tegnap reggel Sponza Ferencz, a hajó egyik kormányosa, pestises tünetek között megbetegedett s délután a járványkórházban meghalt. Megbetegedett egy másik matróz is, ezt is elvitték a járványkórházba, a hajót pedig fertőtlenítés végett a szan-bartolemei kikötőbe vitték. A két emberen végzett bakteriológiai vizsgálat megállapította a gümös pestist. A hajón döglött patkányokat találtak; most ezeket is megvizsgálják a bakteriológusok. Valószínű, hogy a hajón patkány-pestis tört ki s az okozta a fertőzést. A hajó egész személyzetét a legnagyobb gondossággal megvizsgálták és fertőtlenítették. A hajót is annyi gonddal fertőtlenítették, hogy újabb megbetegedéstől már nem tartanak. A Lloyd-gőzös matróza, aki tegnap délután pestises tünetek között meghalt — mint újabb távirat jelenti — csak ezelőtt tizenkét nappal szállt Rovignóban hajóra, ahol négy hónap óta lakott. Ez a matróz hat hónap óta nem volt Indiában. A bakteriológiai vizsgálat pestis-bacillusokat talált testében. A gőzöst egész személyzetével a tengeri Lazaretbe vitték. Egy másik beteg matrózon is pestis-bacillusokat találtak. A gőzös augusztus 20-án érkezett meg Bombayból. A pestis valószínűleg elhullott patkányok terjesztették rajta.

— **Letartóztatott milliomos.** Pétervárott Raskow ismert milliomost a rendőrség letartóztatta. Az a büne, hogy palotáját átengedte forradalmároknak titkos gyűlékezésre s élénk levelezést folytatott külföldi forradalmárokkal.

— **Nagy sztrájk Angliában.** Lancashire grófság területén a napok óta tervezett nagy sztrájk ma kitört. A pamutgyárak 200.000 munkása bejelentette a sztrájkot. A gyári munkások egy része hajlandó lett volna elfogadni a bérleszállítást, de a többség visszautasította. A sztrájkolók száma előreláthatólag meg fog ötszöröződni, mert a pamutgyárakkal rokon iparágak munkásai is csatlakozni fognak s így a bérharezban körülbelül egy millió munkás fog résztvenni. A pamutgyárak munkásainak szövetsége gazdag ugyan, de egy hétnél tovább nem lesz képes a sztrájkolókat segíteni.

— **Eulenburg herceg állapota.** A kezelőorvosok tegnap nyújtották be véleményüket Eulenburg herceg állapotáról az ügyészségnek. A szakvélemény nem felel arra a kérdésre, vajlon belátható időben meg lehet-e tartani a végtárgyalást. Mivel a Charité október elején tul nem akarja tartani Eulenburgot, mert azok a helyiségek más betegek számára és az ápoló apácák részére szükségesek, a herceg védője folyamodott az ügyészséghez, hogy engedje átszállítani Eulenburgot a liebenbergi kastélyba annál is inkább, mert a Charitéban nem mutatkozik gyógyulás s többé nem lehet attól tartani, hogy az előnyomozás meghiusul. Az ügyészség a jövő héten fog dönteni.

— **Letartóztatott író.** A marburgi pályaudvaron nagy botrány történt. Az állomásfőnök és egy magyar utas szóváltásba keveredtek. A szóváltásból tettlegesség lett és az utas bottal leütötte az állomásfőnököt, aki vérezve elterült. Az utast igazolásra szólították fel és ekkor kiderült, hogy az illető Méray-Horváth Károly, az ismert nevű magyar író, aki a legutóbbi válság alatt is sokat szerepelt. Méray-Horváth Károlyt az állomásépületben letartóztatták. Méray-Horváth Károly, aki a kormány ösztöndíjával utazik külföldön, több mint egy év óta uton van.

— **A nürnbergi szocialista-kongresszus.** Nürnbergben a szocialdemokrata kongresszus hosszabb vita után elfogadta Geyer indítványát s aztán tárgyalás alá vette az agitációra vonatkozó javaslatokat. A dorthmundi delegátusoknak az antimilitarisztikus propagandáról és az általános sztrájk eszméjének erélyes felkarolásáról szóló indítványait elvetették.

— **Házasságok.** Dr. Kuttner Jenő budapesti ügyvéd e hó 22-én tartja esküvőjét Büchler Margittal, Büchler Adolf és neje, szül. Csillag Teréz leányával.

Fábián Oszkár eljegyezte Székely Flóra kisasszonyt, öz. Weisz Hermanné urnó leányát Budapesten.

Kaufmann József szegedi fatermelő eljegyezte Szilasi Leonkát, Szilasi Károly szabadkai kereskedő leányát.

Kende Jenő eljegyezte Engel Gizella kisasszonyt Budapesten.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Lezuhant vasut.** Az épülőfélben levő soproni—kőszegi vasut Veperd és Sopronszentmárton közti szakaszán ma délelőtt egy hat kocsiból álló anyagot vivő vonat a nagy kanyarultnál a megengedettnél sebesebben haladva, kisiklott és a 15 méter magas töltésről a mélységbe zuhant. Három munkást, Fennesz Pál, Vesseli Jakab és Ecker Pál halacsónyi legényeket a kocsiokból kiömlő homok agyonzúzta. Pilvax Lajos mozdonyvezető, Horváth Ferencz fűtő és Juhász József vasuti munkás súlyosan megsebesültek. A sebesülteket a soproni kórházba szállították. A mozdony, valamint a kocsi tönkrementek. Délután a vizsgálóbíró helyszíni szemlére kiszállott.

— **Az újságelárusítás érdekében.** A Magyar Újságkiadók Országos Szövetsége valamennyi budapesti újságelárusítóhoz a következő körözlést küldötte szét: „Ismételten tapasztaljuk, hogy egyes újságelárusítók az eladásra szánt és bizományba kapott lappéldányokat részben díjazásért, részben szivességből kölcsönképpen kiadják. Tájékoztatás céljából megjegyezzük, hogy az elárusítás céljából bizományba adott lapok mindaddig, mig azok eladva nincsenek, az illető lapvállalat tulajdonát képezik s így a kikölcsönzés bármilyen formája visszaélés számba megy és minden esetre bíróság is megtorolható. Van szerencsénk tehát a tisztelt újságelárusítókat figyelmeztetni és megkérni, hogy a bizományba adott lappéldányt, mint idegen tulajdont, ne tessék senkinek sem pénzért, sem szivességből odakölcsönözni, mert ha daczára kérelmünknek és figyelmeztetésünknek, valamely újságelárusító rábizonyulna, hogy bármilyen, bizományba kapott la-

MOLL-féle SOSBORSZESZ
 Megjobb fájdalomcsillapító bedőrszülés csuz, kőszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombírt) üvegekben 2 koronáért kapható. MOLL-készítmény kéréndő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Videki megrendelések naponta postautányót melletti teljesítenek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-por
 fellimulhatatlan háziúster mindama gyomorhajóknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kéréndő eredeti dobozokban 2 kor

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Videki megrendelések naponta postautányót melletti teljesítenek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

pot elolvasás céljából kölesön ad, kénytelenek volnánk attól az illető elárúsítótól egyszer s mindenkorra valamennyi lapnak elárúsítását megvonni és esetleg ellene bírót uton is eljárni.

— **Tűz Újpesten.** Az újpesti István-uton lévő Farkas vendéglő ma este 12 óra tájban hirtelen kigyulladt és lángjaival erősen veszélyeztette a mellette lévő borkereskedést és cukrászboltot. Az újpesti tűzoltóság harmincz percnyi késéssel vonult ki a helyszínére, amikor már nem igen sok menteni valója maradt. A kigyulladt ház mellett van Diamant J. ékszerész üzlete, melyet a tűz kitérősek az össze-sereglett csöcselék fosztogatni kezdett. A tömeget a rendőrség verte szét. Érdekes, hogy a tüzet nem Újpesten, hanem a Mátyás-templomnál lévő tűzörség-nél vették észre, akik a jelentést azonnal megtették.

— **Beketow-czirkusz.** A szeptemberi második műsor is teljesen bevált. A Helgoland cz. vízinémajáték, melyet az igazgatóság mindig újabb jelenetekkel frissít fel, már csak rövid ideig marad műsoron. Morice és Vincent, a kiváló bohóc és August egyes komikus jeleneteket már kizárólag magyarul beszélnek és a közönséget annyira megnevettetik, hogy általánosan elismeri mindenki, miszerint jobb komikusok még nem működtek a czirkusz porondján. Sokat kacagnak Gontard Félixnek, a francia bohócoknak is, akinek kutya és macskaidomításai páratlanok a maga nemében. Vasárnap két előadás, a teljes műsorról, mindkét előadásban fellépnek a Staigs-kerékpárosok és előadásra kerül Helgoland.

— **Egy rendkívüli orvosi eredmény felett bámúl** most a pestmegyei Bia község lakossága. Molnár Imre odaválto 25 éves legény kilencz év előtt Lupusban megbetegedett és azóta megszakítás nélkül kezelte magát orvosilag a Szent István-, Szent Rókus-, a zsidó-kórház bőrgyógyászati osztályain Fin-sen, Röntgen, izzó vas stb. minden modern gyógy-mód szerint lett hónapokon át kezelve, majd két egyetemi tanár kezelte huzamosabb időn át. Ezen kezelés alatt azonban a betegség folyton pusztított. Elvesztette fél orrát, egyik szemöldökét, két fülkagylójának felét stb., arcát mély sebek éktelenítették el és két év óta egyik lábát annyira megtámadta a betegség, hogy egy év előtt a láb amputálását akarták utolsó mentésnek alkalmazni. Több Lupus-beteg tanácsára dr. Kovács Izsó fővárosi orvosnak kezelésébe lépett. Dr. Kovács csakis a vér vegyi tisztításával rövid három hónap alatt a beteget annyira rendbe hozta, hogy orra begyógyult és beteg lábán újra bot nélkül tud járni és dolgozni. Valóban hámulatos az eredmény és még csodálatosabb ezen kezelés egyszerűsége! Mint megbízható forrásból tudjuk, dr. Kovács az utolsó öt év alatt közel husz súlyos Lupus-beteget gyógyított ki, akiknél visszaesés nem lépett fel.

— **Dr. Szalay: Rott, Kövály: Nagy Endre.** A Teréz-körúti Bonbonnière műsorának esemény-számba menő slágerszámai ezek az utánzatok. Az intím kis helyiségben a mostanilag hasonló frappáns hatással még soha senkit sem imitáltak. A közönség szírián látogatja az előadásokat és a legnagyobb elragadtatással fogadja a paródiát, amelynek keretében dr. Szalay József és Kövály Gyula alakjaikat felvonultatják. Tomboló tetszés mellett adják a Néma vádolt című bohózatot is. A kabaret ötletes primadonnájának, László Rózsának a népszerűsége napról-napra nő s valóságos tárgyalásokat kell folytatnia hallgatóival, hogy leengedjék a színpadról. Rátkay Márton, Kókény Ilona, Csabay Zsófi, Kabók, Baross stb. szintén sok tapsot aratnak remek magánszámakkal. A zongoránál Hetényi-Heidelberg Albert, a Bonbonnière invenciózus, ügyes technika-kármestere ül.

— **Jól járó, pontos órák, divatos ékszerek, evő-eszközök, maradó értékű ajándékok** ez idő szerint legelőnyösebben Polgár Kálmán budapesti műőrszámánál szerezhetők be, mert VII., Erzsébet-körút 29. sz. a nagy kiterjedelmű ékszerraktárán minden cikkéből dus raktár található. Az országos híri órásmester óráit 5 évi írásbeli jótállással küldi és azok ugy művészi kivitel, mint a szerkezet jó-ságára nézve dicsőretére válnak a honi órásiparnak. A nevezett czég ékszereit is elősmert izlés jellemzi és valóságos műélvezet lapozgatni abban a sok száz illusztrációval éktett albumban, amit Polgár Kálmán üzlete fennállásának 10 éves jubileuma alkal-mából üzletharátainak és az érdeklődő közönség kívánságára küld szét.

x **Önkénteseket** felszerel kedvező fizetési felté-telkkel Blum Sándor Budapest, Váci-utca 15.
x **Álmatlanságban szenved** az emberek egy nagy része, ideges kimerültség, vagy túlfeszített munka

következtében. Dr. Hönlig Izsó elektroterapiái intézetében (Károly-körút 24.) teljesen fájdalomtalan és a lehető legkényelmesebb (mert levetkőzni sem kell hozzá) gyógyeljárás (elektromágneses áram, Franklin fejdóche, magas feszültségű áram stb.) vezet sok-szor már néhány nap alatt sikerre, még oly esetek-nél is, melyek évekig dacoltak mindennemű orvosi kezeléssel.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Fodor-léle vivóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x **Zászlók, czimerek** minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

Felhívjuk a t. olvasóközönséget Keleti J. mű-szerész mai hirdetésére.

x **Az Edison-mozgófénykép vállalat** (Budapest, VI., Nagymező-utca 21.) világra szóló találmány-nyal lepte meg közönségét. A találmány: énekes és zenés lemezekkel összekötött mozgófénykép. Az el-més francia gépszerkezetnél hajszálnyi pontossággal bámulatos együttesben működik ének, zene és szin-játék.

x **Zene-liczeum.** Az Operaház egy kiváló zene-kari tagja Andrassy-ut 13. szám alatt Zene-liczeu-mot alapított, hol a legkiválóbb művészi erők mű-ködnek közre. A Zene-liczeumban tanítják a követ-kező tárgyakat: ének, zongora, hegedű, gordonka, czimbalom, hárfá, zeneszerzés, stb. Utalunk a Zene-liczeumnak mai számunkban található hirdetésére és ajánljuk az előkelő intézetet a zenekedvelő közönség és a szülők figyelmébe.

x **Nyilvános joggal felruházott** magán elemi fiu-és leányiskola nyílt Andrassy-ut 13. szám alatt. Ez iskola hasonló intézetek között higienikus és pé-dagógiai szempontból tekintve, a legelső. Az intézet igazgatója P. Möller Krisztina uró, ki több jeles okleveles tanító és tanítónő közreműködésével ve-zeti az előkelő intézetet. Utalunk egyébiránt az iskola mai számunkban található prospektusára.

x **Gondosan válogassuk meg** a hashajtószert, melyet használni kívánunk. Sok ilyen szernek az a hátránya, hogy keserű, vagy émelyítő, elrontja a szájját és az étvágyat. A Fektornek e rossz tulaj-donságai nincsenek meg. Ezért ajánlható különösen a Fektor hashajtó limonádé, amely, mint neve is mutatja, könnyed és kellemes, e mellett enyhe, ren-dszeres és biztos, és gyors hatású. Kapható minden gyógytárban és nagyobb kereskedésekben. Úvegje 80 fillér.

x **Vera Violetta.** A Royal Orfeum felavató ün-nepi estéjén, október 1-én kerül bemutatásra Buda-pestben Eyslernek híres operettje, a „Vera Vio-letta”, mely az új színpad művészi személynének bemutatkozása lesz. A czimszeretep Mezey Ilonka, Adélt Nádor Lilli, Renet Ujváry Károly, a marquis humoros szerepét Gerő József, Aristidét Szentirmay Béla játsszák. A darab fényes ki-állítását Baruch műtermében készítették, míg a díszleteket Spanraft operai főfestő tervezte. A zenekar élén Szenkár Jenő fog bemutatkozni. A bemutató előadásra fenmaradt jegyeket a titkári iro-dában jegyzik elő.

x **Társaskirándulás Konstantinápolyba.** Az ok-tóber 10-én induló társasutazás sikere érdekében a rendezőség már megtette az összes előkészületeket és így módjában áll, hogy a résztvevőknek a legnagyobb kényelmet biztosítsa a kirándulás egész tartama alatt. Konstantinápolyban, mely őszszel a legszebb, öt napot tölt a társaság és ez idő alatt szakavatott elsőrangú vezetés mellett az összes lát-ványosságokat megismerlik. Részletes prospektust díjtalanul küld az érdeklődőknek a m. kir. állam-vasutak menetjegyirodája (Budapest, Vigadó-tér 1.). Ugyaníde kell intézni a jelentkezéseket is, melyek-et szeptember 25-ig vesznek figyelembe.

Ház-és villa-

telkek eladása

KERTVÁROS-telepen

mely a váci országút és a Duna folyam között fekszik. A nyugati máv. vasút fővonalán, a gödi és felsőgödi állomásoktól pár percnyi távolságra.

A területet az idő szerint a bolgárok konyha-teszetcnek használják.

A telkek háromévi lefizetésre adtak el.

Bővebb felvilágosítás nyerhető:

A Telekeladási irodánál
Buda post, VII. körútsz. 14. sz. Telefonszám 44

6 **visit** **Fénykép** **1 f 50**
HUNNIA FÉNYKEPESZ
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 6.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

—
Őszi kiállítás.

Budapest, szeptember 19.

Konstatáljuk, ha mérsékelt lelkesedéssel is, hogy megkezdődött a szezon. A Nemzeti Szalónban megnyílt az első, az ugynevezett őszi tárlat.

Szezonfordultán szívesen jeleznek, hogy új szelek fujnak a Szalón térségein és támadnak friss fel-lendülések, bontakoznak új revelációk. E helyett azonban csak a régi jól ismert kép-vegyeskereske-dést látjuk viszont őszi rezignációval. Vegyesebet, mint valaha. Csak tessék — tessék besétálni, tisztelt vásárló közönség! Van itt mindenfajta, egy-aránt jeles portéka, a legkülönbözőbb izléseket ki-elégítő. Ha régi iskola kell, édes genre, poétikus táj, vagy fénymázás portré, ha modern és idegborzongató diszharmóniákra, impresszionizmusra és poen-tillizmusra vágyik a kebel, itt minden, minden meg-található. Mind együtt, vonzó, bábeli egyetértésben.

Koncesszió, fájdalmas koncesszió, minden vo-nalon. Legalább ők állnának egyszer a sarkukra férfimódon, az édes genre-k, a poétikus tájak és fény-mázás portrék művelői és hirdetőik keményen, hogy ide nem teszi bel lábát az a profán, aki színeket és formákat keres a pikturában, csak legalább ők mer-nék egyszer őszintén kimondani, ami a lelküket oly kegyetlenül nyomja! Legalább maguk közt volná-nak, imponálóan és egységesen, a Szalón urai. De nem, ők még csak meggyőződéssel sem csinálják, amit oly rosszul csinálnak; ők koncessziv, nyájas lelkek, akik mindenkit beengednek maguk közé. A legvadabb moderneket is, akiket nem értenek, akik-től undorodnak. Persze, elképzelhető, hogy minő ju-diciziummal válogatnak aztán ezek között a dolgok között, melyek előtt teljes értelmességgel állnak meg. Mindegy. Csak hadd jöjjenek. A falakat meg kell töl-teni. Eladni ugyanis csak ők fognak, akik oly kitűnően tudnak a vásárlók nyelvén.

Hát ilyen a Szalón őszi kiállítása. Szenzáció a legjellegesebb csak egy van: az, hogy Margitay Ti-hamér ismét visszatért a nyájas idillekhez és enyel-gésekhez, melyekben csinos, karót nyelt huszártisz-tek játsszák a czimszeretep. A jó ember azt hiszi, hogy még most is husz évvel ez olajba átiteltetett novellák divatja után, ez kell a népnek. Mi viszont reméljük, hogy a legnaivabb felsőbb leányok is sér-űdötten fogják dokumentálni, hogy csalódik.

Több mint nyolczvan képpel szerepel s így már ezért is észre kell venni Kunwald Czézárt, egy Berlinben élő magyart, akiről a katalógus azt a meglepő adatot közli, hogy „művészi hajlamát kö-vetve” lépett a festői pályára. Ezen nincs is okunk kételkedni. Portréi tehetségről beszélnek, tudnak a karakterizálásról is, kár, hogy kissé lágyak és rajz-talanok. Izig német piktura az övé, csupa artisztikus „beállítás”, melyek azonban igen jó izlésről tanus-kodnak.

Miről beszélünk még? Burger Lajos szmes fénymázzal készített portréiról? Pentelei-Molnár izlésbeli tévedéseiről, melyek mindegyiké-vel mást utánoz? Megdöbbentő, hogy évek óta min-den üsztöndíjtól ez az erősen kulturálan fiatalember fosztja meg a tehetségesebb fiatal generációt; szinte azt kell hinnünk, hogy valami titkos háttérre van a dolognak.

A fiatalok közül örömmel vettük észre Zsolt Istvánt; keresetlen, nyers színeinek néhány erőteljes akkordja pompás színézésről tanuskodik; forma-

Köztisztviselők!

kik új intézettől

fizetésükre kedvező kölcsönt rövid uton óhajtanak, felvilágosításért forduljanak közvetlenül hozzánk

Köztisztviselők Országos Hitelértesítője Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.

átása még habozó. Szívesen vetünk egy-egy pillantást Frecskay Endre, Cserna Rezső, Jakobovits Artur, Jávör Pál, Strobl Zsigmond, Wolf Erzsike, Littkei, Bednár és Benjámink munkáira. Vadász Miklós, ez a kitűnő technikájú zafikus mintha teljesen a rutinja áldozatává lenne: már nincsen benne semmi frissesség, semmi küzdő energia. Mednyánszky mecsaras tája legjobb darabja a tárlatnak. Az ismertebb nevek közül még Keményfi Jenő, Kézdi-Kovács László, Markó Ernő, Peske Géza, Thein Miksa és Tull Ödön szerepelnek. (B-s.)

(*) Operaház. „Lohengrin“ mai előadásán a király szerepében Waldmann Ignác, a breszlai opera tagja mutatkozott be, mint vendég. Néhány év előtt már hallottuk őt operaházunkban s az a jó vélemény, melylyel fellépését már akkor fogadta közönségünk, ma csak megnövekedett a vendégszereplő művész előadói intelligenciája s tömör, szép hangja miatt. Ez az érezesen csengő hang úgy az együttesekben, mint a szólókvartettekben teljesen érvényesült. Mástkülönb az előadás nem hozott semmi újat. Vasquez né mint Elza, Berts Mimi mint Ortrud, Anthes mint Lohengrin és Mihályi mint Telramund ezuttal is tehetségüknek és tudásuknak legjavát nyújtották. A zenekar és az énekarok is alig hagytak fenn kívánni valót. Közönség szép számmal volt jelen. Az igazgatóság az az új intézkedése, amelyet mi már régóta sürgettünk, hogy előadás közben a földszintre vezető ajtók zárva legyenek, nagy meglepetést keltett azoknál a színházlátogatóknál, akiknek élvezetét a múltban nagyon megkeserítette a későn érkezők és előadás közben ki-s bejárások kiméletlensége.

(*) A hollandi leány. Egy bus librettista, akinek nem volt tarsolyában egy ötlete sem, elindult messze utra, hogy valami új miliőt keressen, amelybe bele lehetne helyezni néhány banális szót, néhány kalendáriumi viczet, néhány dalt és táncot. És a mint ment-mendegélt, rátalált a bájos Hollandiára, a kedves, groteszk emberkére, a poétikus leányokra, a piros házfedelekre, a tulipánra és az ősi napsugárra. Elfoglalta ezt a birodalmat és azontul nem csinált semmit. Nem helyezte el a banális szokat, a kalendáriumi viczeket, nem helyezte el semmit. Az emberké pedig nem tudták, mit kezdjenek a furcsa idegennel, jártak-keltek, beszéltek, daloltak, táncoltak, körülbelül úgy, ahogy eszükbe jutott, a furcsa idegen pedig ezalatt bekopogtatott a különféle színházak pénztáráblakán és kérte a tanácsokat. Kiszült, hogy nagyon lusta ez a bus librettista, mert ekkora ötletlenség egy emberben nem lakozhatik; hiszen, ha jólre kitérvel is, hogy: én most olyan sívár darabot fogok írni, mint a Holt-tenger partja, még akkor is megtörténik tévedésből, vigyázatlanságból, hogy be-becsuszik a dialógusba egy-egy elmébb szó vagy a bonyodalom fordul úgy, hogy a közönség nevet. Ez a Rubens mester azonban lusta volt, nem irt le egy szót sem, amit a darabban mondanak, azt egészen bizonyosan színészi találatok ki. Holtbizonyos, hogy ugyanezek a színészek segítettek Rubens zeneszerzőnek is, összehordván számára az összes ismert és ismeretlen angol zenét, az egész kontinensen megunt ritmusait, félszentimentális dalokat, egy kaptafára készült indulókat és holdfénytől esőpögg szerelmi ketősöket. Rubens mester azután kavarta, főzte a sok hangjegyet és kitalálta elénk, úgy hogy ismerősek tűnik az egész partitúra, csodálkozva nézünk egymásra és végül belenyugszunk abba, hogy így is lehet operettet írni.

Röviden: a darab unalmas, a zene kevés szám kivételével ugyanaz. Csak a millió szép, ragyogó, sugaras. És a színpad csupa fény és izlés. Mert a Királyszínház nem úgy kezelte a darabot, mintha husz egynehány forszirozott előadás után sirba kelene szállnia. A színház megtette a magáét. Mind a két főlvonás berendezése stilszerű és kiválóan izlées. A hollandi jelmezek, a leányok bájos ruháskái, a férfiak csaknem groteszk öltözékei, ezer szín és ragyogás lekötik a néző figyelmét és kis időre feledtetik vele az unalmat, amely ott leskelődik a párbeszédekben, a dalokban, a táncokban.

Természetes, hogy az ilyen darabot nem lehet

lól játszani. Ami hálásabb szerep van benne, legfőbb azt lehet „megcsinálni“. Ilyen pedig mindössze kettő akad a darabban. Az, amelyiket Boross Endre játszott nagy következetességgel és pompás humorral és az, amelyikből Németh József csinált kacagató figurát. Amíg ez a két östehetségű színész a publikum előtt mozgott, addig derűs volt a nézőtér, de amint a többiek ágáltak, egyszerre szomorúság telepedett a közönségre. Mindössze Petráss Sári kivétel, akinek csodásan megerősödött hangját szívesen hallgatták, annál is inkább, mert Petráss énektudásában is gyarapodott. Pálmayt kár volt fölépíteni egy semmit sem erő szerepben, amelyben erőlködni kellett, hogy észrevegyék. Az operettet Stoll Károly rendezte, a kis színpad ökonomikus és ügyes felhasználásával, a zenei rész betanításáért Marton Gézát illeti teljes dicséret, A darabot Bródy Miksa fordította simán és szabatosan. (U.)

(*) Csókon szerzett völegény. A Vigszínház ma este zajos, kacagástól hangos előadás keretében ujtotta fel Szigeti József és Serly Lajos énekes bohózatát, a „Csókon szerzett völegény“-t. Abrai Irén szerepét ezuttal először Kornai Berta kreálta, aki a nehéz és fárasztó szerepet vérbeli szubrett-temperaturájával nagy sikerre vitte. Betöltött dalait, melyeket Stefanidesz Károly, a Vigszínház új karmestere állított össze, mindannyiszor megismételtette a színházat zsufólásig megtöltő közönség. Kornai Berta nagy sikerét megosztani volt kénytelen a Hegedűs, Szerémi és Haraszti Hermin kóbor-színész triójával, melynél groteszkebb alakítást nem igen láttunk még magyar színpadon. Sok tapsot kapott még Balassa és Komlóssy Ilona.

(*) Tóth Béla síremléke. A kiváló írónak és publicistának: Tóth Bélának emléket örök időkre megörökítendő, gyönyörű emléket állítanak a kerepesi-temetőben lévő sírja fölé. Az emléket, amely egy az igazság harcát szimbolizáló szobor, Ligeti Miklós szobrászművész még a nyár elején teljesen elkészítette és azt kiállítja a Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállításán a városligeti Műcsarnokban. A szobrot a kiállítás után kiviszik a temetőbe, ahol az Tóth Béla halálának évfordulóján avatják fel innepélyesen.

(*) Somogyi parasztlak. A Kaposvárt működő Balla Kálmán színgazgató elfogadta és előadásra tüzte ki Török István: Somogyi parasztlak című népies színművét. Mint a próbákban már megjó-zódni lehetett, a darab nem sablon-népszínmű, hanem a Gárdonyi Gézával megkezdett csapáson halad és ahol énekelnek benne, igazán a körülményekből folyik. Az előforduló néhány dalhoz Dóczy József neves népdalköltő irt zenét. A fiatal írónak ez már második színműve, az első, a Béresék című népdramát Bihari Ákos nagykanizsai igazgató fogadta el előadásra. A bemutató e hónap 27-én lesz és a főgyökeres somogyi darab iránt megyszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

(*) Intim-Színpad. A Sándor-téri délutáni színház naponta zsufolt ház előtt tartja előadásait. Pénteken „A rendőrfőnök jó fia“ című ujdonságot mutatta be, amit a közönség lelkesedéssel fogadott. Vasárnap délután két előadást tart a színház 3-5 és 5-7-ig. Mindkét előadásban színre kerül „A rendőrfőnök jó fia“. A jövő pénteken fogják bemutatni dr. Gutti Soma „A rózsahegyí medveszakértők“ című szatirikus bohózatát.

Serdülő leányok és fiuk

erősekké és vidorokká fejlődnek, elvesztik lehangoltságukat, hogyha a szükséges táplálékot

Scott-féle Emulsio

Az Emulsio készítése során a Scott-féle módszer segítségével a halzsírt könnyű formába venni.

alakjában élvezik, a mely az összes erősítő szerek között a legkiválóbb.

Orvosok és bábák a SCOTT-féle Emulsiót a legmelegebben ajánlják az utóbbi 32 év óta. Edes, mint a tejszín.

Könnyebben emészthető, mint a tej.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

Nyílt-tér

(E rovatban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. szám.

Kiváló sikerrel és alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.

Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

GÖRVÉLYKÖR

asthma, köszvény, idült szív, gyomor, vesék és súlyos idegbajok (Tabes, Neurasthenia, Migraine, kezdődő Paralysis makacs bőrbetegségek (Lupus, Psoriasis, Eczema) legmegbízhatóbb gyógymódja a Vérgyógyítás (Hemopatia), melylyel szőlőhűtés és elmozdítás neállít meg lehet akadályozni. Husz év óta több ezer nehéz betegnél fényesen bevált. E gyógymód megalapítójának

Dr. Kovács Izsó fővárosi orvosnak rendelő intézete van Budapest, V., Váci-körút 18. l. em.

Rendelés naponta 9-1-ig és 3-5-ig, Levélbeni megkeresésre válasz. — Meghívásra intézetet kívülről és a vidéken is kezel.

EGYÉVES ÖNKÉNTESÉK

legjobban és legolcsóbban szerezhetik be felszereléseiket az előnyösen ismeret

Blum és Társa szerb kir. és József főherceg udv. szállítójának

Budapest, Kossuth Lajos-u. 14-16.

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérképes, tüdőcsucsorok, kitűnő eredményű gyógyításnak inhalációkkal és szőrumoltásokkal. Rendel. 11-12 óráig.

SERRAVALLO CHINABOR vassal, gyengélkedőknek és lábadozóknak kitűnő itál

Kapható a gyógyszerárakban 1/2 Lt. 8 K. 2.00, 1/1 Lt. K 4.80 palackokban.

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda. Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forró-meleg kén-s források. Iszapfürdők, iszapborogatások, massage, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kádifürdők, gyógyvizusodák. Olcsó és gondos penzió, Csuz, köszvény, idegbajok, lakas, ellátás felől kimerítő prorepektust küld ingyen a

Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága Buda.

Kitűnő csemegecsöllöt

tokaj szerint vagy vegyesen szállít postakosaranként 2 korona 50 fillérért

Lengyel Zoltán gazdasága Kraszna Szilágy-megye.

FŐVÁROS.

(Lakbérrel törleszhető házépítések a fővárosban. Közfeltűnést kelteti, hogy a tavalyi nehéz pénzügyi viszonyok között is sikerült az Országos Tisztviselő Szövetségnek a főváros különböző pontjain hat bérházszerű épületet emeltetni a benne lakók közös tulajdonú és pedig oly módon, mint amennyit lakbérrel fizetnének. Természetesen béremelés és ház-mester bajok, maguk a lakók lévén tulajdonosok, teljességgel lehetetlenek. Az Aréna-ut 62, Villányi-ut 2/6, Kékgyögy-utca 15, Átlós-ut 1/b, Beresényi-utca 4. és 15. sz. a. emelt ilyen házak élő bizonyosságul szolgálnak az egy évi működés sikerének. Az Országos Tisztviselő Szövetség több vezető embere ezeken a sikereken fölbuzdulva, nagyarányú társadalmi akciót indított az eszme nagyobb terjeszté-

ére és a „Tűzhely háztulajdonosok egyesülete” czimen a Tisztviselő Szövetség sikeresnek bizonyult akciójának szélesebb alapon való fektetésére új egyesületet alapított. Az akciókat behatóbb tanulmányok után szigorúan reális alapon, altruisztikus alapon szervezik s csakis a kezdeményezésre és az akció irányítására szorítkoznak, míg az egyes családi házak e házcsoporthoz létesítését és vezetését külön-külön e célra alakuló s a nyereszkesedést működésükből teljesen kizáró társaságok végzik. Az első ilyen házcsoporthoz a Tűzhely a Gellérthegy déli lejtőjén a Villányi-úton, idillikus, szélétől védett, portmentes helyen létesíti és már az összes terveket és költségvetéseket elkészítette, úgy, hogy a telepen levő családi házak, amelyekben 2-5 szobás, hogy mindenféle igényeknek megfelelően, 2-5 szobás, 1, 2, 3 és több lakás van, már a jövő év szeptember hó 1-én lakhatók lesznek. Minden lakáshoz külön kert jár és a legnagyobb kényelemtől gondoskodás történt. Egy lakásra 2000 koronától kezdődő összeg fizetendő be készpénzben, míg az építési költség fennmaradó része évi részletekben törleszthető. Előjegyzések a Tűzhely irodájában (IV., Irányi-utca 27.) tehetők, ahol kimerítő ismertetést is szívesen adnak. A Gellérthegyen kívül hasonló építkezést a VII. kerületben is tervez az egyesület, melyre már szintén lehet jelentkezni.

(Kövezési ügyek. A kövezésekre és csatornázásokra felügyelő bizottság ülést tartott Vosits Károly tanácsos elnöklésével; előadó dr. Kemény Géza fogalmazó volt. Mindenekelőtt megtartották az árlejtést a X. ker. Kozma-utczában és a VIII. ker. Német-utczában tervezett betoncsatornák építési munkáira, valamint a VI. ker., Aréna-úton, a IX. ker. Ráday-utczában és a VIII. ker. Német-utczában létesítendő aszfalt-burkolatokra. A beérkezett ajánlatokat összehasonlító számítások megértéle végett kiadták a mérnöki hivatalnak és a számvévisőségnek.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-30.

Gyógytényezők:	Idégyengeségi állapotok
Elektromágneses gyógyítás.	Almatlanság.
Röntgen sugarakkal való kezelés.	Hűdések (Paralysis).
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).	degfájdalmak, idegszabák (Neuralgiák, Ischias).
Kék fényvel való kezelés	Gerincvelősorradás (Tubes.)
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).	Szívbetegségek.
Villamos fényfürdők.	Véredényelmeszesedés.
Villamos massage (Vibratio).	Köszvény és csuz (Rheuma, hagsavas lerakódások, ízületi és csontbajok.)
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.	Székrekedés.
Villamos vízfürdők.	Anyagcserebajok. (Ehiza czukorba, vérszegénység.
Szénsavas fürdők.	Bőrbajok. Bőrviszketeg
Főbb javallatok:	Hajbetegségek (Hajhullás kopaszság.)
Altalános idegesség (neurasthenia, hysteria).	Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 3-11-ig, d u. 2-6-ig —
E egész napon át. — — Kivánatra prospektus

SPORT.

Bécsi versenye.

— Nyolczadik nap. —

A mai nap szenzációja Lángoló veresége volt az 1600 méteres Badeni-díjban, melyet az Egyedi L.-istálló Buffalo-ja nyert meg Beau merite ellen. Lángolónak a harmadik helylyel kellett megelégednie. A gátversenyben Mac G. távollétében Long ago győzött Floridsdorfi ellen hatos mezőnyben, míg a Nyeretlen kétévesek versenyében Dáma, a Blaskovich-istálló kitünő kétévese könnyen galoppozta le ellenfeleit, a Kétévesek versenyében győnyörű finisht látnak az első helyért Francesco és Jurgis között, de az orosz ló híven kitartott a jó képességű Francesco mellett és holtversenyben kerültek ki a küzdelemből. Részletes eredmény a következő:

I. Nyeretlen kétévesek versenye. Díj 3000 kor. Táv 1100 méter. 1. Blaskovich E. sk. Dáma 54½ kg.

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházódhatik minden ember finoman és elegánsan
az ország-
ER Ameri **Zélinger Samu** elsőrangú
ur-szabónál

(Carslake). 2. Br. Harkányi A. sm. Barcsay 56 kg. (Janek). 3. Br. Springer sk. Aveline 54½ kg. (Taral). Futottak még: Jamagata (Heidt), Mulass (Vastag), Bellerophon (Szente), Mutabur (Krouzil), Daffodil (Cockeram), Mindello (Pretzner), Virginia (Miles). Ever ready (Blades). Könnyen 2½ hosszal első, 1½ hosszal harmadik. Tot.: 10:42, 20:34, 47, 27.

II. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Táv 1200 m. 1. Mattausch H. 5é. pm. Kristály 61 kg. (Taral). 2. Egyedi A. 3é. sk. Remény 47 kg. (Csernovszky). Könnyen 6 hosszal nyerve. Tot.: 10:14.

III. Kétévesek eladóversenye. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Hg. Loubomirsky L. pm. Jurgis 54 kg. (Krouzil). 2. Söllinger R. száz. stpm. Francesco 54 kg. (Carslake). 3. Br. Springer G. sk. Folyta 52½ kg. (Taral). Futottak még: Dictator (Cockeram). Holtverseny, 4 hosszal harmadik. Tot.: 10:16 és 11, 20:28 és 27.

IV. Badeni díj. 6000 korona. Táv 1600 méter. 1. Egyedi L. 3é. pm. Buffalo 47 kg. (Paul). 2. Br. Uchtritz Zs. 5é. sm. Beau merite 56 kg. (Taral). 3. Szemere M. 4é. pm. Lángoló 59½ (Szente). Futottak még: Illustra (Cockeram), Kondor (Aylin), Vansittart (Miles). Biztosan ¼ hosszal első, öt-negyed hosszal harmadik. Tot.: 10:64, 20:42, 59.

V. Kétévesek handicapa. Díj 2000 korona. Táv 1000 m. 1. herceg Taxis pk Halupsa 48½ kg. (Cockeram). 2. lovag Victor St. sm Mirabeau 60½ kg. (Vajda). 2. Geist G. Motolla 48½ kg. (Baumgartner). Futottak még: Dajna Bandi (Szente), Ostentation (Carslake), Randone (Krouzil), Dontcaré (Walkington), Paraber (Vivian), Rosebud (Blades), Fruska (Miles), Becess (Pretzner), Himpeller (Dick), Du Lump (Paul), Kedvencz (Boris), Blitzmüdel (Szokolovszki). Küzdelem után fejhosszal nyerve, holtversenyben második. — Tot.: 10:46, 20:42, 313, 51.

VI. Nyeretlenek gátversenye. Díj 3000 korona. Táv 2400 m. 1. Herceg Taxis M. E. 3é pm Long ago 60 kg. (Fries). 2. Mr. Adrien 3é sm Floridsdorfi 60 kg. (Dillon). 3. Vonwiller A. 3é sk Windsbraut 60 kg. (Stehno). Futottak még: Gavotte (Aylin), Nap-sugár (Sinn), Sasaki (Fejes). Küzdelem után fejhosszal nyerve, 10 hosszal harmadik. — Tot.: 10:36, 20:36, 26.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Táv 1600 m. 1. Petanovits J. 3é pk Arvaleány 53½ kg. (Vivian). 2. Egyedi L. 3é sk. Varázs 58½ kg. (Taral). 3. Egyedi A. 3é sm Trombitás 59 kg. (Janek). Futottak még: Capt. Jack (Aylin), Andalgó (Walkington), Lanzendorf (Birkenruth), Fujiyama (Pretzner), Marianka (Baumgartner), Lolo (Cockeram). Küzdelem után fejhosszal nyerve, nyakhosszal harmadik. — Tot.: 10:63, 20:51, 63, 64.

A Jubileum-díj.

— Kilenczedik nap. —

A bécsi őszi meeting holnap utolsó napján futják a meeting egyik legjobban dotált klasszikus versenyét, a 40.000 koronás Jubileumi díjat, melyben évről-évre a derby-évjárat legjobbjai mérkőznek az idősebb lovak kiválóbb képviselőivel. Az idén az idősebb gárdából Galantuomo, Frau Goodl és Useful állanak ki a háromévesekkel szemben és e trióból, a súlyviszonyokat tekintve, Galantuomótól várjuk a legjobb futást. A derby-évjáratot Mátka, Köttingbrunn, Matschaker és Kärmentő képviselik a holnap nagy díjban és közlök Kärmentő és Köttingbrunn vannak hivatva arra, hogy a díjat Galantuomóval szemben megvédjék. A derby eredménye alapján Köttingbrunn tartja ugyan a Szemere-istállót képviselő Kärmentőt, azonban nézetünk szerint az idej derby eredményét az akkori rendkívüli mély talaj miatt nem tarthatjuk reálisnak és ez időszerint mi Kärmentőt tartjuk a jobbnak, mely ma már kilókkal áll akkori formája felett és bár a Rothschild-lónak egy pár kilót czeddál, a mi véleményünk mégis oda irányul, hogy a holnap Jubileum-díj győztesének

Kärmentő-t

kell megvernie, mely feladatra még leinkább Köttingbrunn lehet képes, míg az esetleges meglepetést Galantuomo részéről várható.

A másik érdekesebb futama a Gaga-verseny, mely kísérleti jelleggel bír. E futamban első klasszisú hároméveseink, mint Rentier, Fantome, Jalousie, Mony mérkőz össze erejüket a fiatal évjárat javával, melyek közül megemlítendő Jurgis, Mortimer, Königsee, Napagedl. Amint látjuk, a derby-évjárat nagy fölénnyel van a kétévesekkel szemben s így a nyertőt is ezek közül kell választanunk s ha

szorosan veszszük a formákat, Fantomenak ad, az elsőséget Rentier előtt, ha csak Jurgis le nem rontja az összes papírfarmákat, mert a félvér ló ugy látszik, kiváló klasszissal bír.

Jelöltjeink:

- I. Gara-Rodostó
- II. Boncompagno-Eszemadta
- III. Fantome-Rentier-Jurgis
- IV. Kärmentő-Köttingbrunn
- V. Miine Fr.-ist.—Katz im Sack
- VI. Sárgacsikó-Jorio
- VII. Paraber-Aladin

( ) A magyarság újabb olymptal sikere. A magyar atlétikai klub titkárához, Lauber Dezsőhöz az angol atlétikai szövetség egyik vezérférfia a következő levelet írta: „Kedves barátom! Budapestre Fiuméről gyorsvonaton 9:35 óraker este vasárnap szeptember 20-án megérkezni és Hungária nagyszállóban lakni fogok. Remélem, hogy Ön mindjárt megtalálni fog engem látogatni. Öszinte barátod Stuart Robertson György. Megbocsátja kérem hibáim, csak 3 hét alatt tanító nélkül a magyar nyelvet tanulom.” Ez a levél fényes bizonyítéka annak, amit már régóta hangoztattunk, hogy sportembereink külföldi szereplése nemcsak sportbeli sikerekkel jár, hanem a magyar nemzetnek sokkal több barátot szereznek, mint a röpiratok száza. A magyar állam önállóságát a stadion győzelméi árbczára felvont trikolór Athénben, Párisban, St.-Louisban és legutóbb Londonban a külföldiek tizezei előtt a legjobban kidomborítja és ha rövid idő múlva a külföldön nem Ausztria egyik melléktartományának tekintik hazánkat, azt elsősorban derék atlétáinknak köszönhetjük.

( ) Bajnoki mérkőzések. A holnap vasárnap délután kezdődnek meg az 1908-9-iki bajnoki mérkőzések és már ezen az első napon két döntő jelentőségű mérkőzés kerül sorra, ugyanis a sorsolás szeszélye a múlt évi bajnokság négy első helyezettjét állította szembe egymással az első napon. A FTC. a BTC.-bal, a MTK. pedig a MAC.-bal játszik. Mérkőzik még ezenkívül a Törekvés a BAK.-kal az I. osztályu és egy csomó egyesület a II. és III. osztályu bajnokságért.

FTC.—BTC. és MTK.—MAC. Ritkán volt alkalma a football folyton szaporodó nézőközönségének a maihoz hasonló sporteseményben győnyörködhetni. A millennári verseny pályán az első osztályu bajnokság négy legkomolyabb jelöltje és egymásnak mindenkor méltó és komoly ellenfele kezd meg a küzdelmet az 1908-09. évi bajnokságért. Délután 2 óraker a Ferencvárosi Torna-Club a Budapesti Torna-Clubbal, ¼ óraker pedig a bajnokságot védő Magyar Testgyakorlók Köre a Magyar Atlétikai Clubbal mérkőzik. A fontos és a bajnokság sorsára döntő jelentőségű mérkőzésekre az elmúlt héten komoly munkával készültek az összes csapatok, hogy a mérkőzés napján legjelesebb tudásukat érvényesíthessék úgy, hogy a közönségnek bizonyára kiváló sportélvezetben lesz része. Az első mérkőzés hírája: Bakó Gyula (MTK.), a második Fehéry Ákos (BTC.) lesz.

A Törekvés Sport-Egyesület — a Budapesti Atlétikai Klubbal mérkőzik az Amerikai-uti pályán az I. osztályu bajnokságért.

A II. osztályu bajnokságért küzdenek a Postás — Kereskedelmi A. O. E. a Nemzeti S. E. — Kőbányai T. E. és a Tisztviselők L. E. — III. ker. T. V. E.

Az URÁK. jóképességű II. oszt. csapata vasárnap avatja fel új pályáját a Föv. T. C. I. és II. csapatával délután ¼3, illetve ¼5 óraker kezdődő barátságos mérkőzéssel. Az egyesület vezetősége elnökének, Egyed Lajos urnak támogatásával körülbelül 1000 korona befektetéssel szép új pályát készített és bizalommal néz az idej szezon elé.

( ) Olasz-magyar vívócsapat-mérkőzések. Az olaszok sehogysem tudják kiheverni és elfelejtetni londoni vereségüket, melyet valódi nemzeti szerencsétlenségnek tartanak, mert hiszen a külföld előtt az olasz kard nimbusza a legisztábban ragyogott. Az olasz hadügyminiszter a reprezentatív-csapatban résztvett katonatiszteteket, Cecherinit, Pizio Birolit és Pinellit nagyon megfedte rossz szereplésük miatt. Az olasz vívók elhatározták, hogy kiköszörülnek a csorbát, melyet pengéjükre kaptak Londonban és kihívást intéznek a ma-

Mag an — — — — — 21—26 frt
Félöltő vagy
Töltőként — — — — —
Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6. az emeleti teremben.
Museum-körút és Kossuth Lajos-utca sarok mellett

gyarokhoz, egy csapatmérkőzésre, melyet Anconában tartanak meg nagy ünnepélyek keretében. Elfogadják a Masz. vivó-szabályait, mert hiszen csaknem azonosak az olaszokéval. A zsűri fele magyar, fele olasz vivókból alakulna.

( ) A Magyar Atlétikai Club őszi viadala. Mint minden évben, úgy az idén is a MAC. viadala az őszi atlétikai szezon legnagyobb eseménye. Ekkor dőlnek el a MAC. 25 éves jubileumára kitűzött díjak, kiegészítve az évek során hozzászátolt értékes vándordíjakkal. A fix díjakhoz és feltételekhez képest valamennyi szám a klasszikus versenymenek egyike, tehát az értékes díjak a legszebb sport után dőlnek el. A verseny számai a következők:

Ö felsége a király díja: 100 yardos síkfutás. Álamdij: Sulydobás. József kir. herceg díja: 220 yardos síkfutás handicap. Frigyes kir. herceg díja: Magasugrás. Jenő kir. herceg díja: Diszkoszvetés. Gróf Andrassy Géza díja: egynegyed angol mértföldes futás. Szokoly-serleg: 120 yardos gátfutás. Coburg-Góthai Fiilöp herceg díja: 1 angol mértföldes síkfutás. Pertich-díj: Rudugrás. Ezenkívül: 4 angol mértföldes futás (a MAC. tiszteletdíja) és kalapácvetés.

A viadalt a MASz. szabályai szerint rendezik. Nevezési zárlat szeptember 28-án Lauber Dezső titkárnál (III., Margitszigeti sporttelep.)

( ) Galamblovó-versenyek a Margitszigeten. A József főherceg védősége alatt álló Országos Magyar Galamblovó-Egyet elzidén is megrendezi évenként szokásos őszi versenyét. A verseny október havában fog lefolyni a margitszigeti sporttelepen és hat napra van tervezve. A program a következő: Október 5-én: októberi handicap, október 7-én szigeti handicap, október 9-én: angyalföldi díj, október 12-én: őszi handicap, október 14-én: csepeli handicap, október 15-én: záródíj. Felvilágosítással szolgál Gyapai Nándor titkár Budapest, Margitsziget.

( ) Pisztoly Klub. A francia előkelőbb társadalom egyik legkedveltebb sportja az assaut au pistolet. Jóformán valamennyi vivóterem és a legelőkelőbb klubok fel vannak szerelve és épp oly szórakoztató, mint idegedző sport eszközeivel. Különöséget kölcsönöz a célzatlós és módjának az, hogy a mérkőzés felek nem a célzatlósra, hanem egymásra lönek és pedig a Devillers által feltalált golyókkal, melyek különös masszából vannak, puháságuk s ruganyosságuk daczára élesen és egyenesen repülnek. A golyók sajátossága az, hogy ha testet érintenek, arra egy kis ütést mérnek és nyomban erejüket veszítve, földre esnek. A mérkőzés legérzékenyebb testrészt, fejt, drótálca védi, amelybe a szemek előtt két ujnyi vastag üveglemez van heillesztve. Legutóbb a londoni olimpiádon próbálták ki e sportnemet mely az összes nemzetek körében nagy tetszést aratott és a hetedik helyet, minden e fegyverrel való gyakorlás nélkül, kitűnő lövők, Szántay Jenő foglalta le. Most e sportot is behozták hazánkba és egy klub van alakulóban „Pisztoly Klub” név alatt, melynek tagjai a főváros előkelő társadalmából válogatva, szándékoznak földelni e kedves időtöltésnek. Az új klub alakulási gyűlése október 4-én déli 12 órakor lesz Fodor Károly vivótermében, Koronaherceg-utca 3. sz.

( ) Karambol. A Magyar Karambol-Kör a karambolvilágnak régen óhajtott kívánságát teljesítette azzal, hogy a napokban nagy áldozattal felállított egy nagy karambol verseny-asztalt Rákóczi-ut 70. számú helyiségében. Az asztal a kör tervei szerint a világhírű Seifert-cég budapesti gyárában készült s amerikai falát kivéve, teljesen magyar gyártmány. Az asztal játékerületének hossza 285 cm., szélessége 142 1/2 cm., magassága 83 cm. és teljesen azonos így azzal a mérettel, amely méretű asztalon évenként a világbajnokságot rendezik. Talán mondanunk sem kell, hogy mennyivel nehezebb az ezen asztalon való játék, mint a rendes kávéházi asztalon, amelynek hosszúsága 180-200 cm. s természetesen, hogy igen gyakorlott játékosnak kell annak lenni, ki az így nagy asztalon 30-40-es sorozatot elér. Az asztal nagysága arra is utalja a játékost, hogy a rendes 142 cm.-es lökőboton (dákón) kívül 185, sőt 200 cm. hosszú botot is használjon és ezenfelül egy a bal kézben tartandó hidaeskat legyen igénybe. Külföldön már régen vannak ily méretű asztalok, de Magyarországon eddig még nem volt. Éppen ez okból eddig nem lehetett összehasonlítást tenni a külföldi és a magyar játékosok között. A kör legjobb játékosai már szorgalmasan gyakorolják az új asztalon a játékot, annál inkább is, mert a Magyar Karambol-Körnek szándékában van a jövő év elején egy nagyszabású versenyt rendezni Magyarországon bajnokságáért s amelyen külföldi versenyzők valószínűleg résztvesznek. A jövő hó folyamán egy mérkőzés kapcsán be fogja a kör mutatni az asztalt az érdeklődő közönségnek.

Lawn-tennis. Football. Diabolo

Angol és magyar sport és nyári játékok. Lawn-tennis felszerelések. Hítesített atlétikai sporteszközök. Tornaszerek. Uszó övek. Fegyverek és szódagöpek. Hinták és nyugtatógyök. Nyaratokba és fűtőszobákba való szőkegélők, cikkek és szórakoztató játékok. Lampion sárkányok. Aranygyémántok és szőkegélők. Aranygyémántok és szőkegélők. Aranygyémántok és szőkegélők.

FERTÉSZ TÓDOR, BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉR

TÖRVÉNYSZÉK

§ A Nemzetközi Jogi Egyesület kongresszusa. A Nemzetközi Jogi Egyesület huszonötödik kongresszusa Budapestben kedden délelőtt fog megnyílni, mely alkalommal dr. Günther Antal igazságügyi miniszter nagyszabású beszédet fog mondani a nemzetközi békebíráskodásról. A kongresszus hölgy vendégei Budapestben a gyermekvédő intézeteket, a rákospatolai és az aszói javító-intézeteket fogják megtekinteni, azonkívül megjelennek az Athletikai Club háziversenyén, végül a Margitszigeten nagy garden party rendezését tervezik.

§ Vasúti katasztrófa. Nagy vasúti szerencsétlenség történt 1905. évi december másodikán a biharmegyei Hollód és Szombatság között, amely alkalommal három emberélet vesztett el s több súlyos és könnyebb sérülés történt a vasúti előjáró hanyagsága miatt. Az egyik kanyarulánál ugyanis a személyvonat teljes gőzzel a szemközti jövő tehervonatba ütközött s a két lokomotívvezető s az egyik fűtő meghalt. A vizsgálat kiderítette, hogy a katasztrófát Nagy Zoltán hollódi vasúti előjáró gondatlansága okozta, aki jellehet táviratot kapott, hogy Szombatságról kirobogott a tehervonat, mégis elindította a személyvonatot. A vád alá helyezett előjáró azzal védte magát, hogy annyira el volt csigázva a sok éjjeli munkától, hogy kimerültségében teljesen megfeledkezett a táviratról. A törvényszéki orvosszakértők, akik Nagy Zoltán elmebeli állapotát megvizsgálták, úgy nyilatkoztak, hogy a vádlott a cselekmény elkövetésekor a testi és szellemi kimerültségnek oly fokában szenvedett, mely öntudatát átmenetileg meazavarta és így akaratának elhatározásában korlátozva volt. A szakértők véleményét jóváhagyta az igazságügyi orvosi tanács is. E két egybehangzó orvosi vélemény ellenére a nagyváradi királyi törvényszék közveszélyes cselekmény elkövetéséért mégis büntösnek mondotta ki a vádlottat és három hónapi fogházra, valamint hivatalának elvesztésére ítélte. A királyi tábla az első bíróság ítéletét a benne felhangzott megokolás alapján egész terjedelmében jóváhagyta. A Kuria második büntető tanácsa ma, Kúchler Gyula helyettes-koronagyűlés indítványára a vádlott semmisségi panaszát elutasította.

§ Ötszörös halálos ítélet. A belvári törvényszék több napos tárgyalás után halálra ítélte Karika Ferencz, Végh Erzsébet, Miklós Juli, Béresi Miska és Czernkovic Anna bábinecci lakosokat, akik folyó évi április hóban puskával, majd amikor ez nem sikerült, méreggel pusztították el Végh József bábinecci lakost.

§ Pórujjárt feltaláló. Rajhoczky Pál csendőr korábban a betörőkön szerzett tapasztalatait a minap a maga javára akart értékesíteni. A csendőrséget néhány évvel ezelőtt otthagya s feljött a fővárosba, ahol hivataloslag állást kapott a Charitas betegsegélyező egyetnél. Itt akarta kipróbálni találmányát, amely egy egészen új stílusban szerkesztett kasszafuró gép volt. Néhány héttel ezelőtt az esti órákban belopódzott a pénztár-helyiségbe és itt működésbe hozta a gépet. A zaira figyelmeztetés lettek a szomszédok, akik rendőrt hívtak. A rendőr a tetten ért feltalálót bevitte a főkapitányságra. Rajhoczkyt ma hallgatta ki Székely vizsgálóbíró, aki a feltaláló betörőt vizsgálati fogságba helyezte.

§ Csalás Kossuth titkárja nevében. Megírták a lapok, hogy a rendőrség Princez János vasúti főmérnök özvegyének panaszára letartóztatta Pally-Leichtmann Miklós (Miksa) hirdetősi ügynököt és lakásadóőjét, Lukács Aranka földbirtokosnőt, mert együttesen kiesztelt terv alapján Ordódy Elemér és Hellebrandt Lajos földbirtokosok részére 1700 korona kölcsönt csaltak ki tőle. A kölcsönöket Pally vette kézhez, aki az özvegy előtt mint Kossuth Ferencz titkára, Pally Sándor szerepelt. A letartóztatottakat a rendőrség ma szállítja be az ügyészség fogházába.

ZENE-LICEUM Andrassy-ut 13

Az intézetben taníttatnak:

Ének, zongora, hegedű, cello (gordonka), czimbalom, hárfá; továbbá elméleti tárgyak, mint: általános zeneelmélet, összhangzattan, zeneszerzés, zenetörténet, akad. előkészítőön poétika, irodalomtörténet, zenediktálás, zeneesztetika és zongora, mint mellékantantak. Vonós négyes, karének, kamarazene-osztály.

A tanárok kizárólag elsőrangú művészek, kik az orsz. zeneakadémián nyerték oklevelüket. Leikismeretes, methodikus tanításmódjuk kezkesedik a siker eléréséért.

Enek:

VÉCSEY BARÁNSZKY MÁRIA, államilag képesített okleveles drámai énekművésznő.

OBERNA MÁRIA, az orsz. zeneakadémián művészi oklevelet nyert énekművésznő.

Zongora:

CSIKÓ ELEMÉR, államilag képesített okl. zongoratanár, SIEBURGER JULIUS, holl. áll. kép. zongoratanár, WINKLER MARTA, áll. kép. okl. zongoratanár, MÜLLER FREDERIKÁ, okl. zongoraművésznő.

Hegedű:

HORVÁTH ISTVAN, m. kir. opraház tagja, LOSCHDORFER N., államilag képesített okleveles zenefanár, QUARTE FRIGYES, hegeduművész, ENDER EDE, a hegedűtanak helyettes tanára.

Gordonka:

SCHULTZ GYULA, gordonkaművész, a m. kir. opraház tagja.

Czimbalom:

HORVATH ISTVAN, a m. kir. Opraház tagja.

Hárfa:

GIACOMO D'ALBERGO, hárfaművész.

Zeneszerzés:

QUARTE FRIGYES, tanár.

Poetika és irodalomtörténet az akadémiai előkészítőn:

BILITZ A., okleveles tanár. TANDIJ: az intézeti tanfolyamon (heti 3 óra) ... évi 120 és 200 kor. Az akadémiai előkészítő tanfolyamon (heti 3 óra) évi 200 kor. A 120 koronás intézeti tandij mellett egy óra alatt 5-6, a 200 kor. tandij mellett 3-4 növendék nyert oktatást.

A tandij fizethető félévi vagy havi részletekben. Beiratási díj 3 korona. A növendékek a karének, vonós-négyes és kamarazene-osztályban csupán a beiratási díj mellett, a zenetört. zeneesztetikában pedig teljesen díjtalanul nyernekt oktatást. A beiratások naponta 10-11-ig és 3-6-ig esz-közölteknk. Az igazgatóság.

Nyilv. joggal felruházott

Magán elemi fiu- és leányiskola

Budapest, Andrassy-ut 13. I. em.

Az intézet, mely egyike a főváros legmodernebb ilyen nemű intézeteinek, az Andrassy-ut egyik első emeleti erkélyes lakását foglalja el.

A tartermek tágas, világos, szellős helyiségek s az egészség követelményeinek szigoruan megfelelenek.

A termek berendezése a legújészerűbb, a mit a technika e nemben előállit s a teljesen felszerelt, svéd gymnastikára berendezett torn terem nagyban hozzájárul a gyermekek testi épségének megerősítéséhez.

A tanítás szorosán az általános tantervhez ragaszkodik; a növendékek rendkívül gondos oktatást nyernekt, miután egy-egy osztályba csak korlátolt számú növendéket vesznek fel.

Az elemi iskola évi tandija 100 kor., mely vagy félévi, vagy havi részletekben fizetendő. Beiratási díj 10 kor. Egyéb díjak nincsenek.

Azon szülők, kik gyermekeiket délutáni ismétlő (korrepetáló) előadásban is akarják részesíteni, közvetlenül az iskolát vehetik igénybe, hol a növendékek d. u. 3-6-ig rendszeres tanításban és foglalkoztatásban részesülnek. A délutáni korrepetáló tanítás díja havonkénti 12 korona.

Az iskolával fél-internátus van kapcsolatban. A fél-bennlakó növendékek reggel 8 órától este 7-ig tartózkodnak az intézetben s ez idő alatt délelőtti és délutáni oszonnát és ebédet kapnak; azonkívül gondos felügyeletben részesülnek és czélszerűen beosztott napirend szerint élnek. A fél-internátus díja havi 60 korona korrepetálással együtt.

A német nyelv rendes tantárgy az intézetben, azottban a szülők óhajára francia és angol nyelv tanításában, valamint alapos zeneoktatásban is részesülhet kizárólag elsőrendű szakérők által. Külön rajz, tánc és svéd torna.

Az intézetben teljesen felszerelt óvoda is van, melybe 6 éven aluli gyermekek vétetnek fel.

Az igazgatóság.

KÖZGAZDASÁG.

A Hitelbank felveszi a betéti üzletágat. A Magyar Általános Hitelbank belső életében hatalmas átalakulások vannak. Mint már jelentettük, a helyiségkérdés, mely oly sok fejtörést okozott a bank vezetőségének, egyelőre lekerült a napirendről, mert a második udvar nagy lépcsőházának átalakításával egy csomó új helyiséghez jutott a Hitelbank. Nagy munkát okoz azonban az igazgatásnak az az elatározása, amely szerint a Hitelbank már a közel jövőben felveszi működési körébe a betéti üzletágat is. A bank ezzel az elhatározásával ügyfelei kényelmét akarja szolgálni, mert nagy intézeteink közül eddig egyedül csak a Hitelbank nem foglalkozott a betéti üzletággal. Ugyancsak a közönség kényelmét szolgálja az is, hogy az eddigi három kifizetési főpénztár mellé még egy negyedik pénztárt is állított fel az igazgatóság. Ezek a jelek is arra mutatnak, hogy ez a hatalmas vezérintézetünk az egészséges fejlődés útján halad.

A szerb kereskedelmi szerződés és az OMGE. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztálya szeptember hó 21-én délelőtt tíz órakor tartandó ülésében fogja tárgyalni a szerb kereskedelmi szerződést Jeszenszky Pál ügyvezető titkár előterjesztése alapján. Az előadó részletesen megindokolt javaslata a „Köztelek” mai számában jelenik meg, melyben Jeszenszky a Szerbiával megkötött új szerződést a mulikorihoz képest vívmánynak tekinti, amely a magyar mezőgazdaság érdekeit a lehetőség határai között kellően megvédelmezi.

Hüvös József a Városi Villamos elnöke. Mint már előre jeleztük, a Budapesti Városi Villamos Vasúttársaság elnökévé az elhunyt Falk Miksa helyébe botfai Hüvös József udvari tanácsost, a társaság eddigi alnökét és vezérigazgatóját választották meg a mai igazgatósági ülésen, még pedig egyhangulag. Az ülésen, melyen az igazgatósági tagok teljes számban megjelentek, az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg a társaság sok éven át volt nagyrődemű elnökének, dr. Falk Miksának és Császár Jenő igazgatósági tagnak elhunytáról, akiknek emlékét jegyzőkönyvi határozatok öröklítik meg. Hüvös megválasztása egyáltalában nem volt meglepetés, hiszen neve teljesen összeforrott már az intézettel. Balázs Mór halála után került a budapesti városi villamos vasut élére vezérigazgatónak. Az ő működésének ideje alatt a városi villamos vasut számos nagyforgalmu vonalakkal szaporodott. Hüvös József építette a Dunparti körforgalmu vasutat, az Erzsébetfalvai, az Újpesti-rakodópart vonalát, amely vonalak a főváros környékével való közvetlen összeköttetést hozták létre. Az átszállóforgalom életbeléptetése is Hüvös kezdeményezésére történt, aki különben a vezetés alatt álló kiterjedt vállalat alkalmazottairól is állandóan gondoskodik: megalapította a nyugdíjintézetet s a nőtlen alkalmazottak részére lakóházakat építtetett. Általában óriási érdemei vannak az irányában, hogy a VVV. a kontinens legjobb közúti vasutjai közé emelkedett.

Kereskedelmi szerződésünk Romániával. A román delegátusok — jelentik Bukarestből — e hónap 22-én Bécsbe utaznak, hogy az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződésnek tárgyalásain résztvegyenek.

Az osztatlan munkaidő a pénztintézeteknél. Elénk emlékeztetnek van még az a mozgalom, amit a pénztintézetek tisztviselői indítottak az év tavaszán egyesületük útján az egységes munkaidő érdekében. Ha a mozgalmat nem is kísérte teljes siker, azért mégis nagy eredménye lett, mert legalább a belső ügykezelési osztályokban osztatlan munkaidőt léptetett életbe a legtöbb bank, csak a pénztári órákat tevé d. e. 9—1-ig és d. u. 3—4-ig — a nyár tartamára. Most a nyár végén a tapasztalt kedvező eredményre támaszkodva, a pénztintézetek tisztviselői elhatározták, hogy a nyári állapotok állandósítását szorgalmazzák. A legtöbb bank erre hajlandónak is mutatkoznak s a belső ügykezelésben ezentul is osztatlan lesz a munkaidő, míg a pénztári órák d. e. 9—11-ig és d. u. 3—4-ig lesznek. Az alább felsorolt pénztintézetek már megállapodtak aziránt, hogy pénztári órákat ez évi október 1-től kezdve további intézkedésig délelőtt 9 órától 1/2 óráig és délután 3—4 óráig fogják nyitva tartani. A megállapodáshoz a

következő intézetek járultak hozzá: Általános Bank Részvénytársaság, Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepe, Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság, Budapest-Erzsébetvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság, Budapesti Giró- és Pénztár-Egyület Részvénytársaság, Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság, Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság, Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár, Hazai Bank Részvénytársaság, Hermes Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, Első Magyar Iparbank, Központi Váltóüzlet Részvénytársaság, Magyar Agrár- és Járulékbank Részvénytársaság, Magyar Általános Hitelbank, Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság, Magyar Jelzálog Hitelbank, Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank, Magyar Telepítő- és Parcellázóbank Részvénytársaság, Mercur Bank- és Váltóüzlet Részvénytársaság, Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, Wiener Bankverein magyarországi fióktelepe.

Uj agrárbank. Az alakulóban levő „Mezőgazdasági, borászati és szeszipari bank r. t.” alapítási terveze a termelő gazdaközönség széles körében országsszerte érdeklődést keltett, annál inkább, mert míg egyfelől a mezőgazdasági szeszgyárosok ebben az új bankban a közös szeszértékesítésnek centralizációját látják megtestesülve, addig másfelől a bortermele gazdák mai segítségre szorult helyzetükben az új banktól úgy a tömegborok, mint fajborok jobb értékesítésének elősegítését várják. Az új banknak minél előbbi létesülése tehát országos fontosságú gazdasági érdek. Ez magyarázza meg azt is, hogy az új bank részvényeinek jegyzése rohamosan emelkedik, úgy, hogy a részvénytársaság mihamarábbi megalakulása már is biztosítottak látszik. Az új bank részvényeinek jegyzése a „Mezőgazdasági, borászati és szeszipari bank részvénytársaság” alapítótestületénél, Budapest, V., Mérleg-utca 11. szám alatt eszközölhető.

Hirdetések az államvasúti kocsik belsejében? Üzleti körökben évek hosszú sora óta állandó törekvés volt az, hogy az államvasutak személyszállító kocsijainak belsejében magáncégek hirdetésekkel tehessenek közzé. Kétségtelen, hogy reklámcélokra valóban kiválóan alkalmas is a vasúti kocsi belseje, mert hiszen az utas csupa unalomból is elolvassa az előtte levő hirdetéseket. Minden egyes kereskedelmi miniszterhez újból és újból érkeznek erre vonatkozólag csábító ajánlatok. Így mindjárt hivatalba lépése után Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez is nyújtottak be ajánlatot, de sikertelenül. Most nem kis meglepetéssel értesülünk róla, hogy egy cégnek sokkal szerencsésebb kilátásai vannak, mert kizárólagos jogot remél nyerhetni arra, hogy a személyszállító kocsikban az ülés széle és az esernyőtartó között lévő területeken hirdetésekkel tehesse ki. Ez a hír igen nagy meglepetést fog kelteni a hirdetőik között, mert élénk emlékeztetnek van még az, hogy 1906. májusban a kereskedelmi miniszter a Nagy és Winter-cég hasonló ajánlatát azzal utasította el, hogy a hirdetések kifüggesztését nem engedheti meg már csak esztétikai okokból sem, főleg azonban azért nem, mert a hirdetések kiszegzése teljesen tönkretenné a kocsik drága tapétáját, amelyet a Máv. igazgatósága annyira kímél, hogy még a saját hirdetéseit is levette, amelyeknek fémkeretel az északi fémüvegben még most is tizezerszámra hevernek. Alig hihetjük, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter és a Máv. véleménye két év óta ennyire megváltozott, mert akármilyen nagy bért fizetne is az illető cég, a kocsi belsejét minden bizonynyal meg nem engedhető módon elcsufitaná.

A közlekedési tanács új tagja. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter Rényi Dezső fő- és székvárosi tanácsnokot az országos közlekedési tanács tagjává kinevezte.

A Pénztintézet és Irodafelszerelési r.-t. vesztesége. A Pénztintézet és Irodafelszerelési Müintézete R-T. szeptember 27-én tartja első évi közgyűlését. A társaság mérlege 7606.90 korona veszteséget tüntet fel, ami a 250.000 korona alaptőke mellett elég jelentős.

Gazdasági kinevezések. A földmivélsügyi miniszter Palotay Dezső gazdasági akadémiai adjunktust változatlan illetményekkel, gazdasági akadémiai segédtanárrá és Szabó István gazdasági gyakorlatot a X. fizetési osztályba gazdasági akadémiai adjunktussá, Hirschfeld József és Stepankó István Döme gazdaszokat a m. kir. földmivés-isko-

lák létszámába ideiglenes minőségű gazdasági gyakoronokká nevezte ki.

Sorsolások. A Magyar Jelzálog Hitelbank közhírré teszi, hogy a 4 1/2%-os forint értékű zálogleveleinek november 1-én esedékessé váló szelvényutalványai ellenében az új szelvények már október 1-től kezdődőleg fognak a bank pénztáránál kiadni. — A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank községi kötvényeinek legközelebbi rendes sorsolása e hó 25-én kir. közjegyző jelenlétében fog megtartatni.

Ankét az alsóbbrendű vasutakról szóló törvénytervezet ügyében. Ismeretes, hogy Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatot dolgoztatott ki az alsóbbrendű vasutak ügyében. A törvényjavaslat tárgyalására augusztus folyamán értekezletet is hívott egybe; ez az értekezlet azonban elmaradt. Most a miniszter — amint értesülünk — szeptember 28-ára újból meghívta az összes érdekelteket, hogy a törvénytervezetet vitassák meg. Az értekezletet 28-án, d. e. 11 órakor tartják meg a kereskedelemügyi miniszterium tanácstermében.

Az őszi luxuslövésár megnyitása. A negyvenedik őszi luxuslövésár, melyet a Budapesti Tattersall rendez, ma kezdődött meg. A Tattersallban rendkívüli nagy élenkség uralkodik; már Németországából és a távoli külföldről számos lövésárló érkezett. Eddigélé már 462 lovat jelentettek be. A fogatokat és hátsólovakat holnap délelőtt 9—11-ig és délután 3—5-ig mutatják be a Tattersall hajtós lovagló-pályáin. A bírálat holnap reggel lesz s valószínűleg a délelőtti órákban véget ér. A Tattersall 12 értékes díján kívül a földmivélsügyi miniszter is adott díjat, mely Lotz Károly festőművésznek hagyatékából vásárolt olajfestmény. A vásár szeptember 23-ig tart.

A cégnyilvántartás és az ügyvédi kamara. A Budapesti Ügyvédi Kamara arra kérte a kereskedelmi minisztert, hogy a kereskedelmi cégekről a minisztériumban működő cégnyilvántartási iroda felvilágosításokat adjon a közönségnek. A miniszter ezt a kérelmet — amint értesülünk — megtagadta, mert leírta szerint, nem is lehetne ezt a nyilvántartást megnyugvással a közönség rendelkezésére bocsátani, mivel a Központi Értesítő részére az adatok ide mindig csak több nappal, sőt gyakran hetekkel később küldetnek, mint a hogy azok a cégjegyzékbe vezetettnek, úgy hogy ez a nyilvántartás a tényleges viszonyokról nem adhatna felvilágosítást.

Hol lehet takarmányt venni? A takarmányinség fenyegető veszedeleme — mint már annak idején jelentettük — rendkívüli intézkedések megtételére bírta a földmivélsügyi kormányt. Darányi Ignác földmivélsügyi miniszter ugyanis a vármegyei gazdasági egyesületekhez, gazdasági tudósítókhoz, közgazdasági előadókhoz és a m. kir. állattenyésztési felügyelőségekhez, valamint a nevezettek útján a termelőkhöz körleveleket intézett, amelyben az eladó szálas takarmányokról kimutatást kért. Az így összegyűjtött értékes adathalmazt egy füzetben most kiadta a miniszter, úgy hogy a takarmányhiányt szenvedő állattenyésztők teljes tájékozódást nyernek így arról, hogy hol, milyen áron kaphatnak szálas takarmányt. A miniszternek ez az igazán praktikus intézkedése a gazdák körében nagy örömet keltett.

Az Osztrák-Magyar Bank helyzete. A mediokimutatásból kitűnik, hogy a jegybank szeptember második hetében az aranyarbitrage által a behozatal útján 15.86 milliónyi aranyra tett szert. A bank aranykészlete ezáltal 1164.04 millióra emelkedett, azonkívül — mint az „egyéb aktívák” növekedéséből kitűnik — a bank külföldi követelése is emelkedtek. A giró-betét 19.03 millióval csökkent. A mediókor 3245.41 milliónyi bankjegy volt forgalomban, és pedig 1938.94 millió adómentes és 1306.46 millió adóköteles. A bank adómentes tartalékja a mediókor 17 millió. A bank aranykészlete volt aug. 31-én: 1139.081,044, ezüstkészlete 320.431,242; szeptember 7-én az aranykészlet 1148.176,897, az ezüstkészlet 315.566,670. Előbbiben tehát a növekedés 9.095,853, utóbbiban a csökkenés 4.864,572.

Katonai lóvásárlások. A szegedi m. kir. 3. honvéd-huszárezred pótló szükségletét a folyó évben is közvetlenül a lótenyésztő gazdáktól szándékozik beszerezni. Evégből a temesvármegyei lótenyésztőbizottmány a vármegyei gazdasági egyesülettel karöltve, az alább kitett napokon és helyeken katonai lóvásárt rendez, és pedig: Verseczen október 26-án, d. e. 8 órakor, Mramorákon október 27-én d. u. 1/2, Károlyfalván 28-án d. e. 9 órakor és Dettán 30-án d. u. 1 órakor kezdődőleg.

Az O. M. K. E. évkönyve. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés e czimen tavaly meg-

indított kiadványának karácsonykor jelenik meg az 1909. évi kötete. Az évkönyv most megjelenő kötete következetesen arra törekszik, hogy biztos utmutatója legyen a kereskedőnek a gyakorlati életet legsűrűbben érintő jogszabályok, közigazgatási, jövedéki és egyéb köztelhiviselési rendelkezések tömegében. Ezek közül az újabb hatályba lépett törvényeket és rendeleteket, mint a szeszadótörvényt, a végrehajtási novellát bő magyarázattal ismerteti. Alapos tájékozást nyújt továbbá az évkönyv a kereskedelmi forgalommal kapcsolatos fontosabb intézmények szervezetéről és szabályairól, a külkereskedelmet és iparfejlesztést tárgyaló rovatában bemutatja vámpolitikai lekötöttségünk táblázatos képét, közli főbb exportterületünk áruforgalmi statisztikáját és a magyar áruforgalmi adatokat az iparfejlesztéssel való vonatkozásokban. Külön fejezetben behatóan foglalkozik az évkönyv kereskedelmi szakoktatásunkkal is.

Borkiállítás Temeskutason. Délmagyarország legelső bortermelő községe, Temeskutas november 21., 22. és 23. napjain borvásárral egybekötött borkiállítást rendez. A kiállításon a délmagyarországi régi híres bortermelő községek vesznek részt. Az annak idején a filloxera által elpusztított Hegyalja tjből a régi nemesített szőlővesszővel van beültetve, csak hogy a felújítás hosszú évei alatt ezek a borkok jó neve és híre teljes feledésbe ment. A kiállítás célja tehát, hogy a régi híres „kudriczi” borkok hírnevét újból megalapítsa.

Egy kisbank terjeszkedése. A Budapest-Erzsébetvárosi Bank r.-t. — hír szerint — vas- és fém-áru-osztályt létesít, melynek vezetésével Arányi Ignác vaskereskedőt, a Budapesti Magyar Forgalmi Bank r.-t. volt vezérigazgatóját bizza meg.

A budapesti gyümölcsvásár. A városi Iparcsarnokban szeptember 27-én megnyíló gyümölcsvásár rendező-bizottsága, tekintettel arra, hogy igen sok kiállító arra kérte fel, hogy a bejelentést csak a bemutatásra szánt gyümölcsök elkészítése után tehesse meg, a bejelentési határidőt szeptember hó 22-éig meghosszabbította. Győr város gyümölcstermelő-telepe rendkívül gazdag kollekczióval vesz részt. Győr város nagyobb összegű szavazott meg a kiállítás dekoratív díszítésére. Nagyobb kiállító lesz Kiskunhalas városa, a Szolnokbókai Gazdasági Egylet. Bemutatják az állami utakon az utóbbi években ültetett fák ezidei gyümölcstermését.

Kereskedelmi tudakozó-egylet Miskolcson. A végrehajtási novella hatása hazánk egy nagy iparos és kereskedelmi központjában, Miskolcson is mutatkozik. Az új törvény következtében ugyanis mindjában jelentkezik parancsoló szükség gyanánt az, hogy iparos- és kereskedő-világunk hitelnyújtása reális alapon nyugodjék. Erre a célra legalkalmasabb egy czélszerűen megalkotott kereskedelmi tudakozó intézet, mely érintkezésbe lépve a hazai és külföldi hasonló intézményekkel, üdvös eredményeket érhet el. A szép és praktikus eszmét Miskolcson — mint értesülünk — dr. Gergely Dezső ügyvéd pendítette meg, akinek lelkes, szakavatott működésére az eszme testet is fog ölteni. Miskolcsonról írják ugyanis, hogy a Kereskedelmi Testület a közhasznú eszmét magáévá tette és ügyészévé dr. Gergely Dezsőt megválasztotta. A tudakozó intézet a Kereskedelmi Testület támogatása mellett fog működni.

A „Nemzeti” biztosító forgalma. A „Nemzeti” Balesetbiztosító Részvénytársaság folyó év augusztus havában 719 db balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 6,178,200 korona, rokkantság esetére 8,762,200 korona és mulékony keresetképtelenség esetén 2998 korona napi kártalanításra biztosított összegről szólnak. Nevezett társaság a f. é. január hó 1-től augusztus hó végeig terjedő időszakban 5802 ajánlatot kötvényszerítést és pedig 44,902,039 korona halálesetre, 61,609,038 korona rokkantság esetére és 21111 korona mulékony munkaképtelenség esetére biztosított összegekkel. Fennállása óta a társaság balesetekért 10,806,270 korona 06 fillér kártérítést fizetett ki.

A gabonázsdéről. A buzaüzlet a lefolyt héten kevés változatosságot mutatott. Egy-két nap kivételével, amelyen az árak hol 5 fillérrel drágultak,

vagy ugyanannyival olcsóbbodtak, az egész héten nem volt változás. A hozatalok és a lisztelzállítások is majdnem egyformán maradtak. A statisztikai hivatal kimutatása szerint a fővárosba érkezett 286 ezer métermázsza buza, a múlt heti 258 métermázsával szemben és elszállított 110 ezer métermázsza liszt, a múlt héten 119 ezer métermázsza. Az újabb liszteladások azonban már gyengébbek lettek és ennélfogva malmaink e héten már csak 170 ezer mázsza buzát vásároltak, holott a múlt héten a forgalom még 230 ezer métermázsza buzára rugott. És ha mindezek dacára a buza ára megtarthatta a régi árnívóját, az oka abban keresendő, hogy a kínálat az egész idő alatt nem volt sürgős. Gazdaközönségünk most részben a tengeri-töréssel, részben az őszi munkálatokkal van elfoglalva és a heti piacokat gyérebben látogatja. A külföldön szilárd volt mindvégig az irányzat. Amerikában a tartós szárazság nagyobb vételekre ösztönözte a spekulációt és dacára annak, hogy a farmerek részéről naponta növekedett a kínálat, az árak tetemesen emelkedhettek. A hét vége felé a sok helyütt beállott eszések már valamivel lecsendesítették a szilárd hangulatot. Németországban a buza ára tonnánként 4 márkával drágult, ellenben Franciaországban csekély maradt az árhullámzás. Nálunk inkább a közlekedő októberi terminus lebonyolítása iránt mutatkozott némi érdeklődés. A helyi spekuláció még ma sincs tisztában az októberi buzában várható esélyek iránt. Tény az, hogy a fennálló angázmánok jelentékenyen kisebbek, mint más éveken ilyenkor lenni szoktak. A kötések túlnyomó része a helybeli malomok birtokában van és alig tétélezhető fel, hogy ezek egy 28—30 filléres reporttal szemben átvevőként jelentkeznének, különösen akkor, amikor a kötések kedvező áteserelése effektív buzára olyan előnyösen eszközölhető, mint jelenleg. Néhány malom naponta adja le a kötéseit, de ezeknek száma nem volt elég a fedezési szükségletet kielégíteni, úgy, hogy a határidős piac állandóan szilárd irányzatban mozgott, noha nagyobb árváltozás itt sem mutatkozott. A legalacsonyabb árfolyam 11.24, a legmagasabb 11.40 volt.

Rozs iránt csekély az érdeklődés. A múlt héten volt még némi kereslet Csehország felé, most azonban alig érkezik onnan vételmegbízás. A jobb minőségeket a helyi rozsmalmok, a gyengébb rozsokat pedig októberi szállítás céljaira az árbitrázsörök vásárolták össze.

Tengeri kis forgalmat ért el. Az ó-tengeri tulajdonosai, a gyenge készletre való tekintettel, a magas árakat tarthatják ugyan, de a fogyasztók csak a legszükségesebbet vásárolják. Csöves tengerit már mindenütt árulnak és ennek alapján a héten sok májusi tengerieladás történt.

Árpa és zab csak a helyi szükséglet fedezésére jön forgalomba. A kínálat összhangban van a kereslettel, úgy, hogy árváltozásra nem igen van alkalom. (v—i.)

A kereskedelmi törvény revíziója. E czim alatt Kőrösi Sándor sárospataki ügyvéd érdekes ismertetést írt, amelyben szerző ezt az anyagot több évi fáradsággal tanulmányokkal összegyűjtve, a kereskedelmi törvény szerkesztésébe foglalva, saját gyakorlati tapasztalatai alapján, tudományos elméleti fejtegetéseivel, önálló eszméivel kiegészítve, dolgozta föl, amelynek rendkívüli terjedelmére tekintettel, művét füzetekként rendezi sajtó alá. A bevezetésben ismerteti úgy a hazai részleges, mint a külföldi általános és részleges új kereskedelmi törvényalkotásokat és utal speciális viszonyainkra, így különösen Horvát-Szlavonország magánjogi különállására. Értékes tanulmányt találunk a kereskedő fogalmának törvényhozási megállapításáról, amelynek kapcsán kiterjeszkedik a kereskedelmi jog rendszere szempontjából a kereskedelmi ügyletekre is. Meg kell még említenünk hogy a jogi műveknél elég ritkán található kérvény, jó magyar irány jellemzi a művet, úgy, hogy az a gyakorlati kereskedők és nem csupán elméleti jogászok által is könnyen megérthető, szabatos és világos. Megrendelhető a szerzőnél vagy Radik Károly könyvkereskedőnél Sárospatakon.

Művészek és iparosok kétszeres megadóztatása. Művészeknek sokszor nagy kellemetlenséget okozott a hatóság azzal, hogy fellépti díjait adó fejébe lefoglalta, jöllehet rendes lakóhelyükön már egyszer megadóztatták őket. Ugyancsak megtörtént ez azokkal az iparosokkal is, akik nem állandó foglalkozásuk más vidéket keresnek fel áruikkal, különösen a vásárok alkalmával. A magyar és közös pénzügyminiszterek között most ebben a tekintetben megállapodás jött létre, hogy azok a másik államban időnként szereplő művészek, kik az egyik állam területén már meg vannak adóztatva a másik állam területén vendégszereplésük után meg nem adóztathatók. Ez a rendelkezés természetesen külföldi művészekre ki nem terjed. A vásárokat látogató iparosok kétszeri megadóztatásuk elkerülése végett az a rendelkezés lép életbe, hogy a rendes évi és heti vásároknak az a látogatása, mely tartósan rendelkezésre bocsátott üzlettelep nélkül történik, adómentes; ellenben a vásároknak az a rendszeres látogatása, mely üzlettelepeknek vagy egyéb berendezéseknek (vágóhidak, istálló) tartós használata mellett történik, adóköteles lesz kezelendő. Az említett kedvezményben a vásárok csak abban az esetben részesíthetnek, ha a vásárok alkalmával az állandó lakóhelyüket képező államban történt megadóztatásukról a megfelelő okmányokat előmutatják. A pénzügyigazgatóságok (adófelügyelő) kötelesek egyrészt erről a megállapodásról az érdekelteket hirdetmény útján figyelmeztetni, másrészt a másik állam területéről a magyar szent korona országai területére érkező vásárok adókötelezettségének meghatározásánál a fentieket szem előtt tartani.

Hírek a dicsőszentmártoni kiállításról. Az október 13., 14. és 15-én megtartandó dicsőszentmártoni kiállítás előkészületei serényen folynak. A kisküküllői vármegyei gazdasági egyesület által delegált rendezőség élén báró Kemény Ákos elnökkel, minden szükséges lépést megtett arra, hogy a kiállításban részt vevő gazdák és gyárosok igyekezetiüknek úgy erkölcsi, mint anyagi eredményeit elérhessék. A legelső bejelentők között nagyobb kollekcziókkal szerepelnek: báró P. Horváth Arthur, gróf Béli Kálmán, az erd. róm. kath. státus radnóthi és bajomi uradalmi, Schmidt János, a dicsőszentmártoni szőlő-oltvány r.-t., Csató Gábor, Pekry Sándor, Pataky László, Szatmáry István, Szantner Lajos stb. Az összes kitűzött díjak a 3000 koronát jóval meghaladják. A gazdasági gépgyárosok közül eddig a következők jelentették be részvétiket: Sangerhausen gépgyár r.-t., Kühne E. r.-t., Podvinetz és Heisler, Hofherr és Schrantz, Államvasutak gépgyára, Bächer és Melichár, Mc. Cormick, Alfa Separator r.-t., a Magyar Gazdák Ért. Szövetsége 3—4 gyár képviseletében, Losonczy gépgyár, Resiczai gépgyár, Kalmár Zs. és Társa rostagyár és még több kisebb gyár. A bejelentési határidő szeptember 30-án jár le.

Az osztrák vasutak államosítása. Hirt adtunk már arról, hogy Ausztriában a vasutak államosításának kérdése erőteljes léptekben halad előre. A júliusi tárgyalások egyébként az állam, másrészt az államvasut, az északnyugati vasut és az északkeleti összekötő vasut között júliusban jegyzőkönyvi megállapodásban végződtek, melyben a kölcsönös jogok és kötelezettségek vannak felsorolva. Magától értetődik, hogy ily egyezségek létrehozatala egyike a legnehezebb feladatoknak, mivel az egyezés a legnagyobb pontossággal állapítatik meg. A legújabb fejlemény az ügyben az, hogy az államvasut a kormányának ellennyilatkozatot küldött. Ennek tartalma még ismeretlen. Valószínű azonban, hogy az államvasut új követelményekkel fog fellépni, melyek újabb konferenciákat fognak eredményezni. Ha ezen tárgyalások nemsokára eredményre vezetnek, úgy az államosításról szóló törvényjavaslat még a jövő ülésszakban a parlament elé kerülhet.

A jelzalogkamatláb leszállítása egy osztrák intézménél. Az Erste österreichische Sparkasse igazgatósága elhatározta, hogy a jövőben engedélyezendő jelzalogkölcsonőket 4 és negyed százalékos alapon fogja ajánlani, valamint ez idő szerint 4 és fél százalékos alapon levő és 8 millió korona erejéig kontrahált kölcsönőknél a jelzalogos adósoknak kü-

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorbajosoknak és székzsorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomorral 2-3 óra alatt tel. Jelen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér. Nagy üveg 60 fillér.

lön kérelme nélkül a legközelebbi annuitási esedékeségi határidőnél a kamatlábat önként 4 és negyed százalékra szállítja le.

Érdekes kuriai döntés. A Kuria legutóbb egy biztosító intézeti polgári per során kimondotta, hogy abban az esetben, ha a társaság, illetve az ügynökség az esedékes díjrészeket fizetésére állandóan figyelmeztetni szokta a biztosítottat, s e felhívást a füzestet megelőző esedékes díjrészlet alkalmával tenni elmulasztotta, a kár kifizetését megtagadni joga nincs. A Kuriának ez új állásfoglalása érdeklődést fog kelteni különösen azokban az üzletágakban, amelyekben időnkint esedékes összegek befizetésére az adósokat fel szokták hívni. E felhívás elmulasztása esetén a fizetés esetleges nem teljesítése miatti joghátrányoktól az adós szabadul. E kuriai határozat — általános döntés lévén — az osztálysorsjegyárusokra is kedvezőtlenül fog hatni. Tudvalevő dolog, hogy az osztálysorsjegyárusok minden különös rendelkezés nélkül küldözgetik utólagos megfizetés reményében a sorsjegyeket. Ha a sorsjegyet azonban kihasználják, a nyereségkifizetést esetleg azzal tagadják meg, hogy a vételár kifizetve nincs. A bíróság előtt százzámra nyernek elintéztést ilyen ügyek a sorsjegyárusok javára. Ezután azonban a Kuriának ez új döntése valószínűleg a bíróság felfogását is az adós javára fogja változtatni.

Osztálysorsjegy-főelárusítók országos egyesülete. A magyar osztálysorsjegy-főelárusítók e hó 17-én dr. Krausz Gyula ügyvéd elnöke alatt látogatott gyűlést tartottak, amelyen egy országos egyesület alakítását határozták el és egyszersmind megállapították az alapszabályokat is. Az egyesület vezetőségét az alapszabályoknak kormányhatóságot jóváhagyása után fogják megválasztani. Eddig már az ország főelárusítóinak fele jelentette be az egyesülethez való csatlakozását.

Bérmozgalom az Adriánál. Az Adria Tengerhajózási Részvénytársaság kapitányai és gépészei — jelentik Fiuméből — a napokban memorandumot intéztek az Adria igazgatóságához béremelésért. A társaság igazgatósága a legnagyobb jóindulattal fogja elintézni kérelmüket.

Hajózás. A Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy október hó 1-től kezdve a már tavasszal kiadott menetrend szerint a Kisudunán Budapest-Visegrád és Dömös között, tekintettel az előrehaladott évadra, naponként csak egy hajójáratot fog fenntartani és pedig a következő menetrend szerint, felfelé: Indulás Budapestről délután 2 óra 20 perczkor, érkezés Dömösre este 6 óra 20 perczkor. Lefelé: Indulás Dömösről reggel 5 óra 45 perczkor, érkezés Budapestre reggel 8 óra 45 perczkor.

Szerkesztői üzenetek,

K. Á.-né, Budapest. Új lakásba költöztek s kellemetlenül veszik észre, hogy az eddig olyan intím hatású berendezés, melyet pedig csak három év előtt szereztek be, sehogy sem illik az új falak közé. Más a világítás, más színűek a tapéták s míg az ebédülő tul van zsufolva, a szalon csak úgy kong az írességtől. Kedves férje — mint ön mondja — „szellemesen” így jellemezte a helyzetet:

— Olyan ez a mi butorunk, mint az a szerep, amely egy bizonyos primadonna testére van szabva. Amint másra bizzák, nincs sikere.

Hát bizony, ebben van valami. Mennyivel szerencsésebbek azok a háziurak, akik egy egész életre rendezkedhetnek be s nincsenek az örökös huzrozókodás veszélyének és esélyeinek kitéve! Minthogy azonban önök sem tartoznak e kiválasztottak közé, kénytelenek megnyugodni a sors mostoha rendelkezésében és úgy segíteni magukon, ahogy körülményeik megengedik. Amennyire sorai elárulják, az önök „körülményei” nem is túlságosan kedvezőtlenek, így hát könnyű szerrel kiegyengetik a lakásváltoztatás által bekövetkezett hézagokat. Fialat házások, természetesen, minden kínálkozó alkalmat felhasználják a pórkedésre, hogy módjuk legyen a — kibékülésre. Nem csodálkozunk hát, hogy a keleti és nyugati szönyegkérdés is okot adott a vitára s a selyem zöltyék körül is nézeteltérések merültek föl. Biróul „helyszíni szemle” nélkül nem merjük magunkat feltolni. Annyit látatlanban is mondhatunk, hogy a rokonanyagból készült butorféle harmónikusabb hatású a különféle szövetti s fáju butornál. De ezt a tételt se lehet szigorú határozottsággal felállítani, mert egyéni ízlés a többféle színű, alakú és anyagu butor-darabokat kedvesen összehangolt egészzé állíthatja be. Mindenesetre óhajtható, hogy egyes ríktó színek, terpeszkedő mobililiák, hivalkodó aranyozások ne „üssék” a többi, szerényebb butor-darabokat. Tompiott színek, diszkrét arányok, mérsékelt világítás, megteremtik azt a kedélyes, bizalmas, otthonos benyomást, mely minden belépőt kellemesen érint, különösen, ha a szép háziasszony nyájas mosolya terjeszt derít maga körül.

Erkölcösör. Ha nem is tetszik a női szoknyának tulontul a testhez való simulása, az aligha fogja hozzártározni arra indítani, hogy a divatnak e szélsőével szakítsanak. A természet törvényén nem lehet magunkat túltenni akkor, ha a nők tetszenet akarnak azért, hogy kivívják a férfiak elismerését. Felháborodását ne juttassa nyilvánosság előtt kifejezésre, mert ha nők előtt teszi (képes értelemben), megkövezik, a férfiak pedig kinevetik.

H. Béla. A beküldött elbeszélés nagy intelligenciáról, beteges érzélgősségről és egy kevés talentumról tesz tanuságot. Ha a legközelebbi több talentummal, kevesebb érzélgősséggel írja meg, közölni fogjuk.

M. K. Ha az illető, akinek köszönnie kellett, észrevette önt, akkor természetesen, hogy a legközelebbi találkozáskor tőle, elnézéseért bocsánatot kell kérnie.

Philosophus. Abban barátjának igaza van, hogy philosophusok olvasása előtt előbb magának a tudománynak alapfogalmaival és történetével kell tisztában lenni. Az alapfogalmak ismerete nélkül vajmi keveset fog érteni Spinoza, Kant és a többiek műveiből.

Megérthetetlen asszony. Ne sorozza magát az u. n. „femme in comprise”-ek közé, mert mi megértettük önt, sorából következtetve, férje is érti önt. Valószínűleg — bocsánat — ön nem akarja megérteni a férjét.

Mea culpa. Igen, az ön bűne az, hogy verse a papirkosárban halt meg.

Érdeklődő. 1. A megnevezett városban középiskola nincs. 2. A folyamodványhoz erkölcsi és születési bizonyítványt kell csatolni.

Kétségbeesett. Azért önnek nem szabad dudzognia és kétségbeesnie, mert a mama még kis öcsésének a fedezetével sem engedte az illető ural sátni.

Előfizető leánya. Mi üzenjük meg a mamának, hogy ha a fiatalember feltétlenül becsületes, józan s szereti önt, akkor ne álljanak utjába, hogy önt el is vegye. De ha az ellenkezője bizonyul be, a családi boldogságot szem előtt tartva, mondjon le róla. Ezt is megüzenjük.

P. M. Arad. 1. Cikkével szaklaphoz tessék fordulni, ott talán hasznát veszik. 2. Legjobb az ilyen esetben türelemmel várni.

Mathematikus. Beke Manó ily könyvet nem írt. Érdeklődjék különben a bölcsészeti fakultáson.

Versek. Nagyon gyengék, aligha akadna lap, mely közölné. Ma még könnyen lemondhat a dicsőségről. Tegye meg.

Éljell élet. Nem elég részletes az a körülmény, amit sorában említ. Nem használhatjuk.

Vitatkozók. Arra, hogy ez a kevésbé ismert író hol végezte tanulmányait, nem adhatunk választ. Tessék talán egyenesen hozzáfordulni.

M. S. Budapest. Már többen is felhívták erre az illető közegzek figyelmét, de az ilyesmivel szemben tehetetlenek, amennyiben nem lehetnek minden rakoncátlan gyermek háta megett. Legjobb az ilyen gyermeket, ha rajtakapják, jól megfenyíteni, akkor

aztán majd elmegy a kedve attól, hogy a járókelők megbotránkozására, illetlen szavakat firkáljon.

Szenvedés. Mi szenvedtünk és boszankodtunk. Reméljük, hogy az ön jól felfogott érdekében véget vet ennek a szenvedésnek s nem küld több tárczát. Előfizető fia. Nem hisszük, hogy annak a mód-szernek oly előnye lenne, mint amilyet hirdet. Mindenesetre, ha önnek tetszik, használhatja. Kárát nem fogja vallani.

M. E. Pozsony. Sorra kerül. Boldogság. Gyerekes naivitása nem illik a tő-mához. Nem közöljük.

Következő érdeklődők sorsjegyeit nem huzzák ki: K. B. — R. V. Kolozsvár. — Remény. — Vöröskereszt 928. — 45675 számú előfizető. — Hü előfizető. Ajándék. — Szerencse fia.

VIZÁLLAS.

Table with columns for names and scores for the 18th and 19th of September. Includes names like Ina, Dana, Horva, Vág, Rába, Dráva, Hura, Száva, Szamos, Kraszna, Latabar, Labaros, Ung and scores for various categories like Szárding, Passau, Lina, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Újvidék, Pancsova, Ormota, Morva, Zselica, Trencsén, Szorod, Szt-Gothárd, Sárvár, Győr, Várasd, Zákány, Rarcs, Eszék, M-Szerdah, Zágráb, Szilenc, Mitrovica, Dócs, Szatmár, N.-Majlóny, Munkács, Homonna, Percosony.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Sérvbajosok! Legártósabb munkás szervkötő egy-aldalu 2 fnt Ujpon-ság Gumi nyomaszú szervkötő könyű és legkényelmesebb viselő. Saját készítmény! Egyoldalu 8.50, 4.-5. fnt. Haskötők 8 fittól jobbra, egyenesestartók, Diana haviidők, betegápolási cikkek gyári árakban. Vidéki rendelések lelkismeretesen (titoktartással) oszkozó!

Pollak Lipót sérvkötész, Budapest, VI. ker. Váci-körut 19. szám.

BUTOR RESZLETI FIZETÉSRE KÉSZÜLT ÉRTELMEZŐ TESTVÉREKÉRT. BUDA-EST, VI. KER. VÁCI-KÖRUT 17. (ANDRÁSSY-UTCA) HÁRSÁNYI JENŐ ÉS DR. MESSINGER KÁROLY TELÉFON 8227

Société Anonyme L'Oxydrique cég Brüssel-ben a 34907. számú

„Eljárás és készülő lemezeknek, csöveknek és más fémtárgyaknak vágására” című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres, szabadalmát esetleg el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

Harsányi Jenő és dr. Messinger Károly, hites szabadalmi ügyvivők. Budapest, V., Váci-körut 78.

Tisztasága 30.000 koronával szavatolhatik. A konyhában és házban mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis Schlicht szarvasszappannal. tisztítsunk. Ez szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tisztaság és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

Benzin-, nyersolaj- és szivógáz-motorok. Motoros cséplőkészletek. A legjobb gépek. A legolcsóbb árem. Kedvező fizetési feltételek. Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük. Dobry Ant. motor- és gépgyárának magyarországi egyedárúsi: Szabó Emil és Társa. Budapest, Ferencz József-tér 6. szám. (Gresham-pálota.)

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTEKTÖZSDÉ

Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 19.

A gabonatözsde helyzetéről közgazdasági rovatunkban részletesen megemlékezünk. A készáru-piaczon ma a malmok vétekelve mérsékeltebb volt és a megfelelő kínálattal szemben csak 15.000 mm.-át vettek változatlan áron. Rozs csendes, zab tartott, tengeri pár fillérrel drágább. A határidőpiazcon a mai üzlet körülbelül a tegnapi záró-árfolyamokon indult és a forgalom folyamán, dacára az élenketlen készáru-üzletnek, nemcsak hogy a kedvező árfolyamok tartották magukat, hanem a tulsulyban levő kereslet folytán néhány fillérrel javultak az árfolyamok. A tegnapi esti zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza tíz, az áprilisi buza négy, az októberi rozs hat, az áprilisi rozs tizen-nyelc, a májusi tengeri négy, az októberi zab két és az áprilisi zab hat fillérrel javította az árfolyamát.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Table with columns for Buza, Tiszavidéki uj, Fejérmegyei uj, Pestvidéki uj, Bácskai uj, Rozs I.-rendű uj, Arpa takarmány I.-rendű, Zab I.-rendű, Tengeri beföldi uj, Repcze, Koles. Includes prices per 100 kg and 1000 mm.

A készáru piaczon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 80 kg. 23.65 korona, 100 mm. 80 kg. 23.60 korona, 200 mm. 80 kg. 23.40 korona, 150 mm. 79.5 kg. 23 korona, 300 mm. 79.5 kg. 23.20 korona, 100 mm. 79.5 kg. 23.50 korona, 150 mm. 79 kg. 23 korona, 300 mm. 79 kg. 23.20 korona, 1000 mm. 79 kg. 23.440 korona, 200 mm. 78.5 kg. 22.95 korona, 300 mm. 78 kg. 22.40 korona, 100

mm. 77.8 kg. 22 korona, 300 mm. 77 kg. 21.70 korona.

Fajsi: 1120 mm. 75.5 kg. 20 korona. Hartai: 1090 mm. 76.5 kg. 22.60 korona. Bácskai: 100 mm. 77 kg. 22.90 korona. Pestvidéki: 250 mm. 80.5 kg. 23.50 korona, 100 mm. 78.5 kg. 22.80 korona, 200 mm. 78.5 kg. 23.90 korona, 400 mm. 78 kg. 23.05 korona, 300 mm. 78 kg. 22.80 korona, 300 mm. 78 kg. 22.40 korona, 1120 mm. 78 kg. 20 korona, 100 mm. 77 kg. 21 korona, 600 mm. 77 kg. 22.65 korona, 100 mm. 77 kg. 22.70 korona, 500 mm. 76 kg. 22.65 korona.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 80 kg. 23.20 korona, 300 mm. 77 kg. 23.40 korona, 600 mm. 77 kg. 21.80 korona.

Fehérmegyei: 200 mm. 77.5 kg. 22.90 korona, 475 mm. 76.2 kg. 22.70 korona, 100 mm. 77.5 kg. 22.90 korona.

Sz.-Tamási: 2260 mm. 78.5 kg. 23.40 korona. Rozs: 200 mm. 18.60 korona, 500 mm. 18.60 korona, 100 mm. 18.60 korona.

Árpa: 100 mm. 15.70 korona, 200 mm. 15.70 korona, 660 mm. 15.20 korona.

Zab: 100 mm. 16.30 korona.

Luczerna: 20 mm. 112 korona.

Az árák 100 kg.-kint koronákban értendők.

A határidőpiazcon köttetett:

Délelőtt: Előfordult kötések (50 kg.-kint): Buza 1908. októberre 11.31, 11.35. Buza 1909. áprilisra 11.61, 11.59, 11.63. Rozs 1908. októberre 9.29, 9.30, 9.28, 9.30. Zab 1908. októberre 8.04, 8.07. Tengeri 1909 májusra 7.27, 7.28, 77.26, 7.29.

1 óra 30 perczkor zárultak: 1908. októberi buza 11.35-11.36. 1909. áprilisi buza 11.62-11.63. 1908. októberi rozs 9.33-9.34. 1908. októberi zab 8.05-8.06. 1909. májusi tengeri 7.28-7.29.

Budapesti gabonaforgalom. 1908. szeptember 17-18-ig. Erkezett: Elszállított: Buza 21569 758. Rozs 2018 3627. Arpa 5713 3568. Zab 2249 4670. Tengeri 107 303. Liszt 105 23982. Korpa - 3122.

Értéktözsde.

Az értéktözsden bár a hangulat kedvező volt, mindazonáltal csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki. Az egyes értékek árfolyamai kis forgalom mellett mérsékelten javultak. A bányapiacz javulása következtében a Rimamurányi vasmű részvényei élénk keresletnek örvendtek s a többi részvények mellett előnyben részesültek. A tegnapi zárlathoz viszonyítva az árfolyama két koronával emelkedett. Általában a spekuláció igen tartózkodó és a forga-

lomba került értékek árfolyamai tartott alapirányza mellett alig változtak. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az Osztrák hitel változatlan, a Magyar hitel szintén változatlan, az Államvasut ellenben 0.25 koronával olcsóbbodott. Forgalmomba került Osztrák hitel 644.50-645-644.71 koronán, Magyar hitel 746.50-746.75 koronán, Államvasut 696.75-697 koronán, Jelzálogbank 436.52-436.75 koronán, Rimamurányi 561.50-561.75 koronán, Közúti 540 koronán, Magyar koronajáradék 92.70-92.75 koronán, Danubius 246-247-244.50 koronán.

Előtözsde. Előtözsde szilárd. Köttetett: Osztrák hitelrészvény 644.50-645. Magyar hitelrészvény 747.-747.50. Osztrák-magyar államvasut -697.50-. Déli vasut 121.-. Rimamurányi vasmű 560.75-562.-. Danubis hajógyár r.-t. 246.-247.-. Déli tőzsde. Déli tőzsde tartózkodó. Köttetett: Osztrák hitelrészvény 644.50-645.-. Magyar hitelrészvény 746.50-746.75. Osztrák-magyar államvasut 696.75-697.-. Rimamurányi vasmű 561.50-651.75. Magyar leszámítolobank 478.-. Jelzálogbank 436.50-436.75. Közúti vaspálva 540.-. Magyar koronajáradék 92.70-92.75. Danubius hajógyár r.-t. 243.-243.50. Kerámiai gyár r.-t. 220.-.

Utőtözsde. Köttetett: Osztrák hitelrészvény 644.75. Magyar hitelrészvény 746.50. Államvasut 695.75. Jelzálogbank 436.50. Leszámitolobank 478.50. Rimamurányi 575.50. Közúti villamos 540.

BÉCSI GABONATÖZSDÉ.

Bécs, szept. 19. (Saját tudósítónk jelentése.) A mai heti tőzsdén a forgalom nem élénkült és általában csak csekély kötés fordult elő. A magyar földmívelési miniszter utolsó jelentése a magyarországi aratásról általában magasabb számokat tüntet föl, mint eddig s ez is hozzájárult ahhoz, hogy a konzum nem adta föl tartózkodását. Csak egy-néhány kisebb tételű kötés jött létre és a gyöngült kínálatnak tudható be, ha az irányzat nem lett bágyadtabb. Buzában hasonló árák maradtak érvényben, mint hat nap előtt, magyar származásu rozs ára nem változott, osztrák cikkkeké még 5 fillérrel megszilárdult. Árpában a kínálat lényegesen gyöngébb, a vásárlási kedv nem élénkült és így csak néhány szerény kötés fordult elő változatlan áron. Takarmányárak ára szintén nem változott, tengeri a múlt heti árfolyamhoz képest 5 fillérrel olcsóbb, zab pedig 5 fillérrel szilárdabb, semmint volt a múlt szombaton. Jegyeztetett buza: uj tiszavidéki 12.10-12.50 korona, marosi 11.85-12.25 kor., bánáti 11.85-12.25 korona, tótfelvidéki 11.40-11.85 korona, mosoni 11.60-11.95 korona, uj déli vasuti 11.60-12.-, marchteldi 11.25-11.70 korona.

Large advertisement for BRÁZAY SÓSBORSZESZ A LEGJOBB. Features a large triangle with the brand name and a text box on the right with the slogan 'Nélkülözhetetlen háziszer!' and 'KAPHATÓ MINDENÜTT'.

Uj-rozs: lőtfevidéki 9.60-9.80 korona csepeli 9.55-9.75 kor., pestmegyei 9.75-9.90, déli vasuti 9.55-9.80 korona, különféle magyar 9.55-9.80 kor., osztrák 9.60-9.80 korona.

Arpa: morvaországi 9.20-10.60 kor., march-feldi 8.70-9.30 kor., bécsvidéki 9.-9.70 kor., lőtfevidéki 7.90-10 kor., csepeli 7.80-8.70, győri --- kor., déli vasuti 8.40-9.65 kor., liszavidéki 7.30-8.50 kor., északmagyarországi 7.40-9.40 kor., középdunai állomások 8.30-9.-korona.

Magyar tengeri: régi 8.65-8.85, új --- korona, cinquantin 9.40-9.70, új --- korona.

Magyar zab: selejtes --- kor., közepes 8.20-8.85 korona, elsőrendű --- kor., válogatott 8.75-9.15 korona, csehi-morvaországi és alsóausztriai 8.40-8.50 korona.

Lisztben a forgalom jelentékenyen gyöngült és az átvételek korábbi kötésekre nem kielégitők. A nyeresztermékek szilárd irányzata ellenére liszt ára kevésbé volt tartott s a malmok hajlandók voltak árendeményekre. Takarmánylisztben a forgalom szűnrel.

BÉCSI ÉRTEKTŐZSDE

Bécs, szeptember 19. A nyugati piacokról és a New-Yorkból érkezett barátságosabb jelentések folytán a mai előtőzsdén emelkedtek az árfolyamok. Alpési bányarészesvényekben, melyek épp úgy, mint a prágai vasúti részesvények, kedvező mérlegbecslésekre emelkedtek, az üzlet feléléknült. Nemzetközi villamosági részesvények jelentékenyen emelkedtek. Petróleum, szén, valamint Skoda-részesvények javultak. Hitel- és államasvasuti részesvényekben a forgalom nem volt olyan élénk, mint tegnap. Az általános irányzat az előtőzsdé zárlatáig szilárd maradt. A déli tőzsdé nyugodtan, tartott árfolyamokkal irányult. Később szilárd berlini jelentésekre a barátságosabb irányzat általában előtérbe lépett. Petróleum részesvények ismét emelkedtek.

11 órakor zárulnak:
Osztrák hitel. 644.25. Magyar hitel. ---, Länderbank 439 25, Allamvasut 696.50 ---, Elbvölgyi vasut ---, Déli vasut 119 50 ---.

Alpési bányatársulat 669. --. Ríamurányi 558.50 Májusi járadék 96.35, Magyar koronájár 92.85 Orosz érték ---, Török sorsjegy 185.50, Német márka 117.47.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 644.50, Magyar hitel 746. -- Länderbank 440. --, Unio-bank 545. --, Allamvasut 695.50, Anglo-bank ---, Bankverein ---, Déli vasut 120.25, Gözhajó ---, Alpési bányarészesvény 669.50, Májusi járadék 96.35, Magyar koronájár 92.85, Török sorsjegy 185.50, Német márka 117.47, Elbvölgyi vasut 452. --, Ríamurányi 559. --, Orosz járadék ---, Keleti vasutak ---, Skoda ---, Magyar jelz. ---, Kárpáti petroleum ---.

Bécs, szeptember 19. (Osztrák értékek zárlata.)

4 2 százalékos papír-járadék 96.25, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.80, 1860-as sorsjegy 152. --, Osztrák hitelsorsjegy 474.50, Angol osztrák bankrészesvény 298. --, Bécsi Bankverein 517.75, Osztrák-magyar bank 1738. -- Déli vasut 120.25 Dunagözhajózási társ. 1006. -- Dohány rész. 396. -- Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bank. 117.42 Osztr. Lloyd 410. -- 4 2 száz. ezüst. jár 96.25 -- 96.40, Osztr. koronájár 96.35, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztrák hitelintézeti részesvény 644.25, Union-Bank 545. --, Osztrák Lánderbank 440. --, Osztrák-magyar államasvasut 696.75, Elbvölgyi vasut 451. --, Alpési részesvény 671.40, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.37, Lipótkohó ---, Töröksorsjegy 185. --. Szilárd.

Bécs, szeptember 19. (Magyar értékek zárlata.)

4 százalékos arany-járadék 111.25. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 144.25, Magyar hitelbank részesvény 745. --, Magyar leszámítoló és váltó részesvény 477. --, Ríamurányi 560.30, Magyar cukoripar 1750. --, Adria hajózási részesvénytársaság ---, Magyar koronájár 92.90, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. 185.75, Magyar nyer.-k. sorsjegy ---, Kassa-Oderbergi vasutrészesvény 32.70, Magyar jelzőbank 436. --, Magyar keresk.bank ---.

KÜLFÖLDI ÉRTEKTŐZSDE

Berlin, szeptember 19. (Tőzsdei jelentés.) Megnyitáskor kedvező new-yorki jelentésekre és a nyugati, valamint a bécsi tőzsdékről érkező jó hírekre az irányzat magasabb árfolyamok mellett javult, a további folyamatban azonban ismét elcsendesült, Bankok általánosságban tört részekkel javultak, ugyanigy bányarészesvények, ahol egy papír kivételesen 1/4%-1 3/4%-os emelkedést ért el. Általános villamosági értékek 1 1/2%-al magasabban indultak. A további folyamatban a megnyitási árfolyamok a realizációs hatás alá engedtek. Hajózási értékek az általánosan kedvező hangulat hatása alatt javultak, ugyanigy vasuti, különösen amerikai értékek, valamint bécsi hírekre osztrákok. Kölcsönök közül csak 3%-os német birodalmi kölcsön iránt mutatkozott érdeklődés. Zárlatkor a hangulat nyugodt, tartott. A készpénzpiac ipari értékek irányzata a legnagyobb rész jó. Napipénz kínálata 2 1/4%, utimipénzé 4 1/2%, magánleszámítolási kamatláb 3 1/2%.

Zárlatkor jegyezték: 4 2 százalékos papírjáradék ---, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 22.70, osztrák hitelsrészesvény 202.70, Déli vasut 32.90, orosz bankjegyek 214.75, 4 százalékos új orosz kölcsön ---, Disconto Commandit 178.40, Dinamitruszt 160.50, Harpeni 208.70, Unifikált török járadék 93.60, 4 2 százalékos ezüst-járadék ---, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.40, Magyar koronájár 92.90, Osztrák-magyar államvasut 149.20, Bécsi váltóár 85.10, Olasz járadék ---, Alt. villamosági Edison 227. --, Gelsenkircheni 200. --, Laurakohó 212.70. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) szept. 19. 4 2 százalékos papírjáradék ---, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.50, 4 százalékos magyar aranyjáradék 23.40, Osztrák hitelintézeti részesvény 202 10, Osztrák-magyar államvasut 149.10, Északnyugati vasut ---, Bustiehradi vasut ---, Londoni váltóár 203.85, Bécsi Bankverein 141.40, Villamos részesvény ---, 3 százalékos magyar aranykölcsön ---, 4 2 százalékos ezüstjáradék ---, Osztrák koronájár 92.90, Magyar koronájár 92.90, Osztrák-magyar bank 125.10, Déli vasut részesvény 23. --, Elbvölgyi vasut ---, Bécsi váltóár 85 1/2, Paris

Kérjük mindenütt a világhírű
Hercules-sör
MALATA TÁP-SÖR-különlegességét.

Buza	Mérték	100 kilogramm ára		100 kilogramm ára	
		K.-161	K.-16	K.-161	K.-16
tiszavidéki	uj	75	70	22.70	23.20
"	"	76	80	22.95	23.40
"	"	77	81	23.05	23.50
"	"	78	82	23.15	23.60
fehőmegyei	uj	75	79	22.56	23.06
"	"	76	80	22.75	23.20
"	"	77	81	22.90	23.35
"	"	78	82	23.05	23.50
pestvidéki	uj	75	79	22.50	23.00
"	"	76	80	22.75	23.20
"	"	77	81	22.90	23.35
"	"	78	82	23.05	23.50
bécsvidéki	uj	75	79	22.70	23.20
"	"	76	80	22.85	23.35
"	"	77	81	23.00	23.50
"	"	78	82	23.15	23.65
bécskai	uj	75	79	22.70	23.20
"	"	76	80	22.85	23.35
"	"	77	81	23.00	23.50
"	"	78	82	23.15	23.65

Allamadésság közkölcsönök

Magyar aranyjáradék 4%	111. --	111.50
" koronájár 4%	92.75	93.15
" koronájár 4%	92.75	92.25
" koronájár 4%	76.77	77.75
All.köv. Vaskepl. ell. r. 4%	185. --	189. --
1870. Nyeremény kölc. 100 fr	185. --	189. --
Horv.-szlav. rep. kört. k. 1 1/2%	93.25	94.25
M. földieherm. kötv. 4%	93.50	94.50
Horv.-szlav. 4%	144.50	148.50
Tiszai szepedi nyer. kölc. 4%	101. --	102. --
Horv.-szlav. jelz. földi. kötv. 4%	96.25	97.75
Konv. osztr. adom. koronáj. 4%	99.3	99.80
Egyes. osztr. jár. papir. 4 1/2%	96.36	99.80
--- ezüst. 4 1/2%	110. --	116.50
Osztrák aranyjáradék 4%	96.3	96.80
" koronájár 4%	152. --	156. --
--- 1860. 10% k. 4%	216.50	221.50
--- 1860-beli 20% k. 4%	261. --	266. --
--- 1864-beli 20% k. ---	261. --	266. --
--- 1864-beli 10% k. ---	91. --	92. --
Bosz.-berc. orsz. k. 1895. 4%	98. --	99. --
" vasuti 1898. 4 1/2%	98. --	99. --
" 1902. 4 1/2%	98. --	99. --
Bpest. székes-főv. kölc. 4%	91. --	92. --
Bpest. székes-főv. kölc. 4%	91. --	92. --
Orosz államkölcsön szp. v. 5%	96.50	97. --

Záloglevek. Elsőbbség.

Bolvár. tkpt. r. t. --- 4 1/2%	98. --	99. --
Egyesült. főv. tkpt. --- 4 1/2%	98.50	99.50
" korona ért. --- 4%	93. --	94. --
101. --	102.50	
Kisbirt. orsz. földh. 84 év 5%	101. --	102.50
" 50% évre kor. ért. 4 1/2%	98.25	99.25
" 50% évre kor. ért. 4 1/2%	98.50	99.50
M. agrár-jár.-b. szőlőkört. 4%	98. --	99. --
" járadékjegy vt. 4 1/2%	98. --	99. --
" záloglevek kölc. 4 1/2%	98. --	99. --
M. ált. tkpt. r. t. 50 évre 4%	93. --	94. --
" 60 évre 4%	93. --	94. --
" 65 évre 4 1/2%	99. --	100. --
Magy. földhitelint. 41 évre 4%	95.25	96.25
" 50 évre 4%	91.75	92.75
" 60 évre 3 1/2%	91.45	92.45
" szob. és talajjav. 4%	91.40	92.40
M. jelz. hitelb. frt.-ban 4 1/2%	99. --	100. --
" ugyanaz 50 évre 4 1/2%	99. --	100. --
" forint értékben 4%	92.50	93.50
" 50 évre kor. 6. 4%	92.50	93.50
" közs. kötv. 50 évre 4 1/2%	92.50	93.50
" ugyanaz 50 évre 4%	92.50	93.50
" 50 év vt. 110 frt. 4%	98.50	99.50
" 60 év 100 frank 8 1/2%	115.50	117.50
" nyér. kötv. frt. 6. 4%	118. --	120. --
" osztr. feidib. --- 4%	99. --	100. --
" nyér. kötv. koré. 8%	99. --	100. --
M. leszárm. pztitk 50 évre 4%	92.75	93.75
" 65 --	92.75	93.75
M. tkpt. közp. jelz. 4 1/2%	98.75	99.75
" közs. kötv. 60 évre 4 1/2%	98.75	99.75
" közs. kötv. 70 évre 4 1/2%	98.25	99.25
Orsz. közp. hitelz. kötv. 4%	100. --	101. --
Osztr.-m. bank 50 év. o. 4 1/2%	98.90	99.90
" 80 --	98.90	99.90
P. hazai c. tkp. közs. kötv. 4 1/2%	98.75	99.75
" --- frt. o. 4%	92.50	93.50
" 100 K n. c. nyktoz. ---	100. --	101. --
Pesti m. keresk. bank 4 1/2%	99. --	100. --
" K. o. 4%	92.75	93.75
" közs. kötv. vt. 110 frt. 4 1/2%	104. --	106. --
" közs. kötv. vt. 105 frt. 4%	94.40	95.40
Adria tengerhajóz. r. t. 4 1/2%	99.50	100.50
Bpesti közuti vasútja ---	98.50	99.50
Déli vasut 100 márk. ért. 4%	111. --	113. --

Bankok részesvényel.

Angol-osztrák bank ---	299. --	301. --
Bucapesti bankgyűlölet r. t. ---	42. --	47. --
Első magyar iparbank 5%	372. --	374. --
Fiumei hitelbank --- 5%	158. --	160. --
Bpesti piros és pénztár-cgylet ---	110. --	116.50
Haza bank szent. --- 5%	282.50	283.50
Hermes magy. ált. váltótőzlet ---	360. --	365. --
Magy. agr. osztr. b. r. t. 5%	432. --	43. --
M. Alt. hitelbank szept. v. 8%	746.50	747. --
M. jelzőkönyvb. szept. v. 5%	436.50	437. --
Magy. kereskedelmi r. t. 5%	577. --	574. --
Magy. k. sz. osztályosaj. 5%	1560. --	1563. --
M. köz. és p. b. szept. v. 5%	478. --	478.50
M. pénzünt. k. p. h. b. r. t. ---	975. --	1000. --
M. tkp. közp. jelz. b. j. 5%	1030. --	1050. --
Magyar telepít. és par. bank ---	340. --	350. --
Osztrák-bank szept. v. 5%	444.75	445. --
Osztrák-magyar bank --- 5%	1790. --	1760. --
Pesti m. keresk. bank --- 5%	3380. --	3390. --
Union bank --- 10%	548. --	550. --

Takarékpénztár.

Be városi tak. arékpénztár 5%	592. --	600. --
Budapest-Erzseb. városi tak. ---	198. --	208. --
Buda és -Lipótvárosi bank r. t. ---	158. --	160. --
Bpesti tak. sorsz. zálogk. r. t. ---	418. --	422. --
Egyesült pesti fővárosi tk. ---	2147. --	2157. --
Magy. ált. takarékpénzt. 5%	783. --	590. --
Magyar orsz. központi tkpt. ---	158. --	1600. --
Pesti hazai első tak. arékp. ---	18500. --	18700. --

Biztosító társaságok.

Első magyar ált. biztosító 5%	9995. --	10100. --
Foncteur pesti bizt. int. 5%	235. --	260. --
Magy. jég- és vízsz. 5%	302. --	307. --
Nemzeti baleset biztosító 5%	210. --	225. --
Pannonia vízsz. bizt. intézet ---	2300. --	2400. --

Gőzmalmak.

Concordia ---	185. --	190. --
Első budapesti ---	1490. --	1490. --
Erzsebét ---	320. --	330. --
Luiza ---	278. --	288. --
Pesti hengermalom ---	309. --	310. --
Pesti molnárok és sütők ---	340. --	365. --
Pesti Viktória ---	645. --	650. --

Különféle vállalatok.

Bpest-szt.-lőrinczi téglagyár ---	865. --	875. --
Egyes. tégl. és csemegygyár 5%	180. --	185. --
Francia b. j. (100 frank) ---	272. --	276. --
Északm. egy. közs.-bánya 5%	555. --	565. --
Feisöm. banya és kohóüzem ---	1030. --	1080. --
Köszvényi gőztég. gyár ---	430. --	435. --
Köszvényi és téglagyár ---	165. --	170. --
Magyar ált. közszén. r. t. 5%	665. --	675. --
Magyar kerámia gyár 5%	219. --	220. --
Salgótarjáni közszénbánya 5%	594. --	595. --

Sorsjegyek.

Bazilika sorsjegy ---	20. --	22. --
--- osztrák feidib. ---	21. --	23. --
Bécsv. nyér. kölc. 1814. év ---	492. --	502. --
Budavári sorsj. ---	190. --	200. --
Erzsebét szanatórium sorsj. ---	7.40	8.40
Joszivi sorsjegy ---	10. --	12. --
--- osztr. feidib. ---	10. --	12. --
Magyar vöröskereszt sorsj. ---	23. --	25. --
--- osztr. feidib. ---	27. --	29. --
Osztrák vöröskereszt sorsj. ---	51. --	53. --
Osztrák hitelint. sorsjegy ---	472. --	482. --
Palffy-sorsjegy ---	197. --	207. --

Pénzmemek és váltók.

Arany, magyar v. osztr. vert	11.35	11.45
" " " " " kor. ---	11.27	11.38
" " " " " frt ---	19.08	19.14
" " " " " ---	19.28	19.34
" " " " " ---	23.47	23.53
Török anyagi ---	---	---
Német b. bankjegy (100 mk.) ---	117.37 1/2	117.67 1/2
Francia b. j. (100 frank) ---	95.27 1/2	95.57 1/2
Olasz bankj. (100 lira) ---	95.30	95.60
Papiruncl darabokint ---	2.52	2.58
Roman bankj. (100 lei) ---	94.75	95.50
Szerb bankj. (100 daht dinar) ---	---	---
Váltók London (100 font st.) ---	230.32 1/2	230.72 1/2
" " " " " német bankp. 100 m. ---	117.37 1/2	117.57 1/2
" " " " " olasz bankp. 100 lira ---	95.30	95.60
" " " " " Paris 100 frankört ---	95.27 1/2	95.57 1/2

(jelentés.) Meg-
ekre és a nyu-
kező jó hírekre
mellett javult, a
elcsendesült,
ekkel javultak,
apír kivételesen
alános villamos
indultak. A to-
lyamok a reali-
záciiértékek az
alatt javultak,
értékek, vala-
közül csak
ant mutatkozott
agódt, tartott. A
zata a legna-
2 1/2%, ultimó-
amatláb 3 1/2%.

váltóár 811.50, Union bankrészvény —, Alpes
bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) szeptember 19. 42 százalékos
eztstjáradék 98.90, 1860. sorsjegy 154.—, Déli vasut
22.70, 4 százalékos aranyjárdék 98.—, Osztrák
hitelrészvény 202.75, Osztrák-magyar államvasut
149.—, Olasz járadék 104.20, 4 százalékos Magyar
aranyjárdék 93.30. Szilárd.

London, szeptember 19. Angol consol 85 11/16

Páris, szept. 19. (Zárlat.) 3 százalékos Francia
járdék 95.95, Osztr. aranyjárdék 99.85, Magyar
aranyjárdék 94.75, 5 százalékos Bolgár kötelez-
vény 1896. évről —, 4 százalékos Olasz jára-
dék 104.—, Déli vasut elsőbbségi kötv. 296.—
5 százalékos marokkói járadék 512.—, 4 százalé-
kos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos
Kons. amort. román járadék 91.75, 4 százalékos
Amort. román járadék 1905. —, 5 százalékos
Orosz járadék 1906. 99.90, 5 száz. Orosz kincstári
utalvány 1904. 520.—, 4 száz. Szerb járadék 1907.
—, 4 százalékos spanyol járadék 96.50, 4 száza-
lékos unifikált török jár. 96.55, Török sorsjegy
175.—, Török dohányrészvénye 424.—, Osztrák föld-
hitelintézet —, Osztr. Länderbank —, Ma-
gyar jelzálogbank 464.—, Banque de Paris 1526,
Banque Ottomane 725.—, Osztr. magyar állam-
vasut —, Déli vasut 126.—, Meridional vasut —,
Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann
gépgyár 623.—, Rio Tinto 17.25, Sucrerie d'Egypte
37.—, Tula 271.—, Thomson Houston —, Urikányi
kőszén 176, Chartered 23.—, De Beers 329.50, East
Rand 115.—, Jagersfontein 112.—, Transvaal Consols
—, Transvaal Land Company 66.25, Váltó Amst-
terdamra (rövid) 208.06. Váltó német piacokra
(rövid) 123.12, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó
Belgiumra (rövid) 3/8, Olasz aranyváltó (rövid)
1/8, Váltó Svájcra (rövid) 1/8, Csek Londonra 251.20,
Magánkamatláb 2. Tartott.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Sertéskereskedelmi csarnok. Budapest—Köbánya.

Budapest, szeptember 19-én. (Hivatalos tudósítás)
Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg ne-
hez (páronként 400 kilogrammon felül) —
fillér Közép (páronként 300—400 kilogramm-
ig terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz
páronként 320 kilogrammon felül súlyban) 126—
127 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilo-
grammig terjedő súlyban) 128—130 fillér. Könnyű
(páronként 250 kgr-ig) 132—134 fillér. Szerbiai
nehéz (páronként 260 kg fölötti súlyban) —
fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm
súlyban) — fillérig.

Sertéslétszám 1908. évi szeptember 17. napján
volt készlet 37104 drb., 1908. szeptember hó 18-án
felhajtott 582 darab, 1908. szeptember 18-án el-
szállított 348 darab, 1908 szeptember 19. napjára
maradt készletben 37338 drb. A hizott sertésüzlet
irányzata: nyugodt.

Sertéskonzumvásár.

Budapest, szept. 19. (Hiv. tud.) Előző napról ma-
radt 483 darab sertés, 16 darab süldő, 3 darab
malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő
— malacz. Mai napi felhajtás 362 darab ser-
tés, — darab süldő, — darab malacz. Össze-
sen 845 darab sertés, 16 darab süldő, 3 darab
malacz. Eladatott 475 darab sertés, 16 darab
süldő, 3 darab malacz. Eladatlannal visszamaradt
370 drb sertés, — darab süldő, — drb malacz.
Mai árak: Zsirsertés Öreg elsőrendű 350 kg.-on
felül életsúlyban 100.— fillér, életsúly-
levonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól
350 kgr.-ig, 92—98 fillér, életsúlylevonással
— fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül —
— fillérig, életsúlylevonással 120—128 fillérig;
fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig —
— fillér, életsúlylevonással 120—130 fillérig, köny-
nyű 220 kg.-ig — fillér, életsúlylevonással
126 — fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon
felül — fill.-ig, könnyű — fill.-ig.
Beltődi süldő 92 fillérig, horvát süldő —
— fillérig. Malacz 104—108 fillérig. Árak
minden levonás nélkül kilogrammonként, életsúly-
ban értendőek. A vásár irányzata lanyha. Az árak
változatlanok.

**Az Amerikai Porcellán Poudér Rész-
vényársaság elárúsító helyisége**

KECSKEMÉTI-UTCZA 8.

szám alatt van.
Bárá Perényi Odön.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 19. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi minisz-
ter Várkonyi Kálmán okleveles tanítót a papjai ál-
lami elemi népiskolához rendes tanítóvá; a debre-
czeni itélőtábla elnöke Gyöngyössi József debreczeni
lakos, ügyvédjelöltet a debreczeni itélőtábla kerü-
letébe díjtalan joggyakornokká; a szegedi itélőtábla
elnöke dr. Szakall József végzett joghallgató, sze-
gedi lakost a vezetéke alatt álló itélőtábla kerületébe
díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi mi-
niszter Cseley József szentgotthárdi állami főgimná-
ziumi rendes tanárt a nagyszombati állami főgimná-
ziumhoz, Kiss Gábor nagybányai állami főgimná-
ziumi rendes tanárt a budapesti VI. ker. állami fő-
gimnáziumhoz, Sucher Anna pozsonyi állami felsőbb
leányiskolai rendes tanítónét ugyanebben a minőség-
ben a kolozsvári állami felsőbb leányiskolához; a
székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság Fekete Fe-
rencz nagyszombati adóhivatali szolgát a székelyud-
varhelyi pénzügyigazgatóságnál megüresedett hiya-
talszolgái állásra helyezte át.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminiszter Sze-
pes vármegyében a Leibicz városi anyakönyvi ke-
rületbe Weisz Károly városi főjegyzőt anyakönyv-
vezető-helyettessé nevezte ki és őt a házassági
anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való
közreműködéssel is megbízta.

Megbízatus. A belügyminiszter a marosvásár-
helyi állami gyermekmenhelynél a másodrendű teendők
ellátásával ideiglenesen Szathmari Imre szigorló
orvost bízta meg.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Felner
Dávid budapesti lakos és Fellner Miksa mérnök sa-
ját, valamint kiskorú gyermekeit: Jolán és Róza szün-
tén budapesti lakosok „Faragó”-ra és dr. Fürst Ká-
roly budapesti lakos családi nevének „Fábian”-ra kért
átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A nagybecskereki közs. főgimná-
ziumnál magyar-latín tanszékre szeptember hó 30-ig;
az apatini járásbírósnágnál albirói állásra 2 hét; az 5.
hadtestparancsnokságnál egy kezelői állásra 4 hét;
a dícsőparancsnoknál pénzügyigazgatóság kerületében
egy pénzügyi vizgyázó állásra 8 hét alatt lehet be-
adni a pályázati kérvényeket.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése
1908. szeptember 19-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap a keleti hegyes vidéken
még fordult elő csapadék, egyébtől pedig tulnyo-
móan derültre változott az idő. A hőmérséklet
többnyire kissé csökkent és maximuma: Ógyalla-
n, meg Fiumében 21 C°, minimuma: ugyancsak
Ógyallán, meg Rajeczfürdőn 1 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és legfeljebb délkele-
ten nemi eső várható.

Állomás	Léghőmérséklet min. — max.		A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék min. — max.		Hőmér- sekklet	
	7.00	+ 7.00				max.	min.	max.	min.
A-Szalatina	7.5	8.4	N	1	0	16	5		
Ungvár	8.4	10.0	NW	1	1	18	9		
Késmárk	7.1	7.0	N	2	2	12	5		
Losonc	7.0	4.2	NE	1	0	19	5		
Gyalla	7.0	4.9	N	1	0	21	1		
Budapest	7.1	12.4	N	0	0	20	12		
Herény	7.1	7.4	N	0	0	18	6		
Keszthely	7.1	10.4	N	1	0	19	4		
Pécs	7.0	12.9	N	2	0	17	11		
Zágráb	7.0	9.9	SSE	0	0	18	8		
Fiume	6.7	11.2	N	2	0	21	12		
Szeged	6.1	10.6	N	2	0	17	8		
Temesvár	6.3	9.0	NW	1	0	17	8		
Nagyvárad	3.—	0.—	—	—	—	—	—		
Kolozsvár	6.5	8.6	NW	1	4	15	6		
Nagyszombat	6.7	10.2	WNW	1	4	11	8		
Szatmár	—	10.5	W	1	0	17	6		
Eger	—	10.8	SE	3	1	17	8		
Árvárváralja	—	8.0	NE	1	—	12	4		
Szolnocs-bánya	—	8.0	N	0	0	17	6		
Komárom	—	6.4	NW	1	0	15	3		
Magyar-Ovár	—	6.8	N	1	0	17	8		
Sopron	—	5.7	NW	1	0	16	3		
Eszék	—	9.6	N	1	3	20	3		
Cikventica	—	10.7	E	1	0	21	12		
Debrecen	—	10.0	NE	2	0	ny	17	7	
Kecskemet	—	11.2	N	1	0	—	18	7	
Oroszáza	—	10.1	NE	4	0	—	16	7	
Arad	—	9.8	W	4	0	—	16	8	
Zombolya	—	7.8	N	2	0	—	17	6	
Versecz	—	9.6	N	1	0	—	19	6	
Orsova	—	9.8	N	0	1	10	8		

EGYETERTÉS

politikai napilap.
Kiadóhivatali igazgató: **PAJORMÁTYÁS**

IDEGENEK UTMUTATÓJA

Ajánlható beszerzési források Budapesten

Élelmezési cikkek.

**Wikus Tátra tejsokkoladé gyára Budapest. V., Deák Fe-
rencz-utca 17.** Ugyanott finom cukorka-bombonyár,
teasütemény készítése. Megrendeléseket a cég a leg-
pontosabban eszközi.

**Fleischmann Lipót szalámi és füstölt húsu gyára Buda-
pest, Király-utca 11.** Telefon 27—08. Keleti Export.
Előállítás naponta 17.000 pár. Allandóan 24 munkás.

Biztosítás.

**Assicurazioni Generali (Trieszti ált. biztosító-társaság
Alaunt 1831-ben.** Részvénytőke és tartalékalap: 324
millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz., az in-
tézet saját házában. **Életbiztosítás** minden módozat
szerint, valamint **finológiai és leánykiképzési bizto-
sítások**. — Tűz-, szállítvány-, betörésses lopás elleni
és tűvegyszékek. — **Jégbiztosítás** a Magyar jég- és
vizontbiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-
utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 mil-
ló korona. Egyenkénti és csoportos **halálesetbiztosítások**
(egyenkénti balesetbiztosítások díjvisszatérítéssel is)
az Első o. ált. baleset elleni biztosító társ. által (Bu-
dapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és
készpénztartalék 19 millió korona.

**Első Leánykiképzési Egylet m. sz. Gyermekek- és élet-
biztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40—42.**
Alapított: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyer-
mek- és mindennemű életbiztosításokra, havi befizeté-
sek mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Ed-
dig kifizetett biztosított összeg hét millió korona.
Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcön
Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió
korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályosorsjáték
főeljárású helye: VI., Andrásy-ut 5. Kézi zálogútle-
tek: IV., Károly-körút 18; IV., Ferenciek-tere 4. Irány-
utca sarkán. VII., Király-utca 57; VIII. ker., József-
körút 2., VIII., Üllői-ut 6. sz.

Háztartási cikkek.

Drogen és háztartási cikkek V., Báthory-utca 9. sz.
(„Szabadság”-kavéház mellett.) Rendeléseket pontosan
házhöz szállítunk. Telefon-szám: 12—30. **Hesz Izidor**
és Társa „Korona”-drogeria.

Hazai vas- és rézbutorgyár.

Breck J. Henrik. Budapest. Gyár: IX. Liliom-utca 8
Mintaraktár és iroda: Andrásy-ut 32. Ajánlja külön-
ösen legdivatosabb rézbutorai legmodernebb kivitel-
ben. Árak a legutányosabbak. Vidéki megrendelésekre
különös súlyt fektetünk. Árjegyzék ingyen és bérmentve

Víz- és légszuszogatók és csatornázás.

**Pizzurnyi L. utóda Janisch János és fia Budapest, VII.,
Jósika-utca 12. sz. esztornázási vállalkozó, épületbádós
műhelye és horgany díszítmények gyára.** Légszuszog-
atók, vízvezeték, központi fűtések, szellőztető készülékek,
szivattyúberendezés, árnyékszék, vízelőző, minden-
nemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegviz-
gyógyintézetek, melegvízkészítő-berendezések fűtő-
tűzhely összekötéssel vagy saját tűzhelyvel. Am-
bergi légszuszogató gépek, világítási, fűtési és mű-
szaki célokra. Saját légszuszogatók minden ház-
ban. Telefon 20—83.

Villamossági berendezések.

**Magyar Siemens Schuckert Művek villamossági részvény-
ársaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 5.
Telefonszám: 211. és 212. Táviratcím: Siemenschuck-
kert. Gyár: Pozsonyban.** Készít: villamos világítás-
és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket,
Villamos-vasutakat. Bánya-vasutakat. Egyenáramu-
forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és mo-
torokat, valamint az erősáram köröbe vágó minden
egyéb cikkek. *Különlegességek:* felvonók, ventilato-
rok, szivattyúk, hordozható villamos fűtőgépek, villa-
mos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Ezüsttárgyak.

Ezüst. Ezüsttárgyak Dachruh A. cs. és kir. udvari és
kamarai ékszerész ezüsttárgyára. IV., ker. Királyi
Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári
épületében a kicsinyben való árusítás számára is pa-
zar helyiséget nyitott. (Bejárat földszint.) E fényes
helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldísz, tá-
lak, fényűzői cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható
Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben
szabott gyári árakon, melyek minden tárgyon látha-
tóan föl vannak tüntetve.

Selyemárúk.

**Szenágy, Hoffmann és Társa selyemárúháza IV., Böcsi-
utca 4.** Az összes tavaszi újdonságok dus választék-
ban már megérkeztek. Mintákat vidékre bérmentve
küldünk. Miután helyben többféle szakmájú „Szenágyi
cég van, tisztelttel kérjük, selyemárúháznak szóló
b. rendelményeknél a pontos címünknek szives ki-
írását, Szenágy, Hoffmann és Társa selyemárúház”
kizárólag IV., Böcsi-utca 4.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kossuth bucsuja.

— 1849. —

Isten veled, Koronás Kárpátok!
Engem talán többé nem is láttok,
Isten veled, délibábos,
Vadvirágos pusztá!
Szöke Tisza, hol Attila
Álmaid aluszsza.

Isten veled, Czegléd hősi népe!
Magyar hazám ezer dicsősége!
Nagysarlói diadalom,
Isaszeg, Vác, Szolnok,
És minden hely, hol a rabláncz
A porba leomlott . . .

Nem szól immár a harsonák hangja,
Gábor Áron ércnyelvű harangja.
Tenger-ár jött az egyedül!
Küzdő magyar népre:
Sötét felhő a szabadság
Kigyuladt égére!

Szivem sajnó, a vérem fellázad:
Hogy majd hazám mélyen megaláznak.
Hogy elárulsz, mint falevél.
Melyet lefű a szél,
Mikor csizmánk nyomát hóval
Lepi be majd a tél . . .

Leborulok az ősi, szent rögre.
Ugy érzem, hogy válni kell örökre;
Hogy én nekem el kell innét
Hajh! örökre mennem,
A bujdosás könyázatott
Sós kenyérét ennem!

Ne sírj szívem, törd békében sorsod!
Más is volt itt, ki keresztet hordott.
Máson is volt a megváltók
Tövis-koszorúja.
Rákóczinak is itten vitt
El hajdan az útja!

Egy maroknyi földet a kezembe:
Ha a szívem valaha csüggedne.
Itt fogadom e határnál,
Hogy nem nyugszom addig
Mig feledd, édes hazám,
Ismét nem pitymallik.

Ha élve nem, hazajövök halva,
Az utolsó, a szent diadalra.
Széjjel szórom láthatatlan
A szabadság magját,
Visszahozom regék-szötte
Isten csoda-kardját.

Nógrádi Pap Dezső.

(A haj vására.) A divatos hölgykalapok még mindig növekedő méreteivel együtt gyarapodnak a hajzatok is. Ahol valamikor könnyed fűrtök kunkorodtak, ott ma jókora fonatcsomók terpeszkednek széjjel és természetes hajmennyiséget sejtetnek, de a valódiságukra nem lehet mindig megesküdni. Valamikor a hiányosabb hajzatu asszonyok beérték azzal, hogy némely vendégfonattal pótolják a gyériséget. Napjainkban az elegancia nem elégszik meg a diszkrét kiegészítéssel, hanem egész mennyiségeket markol meg. Ugy mondják, hogy terjedelmes parókákkal meg lehet kimélni a tulajdon haját a féltülés kellemetlenségeitől. Szól pedig ez mindennek felett a Hudson-parti szépekre. A new-yorki nők nem is olyan régen még igen szerényen bántak az idegen hajrészekkel. Az egész dolog kissúlyú volt és mentes a feltűnéstől. Most átlag tizenhat fontosak a hajtömegek, amelyek ilyenformán nyolczszorosan nehezebbeké váltak. A természetes haj iránt rendkívül élénk a kereslet. A kereskedők már aggódnak, hogy nem lesz majd honnan beszerezni a drága anyagot, ha ez így megy tovább. A készlet egyelőre még tart. Napjában körülbelül egy tonna megmunkálatlan emberhaj és huszonhét mély láda paróka érkezik az északamerikai fővárosba. Az árak mohón emelkednek. A szakértők a sajtóban elárulták a hihetetlen ügyességgel feldolgozott álhajak eredetét. A hazájuk legkiváltképpen a menyéi birodalom. A kinaiak a legszebb pénzért sem válnának meg a hajuktól. Azonban az ott divó igazságszolgáltatás jóvoltá-

ból mégis csak bőven akad ez a paróka a new-yorki vásárra. Másutt a letartóztatott személyiségeket lefényképezik és mindenféle ügyet elkönyvelnek rólu, a sárgák között az a szokás, hogy mindennek előtt a foglyok czopfját nyírballják le. Az így felgyülemlő hajösszegeket azután busásan elárusítják. Jelenleg Mandzsuriában szörnyen elsokasodnak a haramiák és ezért a törvényszékek gyönyörűen tudnak az amerikai czégeknek hajakat szállítani. A „Sencia” nevű hajó parancsnoka Gimes kapitány elbeszélte, hogy Pekingben számos olyan kereskedő van, aki felbérelt emberekkel kiásatja a koporsókat és levagdosztatja a hulláról a czopfot. Ezek a rendszeresen lopott jószágok is garmadával kerülnek át a tengeren az Ujvilágba. Mivel az amerikai hajvásárról Európába is jutnak termékek, nem lehetetlen, hogy például a párisi szalonok ünnepeit hölgyei közül is sokan oly fűrtöket viselnek, amiknek a gazdája czégeres mongol gonosztevő volt.

(Szellemi tulajdonságok öröklése.) Két hollandus orvos, Heymins és Wiersma több évtizedekre terjedő fázadozásukkal összeállították a szellemi tulajdonságok átöröklését feltűntető táblázatát. A munkában vagy háromezer németalföldi orvos segédkezett nekik, hogy a megfigyelések anyaga minél tartalmasabb legyen. Bebizonyosodott, hogy a logikus gondolkodási tehetség, meg a gondolatokat szabályozó és megszólaltató tudás legtöbbször az apától öröklődik. Száz közül negyvennégy fiu az apjának köszönheti a tudományos tevékenységre való hajlamosságát. Másként van a tény a lányoknál. Nekik csak tizenegy százaléká igazol ebben a tekintetben rokonságot az apával. Az anya finomlelkűségét is sokkal inkább öröklik a fiugyermekek. Az érzelmi gazdagság eredetét legkivált az anyákban keresték. A táblázat azt mutatja, hogy ez is jelentékenyebb mértékben vezethető vissza az apákra. Az erkölcsileg gyöngék és bűnösök, leggyakrabban megingatható jellemű apák gyermekei. Száz közül kilenczven esetben a buskomorságban, fogékonytalanságban és a zavaros itélkezési képességben az apák természete élt tovább. Viszont sajtóságos, hogy a sportkedvelés és a vadászszenvedély a testápolás és a ruházkodás gondosságával együtt az anyától öröklődik. Pontosság, becsületérzés és írói képesség az apáktól származik, de a művészi tehetség az anyáktól.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Hta: FRED. VILLER.

11

Frick és Davis úgy gondolták, hogy még nem elég a vagyonuk. A szerzett pénzzel most meg volt a lehetőség adva, hogy egy régi, Frick által kidolgozott tervet valószínűleg meg és melyért már régtől fogva rajongtak. Ugyanis évekkal azelőtt Frick, egészen fiatal ember korában Délafrikában volt. Ott követte egy ideig a boereket, akik észak felé, az Orange folyón haladtak, elkísérte őket a Vaal folyón és egyáltalán velük kalandozott. Ezekben az expedíciókon Frick talált gyémántokat és a bennszülöttektől kalandos történeteket hallott, hogy hol található ezen érzékelő kovek nagy mennyiségben, mely sziklaüregekbe — különös formájú üregekbe — van elrejtve és Frickben azt a gondolatot ébresztette, hogy elhagyatott bányákról lehet szó. Ezek az érlesztések olyanok voltak, hogy nem kételkedett bennük, kellett, hogy valami igaz legyen a dologban, mert a hely megjelölése is helyes volt. Akkor azonban nem tudott társat szerezni ehhez az expedícióhoz, mert a megjelölt hely mélyen benn volt a pusztában és vad, ellenséges néger fajok laktak. Akkoriban hiányzott a tőke is az ilyen felszereléshez, így tehát fel kellett hagynia a tervvel.

Most azonban Frick és Davis elhatározták, hogy utána kutatnak a gyémántoknak.

— Davis éppen az az ember volt, aki az ilyesmire alkalmas, — jegyezte meg az öreg Frick, amint az elbeszélésében idáig ért, — legalább ő még jobban bele volt bolondulva a gyémántokba, mint én.

A két barát Kaplandba utazott, pompás felszerelést vásároltak és embereket fogadtak egy nagyobb szabású expedícióhoz. A fennmaradt

pénzt, ami nem ment el a felszerelésre, egy londoni bankba küldték. Ezt Davis hozta rendbe; ő értette az üzleti ügyeket.

Az expedíció egészen a Vaal-folyóig jutott, de vissza már nem jött — ez pedig így történt: mikor már olyan mélyen bent jártak, hogy a számitásuk szerint már csak egy napi ut hiányzott a gyémántbányákhoz, a bennszülötteket az ökröskocsikkal, podgyászszal visszahagyták és a két kalandor magában folytatta az utat. Tényleg találtak egy helyet, melyet Frick „Salamon elhagyott bányáinak” jelölt meg. Egy kis zsákot megtöltöttek a gyémántokkal; de visszatérve a táborba, azt teljesen szétdulva találták; az egész legénységet lemészárolta egy ellenséges törzs. Frick és Davis kemény harc után szintén fogszába estek.

Éjszaka azonban Davisnak, — ki sértetlen maradt, — sikerült elmenekülnie. Frick czombját egy nyíl járta át és így nem tudta barátját követni. Davis Frick beleegyezésével magával vitte a gyémántos zacskót és megígérte, mihelyt civilizáltabb területre ér, újabb expedíciót szervez Frick megmentésére. Fricket a néger a pusztában és vadonban mind beljebb cipelték s teljesen lehetetlen volt megmenekülnie. Három évig maradt náluk. Végre egy európai pionir-csapat bukkant fel egy nap és mielőtt a feketék megakadályozhatták volna, Frick már szövetkezett és távozott velük. Valószínűleg a néger a hosszú idő alatt már magukhoz tartozónak vélték, mert hiszen feleséget is kellett közülük választania.

Frick alig hogy visszatért a fehérek közé. Davis barátja után tudakozódott. Utóbbi teljes épségben vissza tért a Kap-kolóniákra, de egyáltalán nem próbált segítő-expedíciót szervezni. Elenkezéssel, azt beszélte, hogy Frick meghalt. Ő maga egyenesen Angliába utazott, ahol arról tett említést, hogy gyémántokat talált és nála vannak, de azokat nem mutatta meg senkinek sem.

Fricknek nem telt öröme ezekben a hírekben. De volt még néhány kisebb gyémántja, me-

lyet a négerek között talált. Ezeket eladta néhány száz fontért és Davis után utazott Angliába.

Itt megtudta, hogy Davis a pénzt kivette a bankból, az összes gyémántokat eladta, egy nagy uradalmat vásárolt és mint nagybirtokos él Jorkshireben.

Frick kiutazott a birtokra, de a tulajdonos nem bocsátotta maga elé. Sőt még a bankból felvett pénzből sem akart neki semmit sem adni.

Most aztán Frick dühös lett.

Erőszakkal akart utat törni a gazficzkóhoz, a szolgák azonban kidobták. Ekkor a rendőrséghez fordult; ott azonban a törvényszékhez utasították. Egy ügyvédet kellett fogadnia, aki volt barátja ellen megindítsa a pert.

Ügyvédet könnyű volt találni; de egyik sem akart az ügygyel foglalkozni, csak az esetben, ha Frick kötelezi magát a költségek viselésére. Davisnak gazdag és hatalmas befolyása van és minden alkalmat meg fog ragadni, hogy a pert hátráltassa, ami az angol peres ügyeknél könnyen megtehető, csak sok pénze legyen az illetőnek és kevés skrupulusa. Frick egy ideig tombolt még, mint egy ketrecbe zárt oroszlán, végül összeszedte magát és egy Ausztráliába menő hajóra váltott jegyet, még mielőtt teljesen megbolondult volna, — ahogy ő kifejezte magát.

Ausztráliában a társaság harmadik tagja barátságosan fogadta és mikor Hovell megtudta az esetet, éppen úgy tombolt a gazficzkó Davis miatt, mint maga Frick.

Éppen rossz idő járt Hovellre. A farmját elöntötte az árvíz és birkáinak legnagyobb része tönkrement. De azért nem engedett. Nem törődött Frick ellentmondásával és érveivel és nagy nehézségek között, de mégis sikerült neki ötezer font sterlinget a birtokára felvenni és ezt rákényszerítette Frickre. Utóbbi látta, hogy a barátja nem áll el szándékától, nem habozott tehát tovább, elfogadta a pénzt és ismét Angliába utazott.

(Polyt köv.)

Vasárnap, szeptember 20.

EGYETERTÉS

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon, 1908. szeptember 20-án

Nemzeti Színház R. Kir. Operaház

Délután 1/2 3 óraker

A három testőr.

Vigjáték a felvonásban. Irta Herczegh Ferencz. Poliacsek Kovács Róza néje Molnár Liza unokahuga Varady Rákai inszpekuszó Dezső Plóris uró Nádav Hertovay Kecsniczky Rózsahegyi

Este fél nyolc óraker

A betyár kendője.

Eredeti népszínmű dalokká, 4 szakaszban. Irta Abonyi Lajos. Nagy Istvánné Rákosi Sz. Mihályfi Nagy Ferencz Kovács Andor Gyenes Boris Helvey Endi Jákó Orsi K. Hegyi M. Gárdás Blaha L. Zsófi Heidu Csépi Latabár Kajszin Rózsahegyi Ragyás Hónis Szolgabíró Horvath

Pillangó kisasszony.

Frédéric dalmű 2 felvonásban 5 részben. Szövegét Long János L. és Bolasco David nyomán írta: Illca L. és Giacosa G. Ford. Váradi Sándor, zenéjét szerzette Puccini Giacomo.

Személyek Pillangó kisasszony Ambrusné Szuzuki Kato Pinkerton Sharples Goro Déri Yamadori nereszeg Pichler Bonza Ney Yakusidó Hegedűs Császari biztos Kárpá

Urania színház

Délután 4 óraker

A TENGER

Este fél 8 óraker Régi jó idők

FOVAROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17.

Zajos siker! Ma és minden este Zajos siker!

A borsos darab

(Das starke Stück)

Továbbá: AALBACH mint budapesti idegenvezető.

BAUMANN mint Scherloch Hochmetz és a

változatos varieté-műsor.

Az előadás kezdete 8 óraker.

Jegyelővel 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál. A télikerben reggeltől 5 óráig VOROS ELEK országzene-kara hangversenyez.

BUDAPESTI CABARET

BONBONNIÉRE Teréz-kört 28.

Minden este 9 és 1 negyed óraker: „A néma vádolt” (zajos sikerű bohózat), „BERTA PANAMAJA” 100-ik jubiléris előadása. (Színpadi paródia. Dr Szalay, mint Rott, Kovári, mint Nagy Endre! — Megtévésztésig há művész imitációk). László Rózi (4 u. cabaretszámmai). Kökény Ilon, Antal Erzi, Csabai Zsófi, Sugar Edith, Rátay Márton a Királysínház tagja, mint vendég. Kóváry Boross, Szalmay, Kabók 3 kis darab — 30 u. cabaret szám. Conferencier: Dr Szalay József (Grünbeum-imitáció budapesti idegenvezető). Jegyek: 6, 5, 4 és 3 kor-ért Kontinuo tiszdejeiben, Andrássy-ut 29. Bardnai (Kossuth aros-u. 4.) és 3. Csabai-ut 28. sz. színház.

IFJ. SCHULLER FERENCZ

nagyvendéglője VI. kerület, Andrássy ut 39. szám. A szalmaövegyek legkedveltebb ettérme. Mérsékelt árak! Kitűnő kiszolgálás!

A LEGJOBB KÁLYHÁT ÉS KANDALLÓT

HEIM H. CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ Budapest, Thonet-udvar.

Különlegességek, osaladt házak, iskolák, kasszárnyák, irodák stb. részére. — Százekenél több van belőle használatban.

Vatód csak ezzel a védjeggyel MEIDINGER-OFEN H. HEIM

Prospektust és kőltésgeveit ingyen és bérmentve. Eredetiben kaphatók csak fenti helyen v. Bécs, I., Schwarzenbergstrasse 8.

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszékhelyén vagy más helyen is megvásárolható. Budapest, VIII. József-körútja. Tessenék árjegyzékot kérni.

Automobilok

üzletfelo szlás miatt összes raktáron lévő kocsik megfelelő áron eladók. OSILLAG A JÖZSEL bizományi raktára. Budapest, V., Nádor-utca 30. szám.

„LICEUM”

Andrássy-ut 13. sz. alatt nyelv-, rajz- és táncoktatás. 1. Német nyelv egész évre 100 K. Fizethető félévi 50 K.-ás, v. havi 10 K.-as részletekben. Beíratási díj 1 K. 2. Angol nyelv egész évre 140 K. Fizethető félévi 70 K.-ás, v. havi 14 K.-as részletekben. Beíratási díj 1 K. 3. Francia nyelv egész évre 120 K. Fizethető félévi 60 K.-ás, vagy havi 12 K.-as részletekben. Beíratási díj 1 K. 4. Külföldi rajz egész évre 30 K. Fizethető félévi 15 K.-as, vagy havi 3 K.-as részletekben. Beíratási díj 1 K. 5. Külföldi svéd torna egész évre 100 K. Fizethető félévi 50 K.-as, vagy havi 10 K.-as részletekben. Beíratási díj 1 K. (csak 5 és 14 év között.) 6. Tánc. Két kurzus: (okt. 15—Jan. 1.) (Jan. 1.—márc. 15.) 30 K. Beíratási díj 1 K. (csak 5 és 14 év között.) 7. Zene prospektus szerint. A táncoktatásra járók nagy számánál fogva kértük meelőbb jelentkezni.

FOGAK

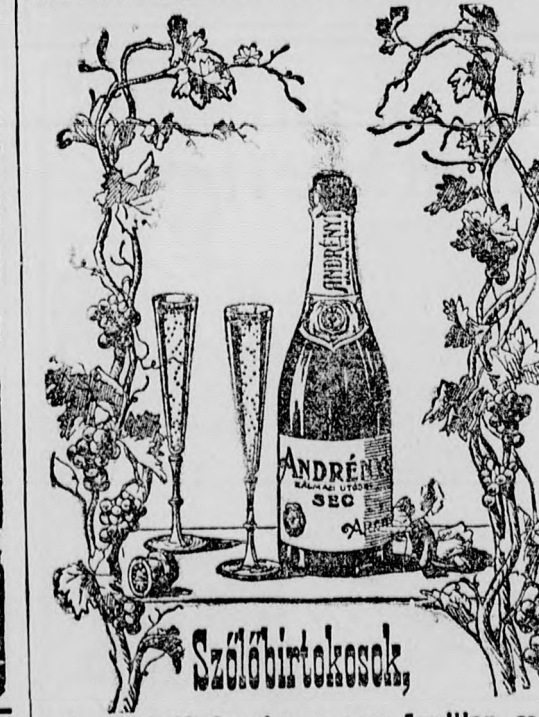
és fogsorokat szájpadiás nélkül, a természetes fogaktól meg nem különböztethető és rágásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készít Guttermuth János mű-fog specialista BUDAPEST, VII. ker., Baross-tér 22. I. jobbra 3. Kérem a névre és az ajtószámra figyelni, mert ketten vagyunk e hazban. — Érkezéskor kérem a kapu alatti táblán lévő 3-as számú gombot megnyomni, hogy az érkezők sorrendje betartassék.

Kovács Gyula zongora-termel

Budapest, V., Ferenc-József-tér 5-6. Gresham-palota. Telefon 110-66. zongorák, pianók és harmóniumok legelőcsőbb árban. Teljesen új hangszerék bérbeadása. Részlet és javító-osztály. Zongora hangoltatás eszközöltetik. Állandó képkiallítás eredeti képekben, és művészi reprodukciókban.

KÉZIMUNKA

beszerzés előtt 1840 rajzról ellátott kézimunka árjegyzékemet és kérem mintákat és kiválasztási küldeményt. TELEFON 109-06. Bérczi D. Sándor női kézimunka nagyiparos Budapest, VI., Dessoefly-utca 5. sz. (Váci-körút sarokház mellett, villamos megálló) saját árnházában. Magyarország legnagyobb kézimunka üzlete.

Szőlőbirtokosok, kiknek eladó Sauvignon vagy Semillon, esetleg más francia fajszőlőkből szűrt borai vannak, felkérhetnek cseréjüknek ajánlatot tenni. Bármily mennyiséget megvásároljunk.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszor, igen számos esetben kitűnő szolgálatot tesz, mert erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka közkedvelt ital.

Radial Elixir kitűnő gyomorkeserő páratlan hatása!!

Gyártja: az Alföldi Cognacgyár r.-társaság KECSKEMETEN. Mindenütt kapható! Tessék mindenütt csakis eredeti Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

SZINHÁZAK

Vasárnapon, 1908. szeptember 20-án.

Vígyszínház

Délután 3 óraker

Tatárjárás.

Derecske három felvonásban, líra
Óskányi Károly, zenéjét Gábor
Andor verseire írta Kálmán I.

Személyek:
Lohonyay tábornok Vendrey
Freszka a leánya Komlósy
Riza Keleti J.
Lórenthey Hegedűs
Imrédy Fenyvesi
Mogyoróssy Kornai B.
Wallenstein Sarkadi
Núke Dallos J.
Luri Tihanyi

Este fél nyolcz óraker

A csókon szerzett vőlegény.
Enekes bohózat 3 felvonásban.
Írta: Szigeti József. Zenéjét
szerze: Szily Lajos.

Csontay Lőrinc: Balassa
Héja, unoka fésese t apocsal
Fszli Rónaszékiné
Abrai Irén Kornai
Futaki Szerémi
Ripacs Hegedűs
Nefelejts Haraszthy

Várszínház

Zárva

Magyar színház

Délután 3 óraker

Tűz a gyárban!

Dráma 3 felvonásban, líra Swec-
linck, Fordította dr. Sebastyén K
Van Iccrens

Személyek:
Theo Rákay
Henrik Törzs
Susanne Tamay
Cory Toti I.
Heermanns Garas
Friderik Lóránt I.
Ebis sens Réthel
Wiggers Köröndy
Jansen Z. Molnár
Geriksen Fenyvesi

Este fél 8 óraker

A szerencse fia.

Komédia 4 felvonásban. líra:
Dregely Gábor.

Személyek:
Epreskertü Reiner Vágó
Reinerné Forrai R.
Emma, leányuk Meszáros G.
Varga, szabo Köröndy
Iren, leánya Báthori G.
Szonlách Márton Garas
Kornos Antal Csorlos
Galku, igazgató Réthel
Szűcs Adolf könyvk. Dobi
David, tőzsedeag Rátkai
Lili, leánya P. Makai G.
Zárai Zinkó Dani Z. Molnár
A mintster László
Sebes György Papp

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR.
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 óraker

Ma! fél 10 óraker! Ujdonság!

A feleségem férje

Bohózat írta Satyr. Rendező Rott Sandor.

Végül 11 óraker

DER LUFTTURNER

Bohózat egy amerikai szálloda életből
írta Satyr Rendező Trebitsch Sandor

Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Az első eme-
leti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók.

— Kezdeté fél 12 óraker —

KALAPOK

eredeti párisi modellek után

20 koronától 200 koronáig

Holzer cs. és kir. udv. szállító
divatházában Bpest, 9.
IV., Kossuth L.-u.

MINDENKI

WAGNERHEZ megy,
a ki kitűnő hangszereket
olező pöczen akar venni.

Hegedűk 2 frt. 50
krtól, fuvolák 3 frt.
tól, beszélőgépek 5
frtől feljebb. Har-
moniumok a legol-
csóbb árak mellett.

WAGNER „Hangszerkirály”
Budapest, József-körút 15. Árjegyzék ingyen.

SZABADALMAK AT

védjegyeket és mintatallimat meg-
szerező Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

FASZTOR (bej. cég.)
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 17.
Telvilágosítás díjtalan. Telefon 36-20.

Vértess-féle Sósorszesz
Minden házban szükséges,

Hiba nélkül! Tű nélkül!
PATHÉPHON LEMEZEK!

Szenzációs ujdonság! Grammofon kedvelők figyelmébe!
A világhírű párisi Pathé cég egy újfajta lemezt hozott forgá-
lamba, melyhez nem kell a költséges és időrabló acéltűket
használni. A Pathé-féle hangdoboz mindenféle grammofonra
alkalmazható és egy elkophatatlan szafir tűvel van ellátva. A
Pathé lemezeknél nincsen a fűrésztől származó zaj, Gyönyörű tisztá
és természetes hangviszáradása folytán mindenkinek rendkívül
nagy élvezetet szerez. Felvételek 15 nyelven a világ legelső
művészeitől, Caruso, Alvarez, Titta, Ruffó, Slezák, Schmedes, Gemma,
Bellacioni, Delna asszony, Boninsegna, Galvany, Mihalovna stb.

Csakis egy árban 5 kor. 28 cm. lemezek. Pathé hang-
doboz ára 10 kor. — Jegyzéket ingyen és bérmentve.

Kapható: **FRISS GYULA** utóda
Havas Simon fonográf-
üzletében
Breda, IV., Ferenciek-tere 3. az udvarban jobbra

Eredeti Meidinger
Kályhák és Galoriférek
cseréppel való bur-
kolásra vagy be-
falazásra.

Eisler és Vertes, Budapest
Telefon 16-15.
kályhagyáros
Andrássy-ut 41. sz.
Szellőzőrácsok minden
nagyságban.

Borsajtók, szőlőzúzó, arató- és vetőgépek
a legolcsóbbak és legjobbak
FEHÉR ÉS GHIMESSY
gépgyárában,
Budapest, VI. ker., Hungária-körút 84E. szám.

Női ruha
divat kelme
eladás

Oriási készletünkkel 120 cz.
széles őszi angol keimét mé-
terenként 42 krtól kezdve a
legfinomabb minőségig 2-3-4
frtig árusítunk.

Rosenberg és Quitt
női divat, szőnyeg és vá-
szon árak nagy áruházában.
Budapest, VI. Király-utca 32.
Telefon 528.

Alapított 1895

Czimbalom kedvelők

Mellett bárhol czimbalom vásárol-
nának, kérjenek árjegyzékét a czim-
balomkészítés elismert első szak-
értelmétől, ki minden tekintetben a
legjobb világhírű szabadalmazott
czimbalmok készítője. Czimbalmok
már 25 krtól kezdve kaphatók, egy-
szintén az összes hangszerek a leg-
jobb minőségben. Számos kiállításán
elsőrendű kitüntetés és elismerés a
legjobb és szakszerű munkáért.

Habits Antal Budapest, VII. kerület
Erzsébet-körút 42. szám

**MEGHODÍTOTTUK
A VILÁGOT!**

UNDERWOOD
LÁTHATÓ ÍRÁSU
IRÓGÉP

GEREBEN BELA KRISTÓF TÉR 2

Akar-e Ön
kényelmes, tartós és
elegáns lábbelit viselni?

Ez esetben csakis

**„Angyal
Cipőt”**

vásároljon, mely akkor
valódi, ha a talpán ezen

Angyal védjegy

látható.

Kapható az ország minden
jobb üzletében.

viszontelárusítók forduljanak a törv.
jédel

Angyal-cipők
gyárához:

Engel Simon
Budapest,
VII. ker., Rákóczi-ut 8.

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon 1908. szeptember 20-án.

Királyszínház

Délután 3 órakor.

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Írták Leon és Stein. Zenéjét szerzette Lehár Ferencz.

Személyek:
Zola Papir
Valencienne T. Harmat
Danilovics gróf Király
Gyawari Hanna Turchányi O.
Rosillon Csász. Baskó
Svepus Hoross
Praskoria Orlov F.
Kromow Dobi
Casada Soma

Este fél 8 órakor

Hollandi lány.

Nagy operette 2 felvonásban. Szövegét írta Paul Rubens és Austen Hungen. Zenéjét szerzette Paul Rubens. Fordította Brody Miksa.

Pap Adrien, Szirmai
De Coop, hadnagy Dobos
Van Vuyt, karmester király
Hook, palinagyáros Hoross
Sally, leánya Petrás S.
Freda) unokahúga, Szilágyi L.
Klara) arvak Hellai
Snapsz, gyárvezető Papir
Mina, szakácsnő Pámay L.
Sándor Simon Német

Városi nyári színház

Délután fél 4 órakor

A próbaházasság.

Enekes bohózat 3 felvonás.

Este fél 8 órakor

A vasgyáros.

Színját 4 felv. írta: Ohn

Fordította: Fay J. Béla.

Fővárosi nyári színház

Délután 3 órakor

A böregér.

Operette három felvonásban

Zenéjét szerzette: Strauss

János.

Este fél 8 órakor

Csökkirály

Regényes daljáték 3 felv.

Apollo - Projektográf

TELEFON 68-39.

Japán tragédia.

A jó hazafi. Esküvő né-
hézsegekkel.

Méde vadászat

Oroszországban.

Háladatosság. Katonai sportok.

A szerelmes fényképész

A Nilus vidéke.

KEZDETE: 6 órakor

BEKETOW CIRKUSZ Városliget

Telefon 107-46

Ma vasárnap szeptember 20-án

2 NAGY ÜNNEPI ELOADÁS

«HELGOLAND»
Nagy kiállításos vízi némajáték 150 négyzetméter víz a cir-
kuszban. Fényes kivilágítás, tűzijáték, 60 hógyéből álló hulló
The 3 Stalg's halászszaglás motorkerékpáron és az egész
műsor.

GLADIS-KÁVÉNÁZ

Bottenhiller-utca 10. (Óvoda-utca sarkán.)
Minden este Telefon 103-69.

TATAI BUS FERI
szokara hazországyoz. - Pényes amerikai berende-
zés. - Külön értékesített helyiségek. - Szolid árak.
A szervezett munkások sztra
partfogását kérve, tiszteltem.

SZATMÁRI, kávé.

Császárfürdő Budapest

Nyári és téli
gyógyhely, a
magyar Irge-
mas-rend tulajdona. Elsőrangú kénos hévívíz gyógyfürdő;
moderna berendezésű gőzfürdő, kényes mes iszapfürdők,
szodák, török-, kő- és márványfürdők; meleg-, szen-
savas- és villamos vizűfürdők. Ivo-kúra. 200 kényelmes
lakosztoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektus.
ingyen és bérmentve küld

Az igazgatóság.

„VALUTA” ÉRSZÖNY

egy darab borból készülő ára
1 korona kizárólag

„Székely” borbondósnál
VII. 9 Rakóczi-ut 4
Aranyvázak ingyen

SZABADALOM,

védjegy- és mintacellaom kieszköz-
lése az összes kultur-államokban.

ADLER MIKSA okl. gépészmérnök
hites szab. ügyvivő
BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 51.

Szalloda

Az „ARANY BÁRÁNYHOZ”
BÉCS, Wieden, IV., Hauptstrasse 4.

Elsőrangú szálló. - A magyarok találkozó
helye. - Szobák 2-60 koronától felfelé.
3 percznyre az Operától és Károlystrassétól.
Világos szobák. Világos szobák.

600.000 korona

nyerhető

október hó 5-én

1 drb Pesti Hazai Tkp. sorsjeggyel.

Kapható
40 havi 3 kor. 50 fillér részletfizetésre.

Az első rész ot beállítás elonében kiadom a sorsjegy-
sorozat és száma tartalmazó részletet azonnali játé-
kossal. Az első 2 havi részletnek egyszerre való beki-
dése esetén a 3-ik részlet ingyen nyugtáztatik.

Fleissig Sándor
bank- és váltóüzlete

Budapest, VII., Erzsébet-körut 2.

paprikát 1/2 kg. ésinos
édes nemes bádog doboz-
ban és házilag tisztán tojjással készített

szegedi tarhonyát

(1/2 kg.) küld 6 korona előzetes beküldése mellett
vagy utánvétel bérmentve

KARDOS JAKOB Szeged.
taccány nagykereskedő.

Jól lát?

Ha nem, akkor for-
duljon bizalommal

HATSCEK optikushoz, csak Károly-körut 6. sz. ahol szem-
üvegek és látószék is legelőcsöbben kaphatók
Ingyen árlavizék bérmentve.

Colibri!

A világ legkisebb zongorája
185 cm., csakis a magyar kir.
zenekademia szállítójánál

Reményi Mihály

nagy magyar hangszer és zong-
gora telepen kapható

Budapest, Király-u. 58.
Telefon 87-84.
A zenepalota mellett.

Dus raktár a legkiválóbb mesterzongorák és piani-
nókban a legelőcsöbttől a legfinomabbig. Készpénzért
vagy 36 hóig terjedhető részletfizetésre is. - Régi
zongorák és pianók megvételnek és becsereitelnek.
Ezen lapra hivatkozva árjegyzék minden hang-
szerről külön-külön ingyen küldetik.

FÜÖESZKÖZÖK
EZÜSTBÖL ES ALPACCA EZÜSTBÖL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBEN
POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 PÁRZSAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

HETI MŰSOR.

Szeptember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Orania	Föv. nyári színház
21 Hétfő	Antigone, Szerem játék.	-	Csokon szerzett völegény	A hollandi lány	Sastiók	Régi jó idők	Ocskay brigad.
22 Kedd	A nászinduló.	Tannhäuser	Fatárjárás	A hollandi lány	A nagymama	Régi jó idők	Troubadour
23 Szerda	Bizánc	Bánk bán, Csodaváza	Kutya van a kertben.	A hollandi lány	A szerencse fia	Régi jó idők	A kék egér
24 Csütörtök	Kényeskedők és Nők harca	Carmen	Csokon szerzett völegény.	A hollandi lány	A nagymama	Az új Törökország	Csökkirály
25 Péntek	A társadalom támaszai	-	Kutya van a kertben	A hollandi lány	A szerencse fia	Az új Törökország	A Gyurkovits-lányok
26 Szombat	A társadalom támaszai	Siegfried	Diákélet	A hollandi lány	A nagymama	-	Boccaccio
27 Vasárnap d. u. este	Liliomfi A társadalom támaszai	Tosca	A tantomó Csokon szerzett völegény.	100 év múlva A hollandi lány	császár katonái A szerencse fia	-	Csökkirály A cornevillei ha rangok

GRAND PRIX PARISI VILÁGKIÁLLÍTÁS 1900.

KWIZDA-FLUID

Kigyó-védjegy.
(TURISTA-FLUID)

Régóta kitűnőnek elismert illatos bedörzsölés az izmok és inak erősítésére. Erősítés és orrmegújítás céljából használják az összes turisták, kikapósok és lovagló turák után.

Ára 1 egész kor. 2.-, fél üveg kor. 1.20.

KWIZDA-flu FLUID

VALÓDI A GYÓGYTÁRAKBAN KAPHATÓ.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték.

Főraktár: **TOROK JOZSEF** gyógyszerésznél.
BUDAPEST, Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26

DIESEL-motorral

a tényleges löerő

óránként csak 1 fillérbe kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költségvetéssel
készségesen szolgál a

Fegyver- és Gépgyár R.-t.
Budapesten.

STANDARD

életbiztosító társaság Edingburgban, Angolhon
Alapítva 1825.

Magyarországi fiók
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. (Standard palota)

Évi bevétel	36,638,000	korona
Kiutalt nyereményrészek	170,000,000	"
Vagyon	290,900,000	"
Halálesetek folytán kifizetve	628,474,000	"

A »Standard« kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. ● Alacsony díjak. ● Szabad világgötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál ● Tőkésítés és előre megállapított visszaváltási érték. ● Megtámadhatatlanság. ● Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. Szabad háború-biztosítás népfelkelők részére.

Díjtablázatok kívánatra küldetnek.

Déli vasut.

Folyó évi október hó 1-én a déli vasut magyar vonalain a téli menetrend lép életbe, mely a következő változásokat tartalmazza:

Budapest—prágerhoi vonal.

A személyszállító vonatok a téli menetrend tartamára B-Világos, Lellei felsőmegálló és Belatelep megállóhelyeken nem állanak meg, A 202. 203. és 204. sz. gyorsvonatok ezentúl a téli évadban is Szántód helyett B-Földváron fognak feltétlenül megállni, míg a 201. sz. gyorsvonat sem Szántón, sem B-Földváron nem fog megállni.

Közelebbi adatok az állomásokban kifüggesztett menetrendhirdetményekben foglaltak. Zsebrétű menetrendek úgy mint eddig a vasúti pénztáraknál árusítatnak el.

UJ IDŐK

Szerkesztő: **HERGEG FERENCZ.**

Előfizetési ára negyedévre 4 korona — Az új évfolyam október 1-én kezdődik. Mutatvány kérésre ingyen.

Kiadóhivatal Bpsten VI., Andrássy-ut 10. szám

Villamos világitás

sajtó dynamóval, lakóháznak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27835

Telepek minden ámba szállítattak.

Keményítő gyárak

Uhländ reform-rendszere szerint burgonya, buza, tengeri, táplóka, ris stb. feldolgozása. Minden más rendszerre felülmúló kiválóan berendezett.

W. H. UHLAND k. f. sz. LEIPZIG-G.

különleges vállalat keményítő gyárak a alakítására és berendezésére. Konstrukciók olcsó áron.

Sok újítás! 28012 Tetszők árjegyzéket kérni!

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. enredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesefolyást, hólyagbajt, székelt, bejakt (gyulladás), lórbajokat, elgyengült férfierőt, méhbetegségeket, onterőztet és annak utóhatait, ideg- és hágerőcsinbajt, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 8-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körut 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyulok.

Nem tévedhet senki ha férfi és gyermek ruháit bevásárlásnál vigyázza

12

számra a Karolykörúton

Kohn Heilmann és fia

csász. és kir. udv. szállítók.

az »Angolszabóhoz«

Elsőrendű legnagyobb

férfi és gyermek ruháit

áruházát

Budapesten!

Ujdonság!

Gamsbua

Ujdonság!
— K. 380-tól felfelé. —

A. Sachselt Bécs
kalaphésztő

XVII., Kalvarienbergg. Nr. 34.
II., Taborstrasse Nr. 39.
XVI., Neuerfelderstr. Nr. 2.

képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vadászoknak és turistáknak

alkalmatlan, télen melegítő, nyáron hűsítő, lörv. védőt

Nimród

meleg és hideg italtartó lapos bőrtök floczcel béleelve, közönséges üveggel, mely ugyanazon szolgálatot teszi, mint a drágább

THERMOS PALACZK

a forró ital reggel beöntve, télen a legkellemebb italt szolgáltatja egész nap és nyáron a behűtött ital nem melegszik meg benne egész nap. Továbbá **THERMOS PALACZK** védőtökök bőrből, floczcel béleelve saját találmánnyal, legolcsóbban kapható:

ACS LASZLO szíjgyártó, Ullői-ut 19. szám

Teljes közlőműberendezések
valamint egyes alkatrészeik.
Gyűrűskendű valamint Sellar-rendszerben.

IPAR- és MEZEI VASUTAK
m. p. sínek, kocsi, váltók, fordítók, vasvasalatrészek stb.

Motorok és lokomobilok
benzin, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek
valamint szerszámok, szerszámgépek, vas- és gép-számabeli cikkek használt és új állapotban kiválóan olcsón beszeresethetők

Schlesinger Alajos-nál
Budapest, V., Váci-körut 30. szám.

Tessék megfigyelni Ezek ismét új levelek!

40 fillérért a valódi Diana-sósbor-szesz kapható Magyarországi gyógyszer-tarai-ban, drogeriában és az összes fűszerkereskedéseiben. Az előkelő fodrászüzletekben állandóan az urak használják.

Egy nagy üveg Diana-sósbor-szesz ára 1 kor.

Igen tisztelt gyógyszerész ur!
Nem mulasztatom el, hogy ki ne felezzon hámat a pártalan nagyha-tásu Diana-sósbor-szesz készítőjének, amikor nem egy 14 éve kintó csúszos lábfejémetől, Műz illis sógoromtól Állandó körömfejémetől, Hegyi Imre komámát pedig állandó lábfejémetől meg-szabadított.
Teljes tisztelettel
Maita Farkas s. k. gazdakodó
Karcag, 1908 szeptember 13.

nem a tek. gyógyszerész ur küldhetné nekem egy próbátveggel. Bizonyára hála-s lenne érte, mert neki nagy szükségem van meg az erezségemre. Szeretnék tudni olyan nagyot kiáltani, hogy elhallatszon Hamburgtól Pestig. Akkor ottó szavam az lenne, hogy átesse az isten a Diana-sósbor-szeszre nek a feltalálóját.
Kiváló tisztelettel
Koch Aladár, s. k.
Hamburg, 1908 szeptember 8. Stülstrasse 36. II. em. jobbra.

Mélyen tisztelt gyógyszerész ur!
Ezen szerény soraimban vagyok hála-r Ónök ezerszer köszönetet mon-dani, hogy az általa készített Diana-sósbor-szeszt föltűntül, már csak azért is, mert egy 24 órai használat után erős gyomor-örseimet annyira elhárta, hogy most úgy érzem magam, mintha ujja-születtem volna és a mai napig fogva a házammal mint nekülözhetetlen házi-szeret legem tartani, melyet minden mun-kásléle barátomnak bátran merek aján-ítani. Tisztelettel
Takács Sándor s. k.
Bem-utca 32., I. emelet 5.
Budapest, 1908 szeptember 14.

Tekintetes gyógyszerész ur!
A véletlen játszott a kezembe egy kis üveg Diana-sósbor-szeszt, amelyet a télen magammal hoztam Pozsonyból. E nyáron aztán, amikor már két hétig feküdtem az ágyban lábfejéssel, eszembe jutott, hogy meg az utia-kamban van a Diana-sósbor-szesz. Fővettem és beűrö-zsöttem a lájós helyet és ime, harmad-na napra ki tudtam jönni az ágyból és azóta semmi bajom sincsen. Megjegyzem, hogy kerékparózis közben, bozsgázom meg-izzadtam egy kirándulás alkalmával és tengerszéli nomokpartokon letanyáztam egy óra a pillent. A hívós tonperi szó megcsapta az éppem a szélnek fordított lábamszarát és másnap már ki sem tudtam kelni az ágyból, annyira me-hítőttem magam s ha meg nem találom a Diana-sósbor-szeszt, ki tudja, meg hány éve orvosogató és fűdőli használtam volna drága pénzért. Addig is elűitöt-tem orvos és patikára vagy 40 márkát használtam. Csak azt nem értem, a tekintetes gyógyszerész urtól, hogy miért nem telexi bevezetést a Nemzetországba is, ahol meg 10 b csúszos beteg van, mint Magyarországon. Kapni iten sós-bor-szeszt magyarországi 2 márká 50 pillentigöt egy üveggel, de az nekem indult nekem használni és az Onéből egy kis üveg is meg volt erre az alkal-momra. Ne tessék nevetni, ha emondom, hogy a kártyában schase volt szerencsém, csak egyszer es az Pozsonyban volt, amikor föltűntül egy üveg Diana-sósbor-szeszt huztam ki a leve és nyertem meg. Ez volt, a mi segített rajtam. Amint egy ismerősem háza akart vinni a maga szamára. Hádlán csak annyiban vagyok, hogy nem kívánok többé olyan bajj, amily a Diana-sósbor-szesz jó, de ha min-zai lesz, okvetlen rá fogok zornu-ni. Alács taláman ára. Tudtommal gröt Zeppen is meghűt legutóbbi balsor-tól u óért legi utában de én nem merek olyan nagy urnak recommendálni, ha-

lok. Erényi Béla gyógyszerész urnak.
Nem mulasztatom el az alkalmat, hogy hála-mnak és köszönetemnek na-djak kifejezést. Evekig szenvedtem a feletem kollemetlen kiütésben és kol-lemetlen, csonyes, búzós sebekben. Házi orvosom mindent megpróbált, de se-ritségeit bajom ellen nem adott. Járta-n Beesben és Budapestben, de minden haszlatlan volt. Vegre egyik altisztem tanácsára az Ön világhírű Diana-sós-bor-szeszéhez fordultam és alig né-hány heli szorgalmas beűrözsölés után bajom elműlt és feletem ismét tisztá.
Fogadja hála-mat áldásos szeréjét. Aldja meg Ont az Eng. Kerom levelemel az újságokban közölni.
Nagy tisztelettel
Tamás Ferenc s. k.,
almonási tónök.
Tardoskódon, 1908 augusztus 23.

Tekintetes Erényi Béla gyógyszerész ur!
Minek után az Ön sósbor-szesz-ké-szítmenyéről van szó, en is bator vagyok magamat kifejezni a nyilvánosság előtt.
En ugyanis egy pár évig erős haj-hullásban szenvedtem, melyre semmi néven nevezendő gyógyszert nem bírtam találni, ami elűszította volna. Egyik barátom ajánla a folytán vettem az Ön sósbor-szeszből, melylyel esie és rege-rejemet jól megmosva, azt tapasztaltam, hogy ma, 2 havi használat után, hajam gyökerei megerősödtek ugyanarra, hogy az előbbeni hajhullásnak semmi jele, a melyet csakis az Ön Diana-sósbor-szesznek köszönhetek és ezen bajban szenvedő embertársaimnak is jó lokisime-rettel ajánlok.
Budapest, 1908 augusztus 30.
Tisztelettel
Walaczkay Antal s. k.,
II. ker., Közház-utca 17.

Nagyságos gyógyszerész ur!
Hála-k köszönetemet fejezem ki Ön-ök, hogy egy olyan jó szert eltarba lép-tettél. A Diana-sósbor-szesznek 2 heti beűretele után nagyon jól érzem magam. iztos tom Ont, hogy kitűnő szert leg-melegebben ajánlani fogom.
Kiváló tisztelettel
Vogel Gyula, magánzó.
Póstyén, 1908 szeptember 14.

Tekintetes Erényi Béla gyógyszerész urnak!
Nyilvánítom Ön előtt, igen tisztelt gyógyszerész ur, hogy az Ön által kö-szített Diana-sósbor-szesz kitűnő hatása-rettel, mely engemet sok éven át gyö-űört fej-, kar- és lábzsugattástól kigyó-űyított. Fogadja hála-s köszönetemet és maradjon kiváló tisztelettel
Povrin-Silber Miel s. k., mérnökne.
Ujvidék, 1908 szeptember 9.

Tekintetes Erényi Béla gyógyszerész urnak!
Három évig szenvedtem gyomor-és hasfájásaimban, de amióta a feltá-lt Diana-sósbor-szeszt használtam amely-nek köszönhettem erezségemet, azóta jó éűvágym és erezségem van. Iy olcsó és hasznos naziszeret mindenkinék aján-lom és ajánlani fogom.
Mély tisztelettel
Kovács Ferenc József s. k.,
ferfiszabó, IX ker., Üllői-ut 61. szám
II. udvar, 10. színt.
Itt küldök a tiamaal 11 üveg tveggel és kérek érte egy teli üveget.

Fenti levelek szóról-szóra lettek az eredeti levelekről szedve és kinyomva. Mindenkinék jogában áll a levelek eredeti hiteles példányát megtekintés végett követelni. Ez alkalom-mal felszólítottunk mindenkit, aki a Diana-sósbor-szeszt használta, vagy ma is hasz-nálatban tartja, hogy véleményét a Diana-sósbor-szesz hatásáról írja meg és a levelet küldje be hozzánk. Előre is kijelentjük, hogy az ilyen levelekért nem fizetünk semmit és így csak azok irjanak, kik egyedül az igazság és közönség érdekében kíván-nak hasznos szolgálatot tenni. A hozzánk beérkező leveleket pontosan lefogjuk közölni az újságokban.

Egy eredeti üveg „Diana-sósbor-szesz” ára 40 fillér.

Postán legkevesebb 6 üveget utánvétellel szállít 2 korona 40 fillérért az egyedüli készítő:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész
Budapest, Károly-körut 5.

Hamisítják sokan a valódi Diana-sósbor-szeszt Felkérjük a tisztelt közönséget, hogy ha reá jön ilyen hamisítványra, nyg értesítsen bennün- ket erről, hogy a bűn ügyi eljárást megindit-hassuk a hamisítók ellen

Legtöbben nyg hamisit-jak a Diana-sósbor-szeszt, hogy az üres-üvegeket visszavásá-rolják, megtöltik telje-sen értéktelen folya-dékkal, és eladjak mint valódi Diana-sósbor-szeszt. A közönség ez-által be van csapva

mkó
uha
am

ntom
Diana
tök.
iolle
ha

istáknak
sűsűs, törv. védett
ba
zel bélelve, közön-
teszi, mint a drága
ACZK
kkelmeőbb iteű
töt ital nem me-
bá THERMOS
szel bélelve saját
pható:

nt 19. szám

dezésesek
szelk.
dszerben.

SUTAK
alkatrészek stb.

obilok
tt felszerelve.

zikkek
vas- és gép-
polban kiválóan

ajos-nál
30. szám.

NŐI RUHAZATI OSZTÁLY.

Mélyen leszállított árak!

1 lüster berakott alj	10-15 K.	1 selyem taftt alsó szinos és fekete	15 K.
1 taftt berakott alj	25-30 >	1 gyermek-gallér	6 >
1 vászon felöltő	14-18 >	1 selyem-batiszt bluz	5 >
1 pepita utazó gallér	10-14 >	1 cloth alsó-szoknya	4.50
1 lüster utazó köppen	15-20 >	1 delain pongyola	7 >
1 taftt kabát	25-30 >	1 mosó pongyola	5 >
1 angol zefir bluz	3-5-6 >		

Fehérnemű osztály: Női ingek, hálókötösök, sifon- és batiszt alsók, pamuttrükközök, ágyhuzatok, rumburgi vásznak, crettonok, delenek, selymek, lüsterok **olcsóbban, mint bárhol Budapesten:** Naponta óriási maradványok mindenféle árukból!

HERCZEG ÉS HORVÁT Budapest, VII., Rákóczi-ut 52. szám **Szabott árak!**
Árjegyzék ingyen. Telefon 64-80.

Butor készpénzért, vagy részletfizetésre legolcsóbban
Enrenten és Fuchs testvéreké
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-50.

Itt van az alkalom!

Megelőztem az óriási áremelkedést és tettenesen vettem pártban is olcsó árakban és abban a helyzetben vagyok, hogy b. bevédmet nagyon olcsón szolgálhatom ki s raktáron van 30-40 waggon aru. Üveg, porcelán, lámpa, zománc, vasedény, konyha felszerelés, vendéglő és kávéházi berendezés, nászajándék és dísz tárgyak.

ARAIK:

Étkező-készlet 6 személyre, rokokó-stílusban csak	Forint 3.50
Étkező-készlet, teljesen a személy, modern fazon festve és színezéssel, beégetve	6.50
Étkező-készlet, teljesen a személyre, rokokó-stílus, díszes festés, elsőrendű minőség	7.95
Étkező-készlet, a személy, rendkívül díszes, rokokó-stílus, beégetve, eleg. festéssel	10.-

Legolcsóbb és legnagyobb választék csak elsőrendű 12 személyes étkező-készletekben, díszesen festve, díszes aranyszínezéssel, kétszer beégetve, magas minőségű porcellán árak!

2 ovál levelesedő, 2 mártás alja, 2 nagy pecsenyétál, 2 kiskanál, 2 kis pecsenyétál, 2 nagy tésztaál, 2 kis tésztaál, 2 főzelékál, 2 salátátál, 2 mártásál, 2 mártás alja, 2 nagykanál, 2 kiskanál, 2 sóártó, 2 mély tányér, 2 lapos tányér, 2 kis tányér	25 ft.
---	---------------

Azonkívül vannak készletek egészen . . . 100 forintig

Étkező 12 személyre, rokokó-stílus kisebb beszerelés, 42 db. díszes festéssel és beégetve	12.50
Étkező 12 személyre, rokokó, díszes festés, 411 a leveles, 2 pecsenye, 2 tészta, 2 saláta, 2 főzelék, 2 mártás, 2 alj, 2 sóártó, 2 kanál, 12 mély, 24 lapos, 12 deszert, 12 osontányér	24.-
Tea vagy kávékészlet, díszes és beégetett, 2 aranyozással, rokokó-stílus	3.25
Tea vagy kávékészlet, díszes és beégetett, 2 aranyozással, rokokó-stílus, szép festéssel	4.-
6 személyes kávékészlet, festett és beégetett aranyozással	1.75
6 személyes boros-, sörsü- v. vízeszkészlet festett és beéget. aranyozással	1.75

1 teljes angol díszes nagy, valódi majol. mosdókészlet	4.50
Porcellán-tányérok, asztali fehér, mély, lapos	1.8 - 1.10
Vászon vagy boros pohár 5 kr. és	0.60
1 asztali lámpa, aranyból	1.65
1 asztali lámpa, aranyból, díszes	1.50

6 személyes finom üvegkészlet vésett, elegáns mintával

6 vízes pohár, 6 pezsgő pohár, 6 boros, 1 vízes kanó, 8 likőrös, 1 boros butella, 6 sörsü	6 ft 50 kr.
2 db legjobb zománcozott fazék és lábas	3.50
1/2, L-től 5 literig csak	
zománcozott kávédaráló csak	1.25

Vidékre ingyen láda, ingyen csomagolás, ingyen vasúthoz szállítás

Takács Ferencz nagyban és kicsinbeni gyári raktára
Baross-tér 4.
Rákóczi-ut végén.

PARAGÓ J.
műbutorraktár, kárpitos és díszítő
Bpest, Váci-utca 2.
Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenféle kárpitos- és díszítőmunkákat. 27881
Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből.
Kétszázötven díjmentes

PEINZ
kölcsön sorajegyekre, értékpapirokra és vidéki lakpzt. részvényekre.
Erzsébet sorajegyre 6.50 K
Jószív " 7.50
Magy. v. t. " 22.-
Bazilika " 16.-
Olasz v. t. " 30.-
Oszt. v. t. " 40.-
Haza! " 90.-
Conv. Jelzalog " 105.-
stb. stb.
A kölcsön 2 koronánál kezdődő apró részletekben törleszthető. Ha sorajegy már zálogban vannak, úgy a letétjegy beiktatása ellenében a kölcsönt a fenti összegre felemlíthetik. Azonnali elintézés a legolcsóbb kamattal.
JELZALOG kölcsönök minden nemű a legbiztosabb alapon és legelőnyösebb feltételek mellett kőzvetítünk előleg nélkül.
BEIFELD BANKHÁZ
Bpest, Károly-körút 1.
Alapítva 1874-ben. 25848

Katzky Lajos
épületművelés-mester
Zephir: szab, ajtócsukók és elsőrendű tüzbélyek mintaraktára
Budapest, VI. ker.,
Liszt Ferenc-tér 14.
TELEFON 22 - 78.

GUMMI
és halhólyag 2, 3, 5, 6, 8 és 12 kor. tucatonként.
Valódi NEVERRIP 6 korona. SUNLIGHT elefántcsont-olaj 8 korona. Valódi DIANA (védjeggyel) 8 kor. tucattal.
MENSINGA PEESAR 4 korona ATHAKOS PORBEFÜVO 6 korona, IRRIGATOR, HAVIKÓTÓ
sérvkötők a legolcsóbb árakon
WEINSTINGLER DIANA köt-zergyár
Budapest, VII., Székvetség-utca 11. szám.
Árjegyzék ingyen. Képviselek kerestetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68.
Ez a legújabb árak mellett ajánlatok
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakészítők, járgény-olajgépek, lóhara-olajpótló, szitáló-robotok, konkolozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvatógépek, Planes, kapálók, szécakavók, repavatók, kukorica-morzsolók, darsók, Grómalok, egyetemes gépek, 2- és 3-vasúti gépek és minden egyéb gazdasági gépek.

Pontos és legjobb
ÓRÁK
5 évi jótállás mellett.
Arany és ezüst ókszer, év-esszközök, nászajándékok
részletfizetésre is.
Javaslatokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok.
Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.
POLGÁR KÁLMÁN műrész
Bpest, Erzsébet-körút 29. sz. I. em.

BIZTOS
gyógyulást keresőknek
kik bármily
nemi betegségben szenvednek,
mint húgycső és hólyagbajok, húgyvesztéskülsők, vizelet zavartok, éjjeli magömlések, sebek és bujakoros bántalmak gyullad, az öntörzse utóhatásként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily békítősek stb. nőknél fehérleány, méh bajok, alapos, gyors és gyökéres gyógyítására szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymódjainkat fogva legjobban ajánljuk
DR. GARAI ANTAL
v. or. és kirt. osztály főorvos országos hírv és a legelső, 82 éve leonálló rendelt. intézetét
Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz.
Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgycső és hólyag bajok vizsgálata villamos húgycsőűzők segítségével.
Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakszertű leírást nyújtok, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.
Nőknek külön váróterem.

FÜRÖDJÖN OTTHON!

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, csakis a törvényileg védett „NORMAL CABINET” a valódi!

„Normal Cabinet”

szoba-, gőz- és hőlégfürdő.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, csakis a törvényileg védett „NORMAL CABINET” a valódi!

Kiválóan hasznos rheuma, csúz, köszvény, ischiás stb. betegségek teljes gyógyítására.

Egyszeri fürdés 5 fillérbe kerül.

A Normal Cabinet minden szobában felállítható és használat után összehajtható.

Árak: „A” jelzésű bordeau hőrimatitóból elegáns nickel-fűtőkészülékkel és szőnyegvédővel 130 korona
 „B” jelzésű fekete „ „ „ „ „ „ 105 „

Havi 10 kor. részletfizetésre. Kézpénz fizetés mellett 10 százalék árengedmény.

Számos elismerő levél. Tessék prospektust kérni. Orvosok által ajánlva.
 Normal Cabinet szoba-, gőz- és hőlégfürdővállalat részvénytársaság, Budapest
 Vidéki vezérképviselők szerződtek. Rákóczi-út 9. Vidéki vezérképviselők szerződtek.
 Magyarországi vezérképviselők: FŐVÁROSI HITELBANK, Rákóczi-út 9.

A már 34 év óta a kerékpárvilágot uraló eredeti angol
Helical Premier és The Champion

kerékpárakat dupla harang csapágygyal és szabadonfutóval 3 évi jótállással, minden arcfelémelés nélküli szigorúan az eredeti gyári áron havi 12 és 15 koronás részletre adjuk és

egész világon létező összes kerékpárhoz, órást forgalmunk követésében mielőtt leszállított nagyban

eredeti gyári 30% árleszállítással szállítunk vidékre is

Láng Jakab és Fia kerékpár és alkatrész nagy kereskedők

Ausztria-Magyarország legnagyobb, legrégebbi és legmegbízhatóbb kerékpár raktára.

Budapest, VIII., József-körút 41.

Fióküzlet Baross-tér 4. és Budán II., Margit-körút 6. — Díszárjegyzékünk 1000 koppel, kerékpár- és alkatrészekről ingyen és bérmentve

GY- SZEREK

Valódi francia • amerikai gyártmány! — Orvosiilag ajánlva! Feltétlenül • biztos!

Gummi.
 Eredeti csomagolásban!
 Árak: 12 db. finom minőség K 2-4
 12 • francia gyártm. 6-10
 12 • eredeti amerikai 10-12
 Capot american (rövid) 4-6
 12 db. finom — K 6-10
 Halhólyag „Non plus ultra” 12-16

Minta-gyűjtemény
 ezlezerül készült! Átlában, 12 db K 0-25 db K 8.-

Női óvszer „Pessarum oculusivum” K 3-5

Sérvkötő orvosi rendelésre való! angol acél rugóval K 7-10. Cs. és kir. szabás. Keleti-féle pneumatikus pe-lottával — K 12-240

Suspensor (relaxáló) darabja — K 5-11
Havibaj kötsz darabja — K 7-24
Maskóts darabja — K 9-12
Gummi gőrcsér-harisnya darabja — K 8-9
Irrigator teljesen felszerelve, darabja — K 15-20
Uji „Anto vaginal Spray” legmegbízhatóbb női költö-logosság — K 15.-

Szótöküldés titoktartás mellett. — Köpes Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KELETI J. gummlárak és beteg-ápolási cikkek gyára
 Budapest, IV., Koronaherczag-utca 17/1.

Ajtók, Ablakok,
 vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
 BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
 TELEFON 62-80.

INGYEN
 bérmentve és titoktartással küldjük érdekes ábrás

GUMMI-
 halhólyag stb. ről szülő és jegyzékünk.

GUMMI-HALHÓLYAG
 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 kor. testje valódi indiai NAKIRA forró-különle-gesség tiszta 12 korona.
Uterus-Spray
 egyjebb női különlegesség 14 kor
PESSAR OCLUS
 női szor 3-11 kor.
MINTA-GYŰJTEMÉNY
 12 db legfinomabb óvszer 4 k.
IRRIGATOR 9 koronától 10 koronáig.

INGYEN
 katalógus

múlábak műkezek támgépek sérvkötők
 atbró szülő legújabb nagy képes Árjegyzékünket **universális sérvkötők**

páratlanok, kis onyho nyo-másu peletával a legna-gyobb szor is elzárható.
HASKÖTŐK, Gummiharis nyak stb. mérték szerinti készítenek
MAGYAR ORVOSI NŐZÉR-
 Budapest, VII., Rákóczi-ut 32.
 Postos címre és a vorrók keresztire áruvélők.

PÁRISI NAGY ARUHÁZ

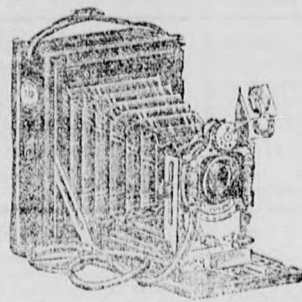
BUDAPEST, VII., Rákóczi ut 38. sz.

Még eddig nem létezett ár!

350 KOR.

Hatlövötű Lefauchaux-revolver.

Valódi belga gyártmány, vont acélesóval, dupla forgás-sal, felülnyitó tölténycsuklóval, díofa agygyal, pontosan belőve, 7 mm. jótállás mellett, még eddig nem létezett ár **3 korona 50 fillér.** — Köpes nagy Árjegyzék a többi árucikkekről ingyen és bérmentve.

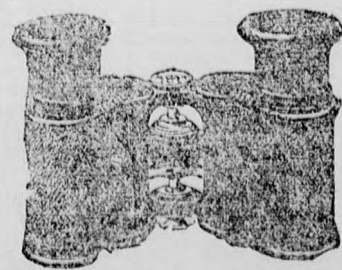
Fényképező-gépek és Látesővek
 részletfizetésre kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

optikai áruházában

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Árjegyzék ingyen!

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rénd kívüli olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Több mint 600 vagyonos hölgy óhajta mielőbb férjhez menni. Komoly házassulandók vagyon, vallás, foglalkozás, mellékes forduljanak Schlesinger céghez Berlin 18. címre.

Kovácszén, koks, briket, antracit jutányosan kapható, Radnay Károlynál, Budapest. 29065

Nevelőnőket német, angol, francziákat, boneokt lelkiismeretesen ajánlok, magyar okleveles nevelőnőket zene és nyelv ismerettel sűrűsösen keresek. Szeghőné S. Lujza, Budapest, VI. ker., Dessew útca 22. 28322

Csemegeszőlőt Visontahegyit óriási ószi barackot, bírsalmát 5 kilónként 3 koronáért szállít Löwy Gyula mintagazdasága Gyöngyösön.

Gyümölcsfa díszfa sít. ószi árjegyzékkel ingyen szólal. kertálapításokat elvállal Weber falkolája Békásmegyeren. (Budapest mellett.)

Egyéves önkéntes lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntes ségre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Gépészet című állandó rovata van a hetekint megjelenő „Molnárak Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és mulány-számok ingyen küldetnek azoknak, akik levelezőlapon kerik. Minthogy ebben a rovatban a legjobb technikai utasokon kívül mindaz előfordul, amire gépészeknek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, tüstőnek, géppári munkásoknak az üzemből és azon kívüli szükség van, emellett a valóságos elragadtatással nyilatkoznak arról a rovatról azok, akik megismerték. A hetilap ára egész évre 8 kor. félre 4 kor. 28674

Skaktanárok vezetése alatt előkészítenek felelősséggel, legrövidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemet végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulók, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgákra. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajtószám.

Karpitos nyergesek részére mindennemű kellekek képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytárs. Nagymező-utca E. 46. 27903 E.

Gépészek csaples idényre nagy szinten gazdasági szemelyzet, szakértelm és józanágóri teljes felelősséget vállalok a hely adó urak részére teljesen költség és díjmentesen ajánl Krakauer Armin Budapest, Nagymező-utca 25. Telefon 94-67.

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámviteltani államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszsze össze más hirdetéssel

Házilag főzött mézédés barack-levárnak kilóját 2 koronáért, cukorédés szilvalekvárnak 1 koronáért szállítja Gyimölcskivitel Csongrádról. 29056

Muskotály, passatuli és chasselas szőlőt postakosaranként 1 frt; ugorka, paprika, paradicsom, csemegeszilva 80 kr.-ért; paradicsomnak mázsáját 6 frt; fenti szőlő mázsáját 14 frt; szegfűkörte, csemegealma postakosaranként 1 frt, mázsánként 12 frt. Előlegbeküldéssel szállít Gyimölcskivitel Csongrádról.

Csemegeszőlő, chasselas nemes fajok, postakosaranként 2 kor., mázsánként 28 korona, szegfűkörte, csemegealma 3 kor., ecetbe, vagy vízbe való ugorka, paprika, paradicsom, csemegeszilva kosaranként 140, ismételésűtőknek külön árjegyzék. Vasuti rendelést előlegbeküldéssel szállítok. Szabó Csongrádról.

Házilag készített tojások tarhonyának kilóját 80 fillér, édes rózsapaprikának dobozát 1 kor., mézédés baracklevárnak 2 kor., szilvalekvárnak 1 kor., töpörtös házi szappannak kilóját 120, kistűstön főzött barackkonyaknak literjét 4 kor., bármily csekély mennyiségben szállít vegyesen Stern Adél Csongrádról.

Stenográfia Rákóczi-ut 60. I. em. ezelőtt Váci-körut 83. Ingyenes gépirásoktatás az összes írógép-rendszeren. Díjtalan és biztos állasközvetítés. A „Stenográfia” országos Gábelberger gyorsíró- és gépiroiskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirási, a kereskedelmi szép rási és helyesírasi szaktanfolyamok kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairásu kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosító- és másolóiroda. Beiratások naponta az intézet helyiségében kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzásuiskolával

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, Al-lendő nagy rakár
Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tár 17. sz.

Magánnyomozó törv. bejegyzett cég elvállal bírsalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek felünés nélkül megfigyelést s el-tűnt egyének és névtelen levelek iróinak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 108-53. 28587

Rizikegomba 5 kilós postahordó 6 koronáért. Meleghy Aladárné Kassa. 5644

Villatellek eladók Piliscsában a főhercegi erdőből parcellázott Klotild villatelepen részleltetésre. Teltek négy-szögöle 1 koronától fölfele. Egyesületi kalauz a piliscsai állomáson található.

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állasközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gábelberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógép-zegetektől s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

SENZACZIÓS KÖNYV! IRODALMI CSEMEGE!
A nemi kérdés és a társadalom.

Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A jövő iránya — Fényes László, a leles magyar publicista, ezt a kérdést gyönyörű realizmussal vizsgálja meg, az igazságnak teljesen megfelelő színtességgel és bátorrázával. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igazi bizonyossága az, miköz hihetetlen gyorsan kelt el az első öt kiadás 40.000 példányra. Ez már a hatodik kiadás. A 114 sűrűn nyomott oldalas könyv ára börtmentesen küldésel csak 90 fillér. Hölgyeknek is beküldhető. Kapható a „Molnárak Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 43.

Zalogcedulákat, arilliansokat, ókszerket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek Brilliansokért többet fizetek, mint amennyit vették. SCHILLER IZIDOR, Sip-utca 8. 27133

Benzinmotorok 1-25 lecről, minhelyükben gyártilag kijelölt, valamint új motorok is, jótállással és kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók

KALLAI motortelepén Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gépezőplékek és célművek is kaphatók

Jogtudományi és allamtudományi szigorlatokra, alap- és államvizsgákra, a budapesti, kolozsvári egyetemre, ügyvédi vizsgára, államszámviteltani s az összes jogi szakvizsgákra sikeres módszerrel előkészít a „Versalus” jogi vizsgákra előkészítő iskola Budapest, VI., Aradi-utca 41, II. 18. 28997

Onnek óvni kell a feleségét! Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tubó gyermekkaldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazollják, diszkretn küldöm 90 fillér magyar levélbelyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50

Pótvizsgákra. Polgári. gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek 7808

Csemegeszőlőt nagyszemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylyal keverten és finom zamatu ószi barackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsánként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Vadászfegyver gyűjtemény, részben öröképből származó egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezettű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Drilling, valódi Krupp acélsővekkelt 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodogghammerles, ugyanitt Görz Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, egy perszasszony és egy motorkérekpár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. 40082

Zalogcedulákat veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ókszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

Jogtudományi és allamtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos jogi szeminárium. Budapest, Wosselényi-utca 18 szám.

(VI) Olcsó kölcsönök! Tisztviselelőkölcsönt 6-6 1/2%-ra, 15-35 évre, kezesek és életbiztosítás nélkül is. Életbiztosítótól való elutasítás nem akadály. Előzetes költség nincs! Díjazás utólagos! Jelszó: kölcsönt 4-4 1/2%-ra, 4-62-5-05%- annuitás mellett. Másodhelyre 6 1/2%-ra. Övadákokra az érték 75%-ig. Katonatiszteknek hadnagytól kezdve előnyös feltételekkel. Tarcshittel, Váltókölcsönt gyorsan és előnyösen folyósítunk. Ingatlanok erdők, bányák adásvétele Osztálysorsjegyek hivatalos áron. Mindenféle bankügylet lebonyolítását elvállaljuk! Minden felvilágosítás díjtalan! Képviselek alkalmazatnak! Én és Társá bankbizományi és kereskedelmi iroda. Budapest, VI., Eötvös-utca 2. Király-utca sarak. Telefon: 103-34. Válaszbélyeg. 28285

Réthy név látható a valódi pe-metefü cukorka minden egyes darabkáján. 721v

Borvevők szives figyelmébe! Kifünő jó homoki borszőlők idei termése és érese nagyon szép ez ideig. Szűretünk október 4, 5, 6-án szokásos időben történik. Igen tisztelt borvevőinket szivesen elvárja a nagy-közönség. Kis Rabata Pál földbirtokos, Halas (pest-m.) IV. ker.

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok Rézagy — — — 45.- frt Vasagy matracszal 8.50 • Gyermekágy — — 11.50 • Sodronyagy-betét 3.50 • Vas-és rézbutorok gyári árban. 28046

WEISZ LIPÓT Király-utca 99. szám. TELEFON 67-01

30 forint. Varrógépek egy új valódi családi Singer varrógép zarszekrényvel 5 évi jótállással csak SINGER A.

műgépésznél Budapesti, főúlet Akáca-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legjutányosabb árban elvállalok. Árjegyzék ingyen.

Ajtók, ablakok VASREDŐNYÖK, VASRÁCSOK, kapuk használtak és újak olcsón kaphatók!

Lefkovits Jakabnál Bpest, V., Korall-utca 10 a nyugati pályaudvar közelében.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása

háló-, ebédli-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas-és rézbutorokban.
GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

MEGHODITOTTUK A VILAGOT! **BUTOROK** háló-, ebédli-, szalon-uriszoba, továbbá uriszoba, iroda berendezések rész-és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. szám I. emelet 203. Kertváros-utca sarak.

Pénzkölcsönt 4, 4 1/2 és 5% alapon föld-birtokra, földvelmőző, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén lévő bérházakra I. II. III. helyen 5-70 évig törleszthető. Személyhittel tisztviselőknak gyorsan eszköz-zőtetik.

HOFMANN JAKAB bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körut 1/a.

A legelőnyösebb részleltetésre **zongorát, pianinót, czím balmot, hegedűt** készpénzbeni árakon a legújabb rendszerű **bankhitel** után kizárólag csakis Reményi nagy magyar hangszeriparban. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 53. szám.

INGYEN DRÁGABB, MINT MÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP **NAGYJÁTÉKOK** ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DÍSZES PASZPARTYVAL 55-68 cm. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA. SZINES **OLAJKEP** ÁRA 10 KORONA. MÉPVISLŐH MINGENYTT FELVÉTELENN. **SYAVADSSÁG** MINDEN IRÁNYBAN **RAFACEL** FÉNYKÉPNAGYÍTÓ és BUDAPEST, VI. RÖTTENBILIER-0-46 KÜTÜNTETVE AZ 1908. ÉVI PÁRSZI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁSON DÍSZKÖZLELVÉL: KERESZTÉVEL és ARANY-ÉREMMEL.